

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Nika Kurent

Mentorica: predavateljica Ljerka Bizilj

RADIJSKA KONTAKTNA ODDAJA

Diplomsko delo

Ljubljana 2006

*Hvala mentorici Ljerki Bizilj za pomoč pri vsebini,
Aleksu Golji za pomoč pri besedah,
prijateljem in družini za vzpodbudo
ter Slavki Kori za motivacijo.*

RADIJSKA KONTAKTNA ODDAJA

Razvoj radijske kontaktne oddaje se je v svetu začel v 30ih letih 20. stoletja, kvizi in nagradne igre so se začeli v 40ih in 50ih letih, radijske kontaktne oddaje, kot jih poznamo danes, pa so svojo obliko dobile v 70ih in 80ih letih. V Sloveniji so bili prvi začetki radijske kontaktne oddaje v obliki glasbenih želja, v 70ih in 80ih letih pa so za razvoj formata radijske kontaktne oddaje poskrbeli predvsem trije radiji: Radio Ljubljana, Radio Študent in Radio Glas Ljubljane. Trenutno v Sloveniji format radijske kontaktne oddaje poznajo vse radijske postaje, kljub temu pa le-te ne najdemo v slovenski žanrski teoriji, v svetu pa le redko. Zgodovinski pregled razvoja radijskega medija ter analiza trenutnega stanja in treh radijskih kontaktnih oddaje kažejo, da si le-ta zasluži posebno obravnavo v novinarskem diskurzu, ali kot posebna žanrska vrsta v teoriji Mance Košir ali pa kot žanr v okviru pogovorne vrste.

Ključne besede: novinarski žanri, radio, zgodovina, kontaktna oddaja

RADIO CALL-IN SHOW

The beginnings of radio call-in shows date back into 1930s, different quizzes started in 1940s and 1950s, but the format of radio call-in show, as we know it nowadays, has developed in 1970s and 1980s. In Slovenia, the radio call-in show format started with music requests, but three Slovene radio stations – Radio Ljubljana, Radio Študent (Radio Student) and Radio Glas Ljubljane (Radio Voice of Ljubljana) – are deserving for the development of radio call-in shows in Slovenia. Even though all radio stations in Slovenia use call-in format, it does not exist in Slovene journalistic genre theory, and it is rarely found elsewhere in the world. Historical review of radio broadcasting, analysis of current radio broadcasting situation, and analysis of three different call-in shows show that the radio call-in format deserves a special treatment in journalistic discourse. This may be either as a special genre type outside the existing genre types of Manca Košir's theory, or as a new genre within the established genre types.

Key words: journalistic genre, radio, history, call-in show

KAZALO

KAZALO.....	4
1. UVOD.....	6
2. NOVINARSKI ŽANRI.....	8
2.1 ŽANRSKA TEORIJA PO MANCI KOŠIR.....	8
2.1.1 PRVINE NOVINARSKIH VRST.....	9
2.1.1.1 PREDMET NOVINARKEGA SPOROČILA.....	9
2.1.1.2 FUNKCIJE NOVINARKEGA SPOROČILA.....	10
2.1.1.3 NASLOVNIKOVO PRIČAKOVANJE.....	11
2.1.1.4 KOMUNIKACIJSKA SITUACIJA.....	11
2.1.2 KLASIFIKACIJA OBLIK NOVINARKEGA SPOROČANJA.....	13
2.1.2.1 INFORMATIVNA ZVRST.....	14
2.1.2.1.1 VESTIČARSKA VRSTA.....	14
2.1.2.1.2 POROČEVALSKA VRSTA.....	15
2.1.2.1.3 REPORTAŽNA VRSTA.....	15
2.1.2.1.4 POGOVORNA VRSTA.....	16
2.1.2.2 INTERPRETATIVNA ZVRST.....	17
2.1.2.2.1 KOMENTATORSKA VRSTA.....	17
2.1.2.2.2 ČLANKARSKA VRSTA.....	18
2.1.2.2.3 PORTRETNA VRSTA.....	19
2.2 RADIJSKA ŽANRSKA TEORIJA.....	19
3. POMEN IN DEFINICIJA RADIJSKE KONTAKTNE ODDAJE.....	28
3.1 LASTNOSTI RADIJSKE KONTAKTNE ODDAJE.....	28
3.2 KONTAKTNA ODDAJA TALKBACK IN NJEN VPLIV.....	35
3.3 KONTAKTNI PROGRAM RADIA IN TELEVIZIJE NOVI SAD.....	37
4. ZGODOVINA RADIA S POUČENJEM NA KONTAKTNIH ODDAJAH.....	41
4.1 ZGODOVINA RADIA V SVETU.....	41
4.1.1 ZAČETKI.....	41
4.1.2 ZAČETKI KONTAKTNIH ODDAJ.....	45
4.1.3 30. IN 40. LETA 20. STOLETJA.....	46
4.1.4 PO DRUGI SVETOVNI VOJNI.....	47
4.1.5 RAZMAH KONTAKTNIH ODDAJ.....	50
4.2 SLOVENIJA.....	54
4.2.1 ZAČETKI.....	54
4.2.2 DRUGA SVETOVNA VOJNA.....	57
4.2.3 PO DRUGI SVETOVNI VOJNI.....	59
4.2.4 ZAČETKI KONTAKTNIH ODDAJ.....	61
5. KONTAKTNE ODDAJE V SLOVENSKEM RADIJSKEM PROSTORU.....	64
6. ANALIZA TREH RADIJSKIH KONTAKTNIH ODDAJ NA RADIU GLAS LJUBLJANE.....	66
6.1 DAN JE LAHKO TUDI TAKŠEN.....	67
6.1.1 PONEDELJKOVE IN PETKOVE SVETOVALNICE.....	67
6.1.2 DAN JE LAHKO TUDI TAKŠEN OD TORKA DO ČETRKA.....	68
6.2 VAŠE MNENJE O.....	72
6.3 EKSPLOZIV.....	78

6.4 POVZETEK ANALIZE	82
7. ZAKLJUČEK	85
8. VIRI IN LITERATURA	87
8.1 LITERATURA:	87
8.2 VIRI:	89
8.3 POGOVORI:	89
9. PRILOGE	90
PRILOGA A – ANKETA O RADIJSKIH KONTAKTNIH ODDAJAH	91
PRILOGA B – SEZNAM RADIJSKIH POSTAJ	92
PRILOGA C – ANALIZA KONTAKTNIH ODDAJ RADIA GLAS LJUBLJANE	93
PRILOGA D – AVDIO POSNETKI ANALIZIRANIH KONTAKTNIH ODDAJ RADIA GLAS LJUBLJANE	124

1. UVOD

Kljub temu, da so strokovnjaki ob nastanku televizije radijski medij odpisali, ta še vedno živi. V Sloveniji imamo tako javne radijske postaje, kot komercialne, imamo tako lokalno usmerjene, kot tiste, ki pokrivajo celotno območje Slovenije¹. V boju s konkurenco tako radijske postaje iščejo svojo posebnost, svojo lastnost, svoj recept za uspeh v natrpanem radijskem prostoru v Sloveniji.

Ena izmed skupnih lastnosti vseh radijskih postaj pa je kontakt s poslušalci. Zdi se, da ga uporabljajo vse radijske postaje v Sloveniji, na tak ali drugačen način. Poslušalci si lahko v nagradnih igrah priigrajo potovanje v Egipt ali majico z logotipom radijske postaje; radijske postaje izpolnjujejo glasbene želje in ostale muhe poslušalcev, poslušalci lahko v radijski eter govorijo šale, pejejo, se smejiijo, lahko komentirajo slovensko zunanjo politiko ali zadnje modne muhe estradnikov; poslušalci se na radijske postaje obrnejo po nasvet, prek radijskih valov hvalijo, grajajo, opravljajo ali dajejo pobude, poslušalci sporočajo zastoje na cestah in obveščajo o lokacijah policijskih merilcev hitrosti; skratka, poslušalci soustvarjajo slovenske radijske programe.

Na prvi pogled nagradna igra in komentiranje slovenske zunanje politike nimata veliko skupnega. Ali pač? Oboje je oblika radijskega sporočanja, oblika ki ji rečemo radijska kontaktna oddaja.

V tem diplomskem delu bomo tako govorili o radijski kontaktni oddaji, bolj natančno o skupnih značilnostih različnih oblik radijskih kontaktnih oddaj. Kaj imajo skupnega, v čem so si podobne, ali lahko govorimo o skupnih značilnostih in katere so te skupne značilnosti V novinarskem diskurzu oblike novinarskega sporočanja delimo na različne skupine s skupnimi lastnostmi, ki jih rečemo novinarski žanri. Tako bomo v tem diplomskem delu poskušali definirati lastnosti radijske kontaktne oddaje in jo tako žanrsko definirati.

Oprli se bomo na novinarsko žanrsko teorijo Mance Košir, ki je konec 80ih let s knjigo *Nastavki za teorijo novinarskih vrst* postavila temelje slovenski novinarski žanrski

---

¹ Zakon o medijih (dostopen na spletni strani Državnega zbora Republike Slovenije: <http://www.dz-rs.si>), ki je bil sprejet maja 2001, določa naslednje radijske postaje oziroma programe: nacionalni radijski program, lokalni radijski program, regionalni radijski program, študentski radijski program, nepridobitni radijski program in radijski program posebnega pomena.

teoriji. Kljub temu, da njena žanrska teorija temelji na časopisnem novinarstvu, pa zaenkrat ostaja edina referenčna teorija za novinarski diskurz in žanrsko teorijo v Sloveniji. Prav zato bomo v nadaljevanju pogledali še tujo žanrsko teorijo, ki pa ima za temelj radijsko novinarsko sporočanje. Tako bomo pogledali, kaj o radijskih žanrih menijo Stephen Barnard, Andrew Crisell, Guy Starkey, Pete Wilby in Andy Conroy. Ne bomo pa zanemarili niti slovenskih avtorjev, ki se ukvarjajo z radijskim medijem: Marijan Krišelj, Tatjana Pirc in Ljerka Bizilj. Pregledali pa bomo tudi, kako ti in drugi avtorji definirajo lastnosti radijske kontaktne oddaje.

Za lažje razumevanje nastanka in razvoja kontaktnih oddaj bomo pogledali tudi razvoj radijskega medija, tako v svetu kot v Sloveniji, seveda s poudarkom na razvoju radijskih kontaktnih oddaj. Ker pa ni vse v razvoju, si bomo podrobno ogledali tudi trenutno stanje na področju radijskih kontaktnih oddaj v slovenskem radijskem prostoru. Pri tem bomo za pomoč prosili urednike slovenskih radijskih postaj; izpolnili bodo namreč anketo o radijskih kontaktnih oddajah.

Za popoln pregled lastnosti radijskih kontaktnih oddaj bomo opravili tudi analizo, in sicer treh kontaktnih oddaj na radijski postaji Radio Glas Ljubljane: *Dan je lahko tudi takšen, Vaše mnenje o in Eksploziv*.

S pomočjo zgodovinskega pregleda, pregleda žanrskih teorij in teorij o radijski kontaktni oddaji, ankete med uredniki in analize bomo lahko definirali lastnosti radijske kontaktne oddaje in jo skušali umestiti v žanrsko teorijo Mance Košir. Ali je radijska kontaktna oddaja že del teorije Koširjeve ali ima skupne oziroma enake lastnosti z že definiranimi žanri ali pa je mogoče radijska kontaktna oddaja žanr novinarskega sporočanja sam zase? Skratka, cilj te diplomske naloge je ugotoviti, ali radijska kontaktna oddaja je žanr.

2. NOVINARSKI ŽANRI

V tem poglavju bomo najprej pogledali žanrsko teorijo Mance Košir, nato pa še radijsko žanrsko teorijo drugih avtorjev.

2.1 ŽANRSKA TEORIJA PO MANCI KOŠIR

Osrednje funkcije javnih občil kot jih definirajo sodobne komunikacijske teorije, so: informirati, oblikovati javno mnenje, vzgajati in zabavati. Te funkcije se v novinarskih sporočilih prepletajo. Vendar ne glede na to, koliko in katere funkcije se v posameznem sporočilu prepletajo, je ena vedno dominantna. Dominantna funkcija tako določa, v katero zvrst, vrsto oziroma žanr posamezno besedilo sodi (Košir 1988: 14).

Novinarski žanr je tip novinarskega diskurza, za katerega je značilna določena tipična forma, v kateri je upovedana določena snov (predmet), ki je tipsko strukturirana in izražena z zanjo tipičnimi jezikovnimi sredstvi (Košir 1988: 31).

Širša kategorija od žanra je novinarska vrsta: vrsta je družina žanrov, ki imajo določene skupne lastnosti, ki jih druga družina nima. To pomeni, da ima žanr vse lastnosti vrste, a te lastnosti se pri posameznih žanrih določene družine kažejo na različne načine. Zvrst pa je razširjena družina, v kateri se družijo posamezne vrste, za katere je značilna skupna dominantna oziroma prevladujoča funkcija (Košir 1988: 31-32).

Po dr. Manci Košir je novinarska vrsta stabilnejša kategorija od žanra. Žanri so bolj dinamični, fleksibilnejši, hitreje se spreminjajo, odmirajo in se pojavljajo novi ². In ker je vrsta stabilnejša kategorija, je lažje poiskati njene konstante in po njih opredeljevati posamezne novinarske vrste. Žanre na podlagi tega potem opazujemo kot variacije vrstnih konstitutivnih prvin (Košir 1988: 32).

---

² Koširjeva v svoji knjigi navaja primer novinarske vrste vest, ki obstaja s tipičnimi lastnostmi že odkar so se pojavili množični mediji. Spreminjajo pa se žanri – od komentirajoče vesti do »trde vesti« (hard news), ki kratko in jedrnato odgovarja na vprašanja o tem, kaj se je zgodilo. Tudi vrsta komentar je tradicionalna novinarska vrsta, stalnica vseh časopisov po svetu, se pa relativno hitro spreminjajo njeni žanri. Tako na Slovenskem konec sedemdesetih let opazimo izginotje žanra uvodnik v časopisu Delo, na njegovem mestu oz. njegovo funkcijo pa je prevzela stalna oblika novinarskega sporočanja, ki že deluje kot žanr – tema dneva (Košir 1988: 32).

2.1.1 PRVINE NOVINARSKIH VRST

Temeljne konstitutivne prvine novinarskih vrst po Koširjevi so:

- predmet, ki ga sporočilo upoveduje,
- sporočevalčevo hotenje, ki se kaže v funkcijah sporočila,
- naslovnikovo pričakovanje in
- komunikacijska situacija (komunikacijske okoliščine) ali govorni položaj sporočevalca in naslovnika (Košir 1988: 33).

2.1.1.1 PREDMET NOVINARSKEGA SPOROČILA

Najpogostejši predmet novinarskega sporočanja je dogodek. Toda ne glede na to, ali posamezna novinarska vrsta govori o dogodku ali ne, je dogodek vedno na nekakšen način imanenten celotnemu novinarskemu diskurzu in potemtakem vsem njegovim tipom. Če novinarska vrsta ne sporoča dogodka samega, pa ji je dogodek izhodišče, povod, da bo govorila o tistem, o čemer hoče. Zato posamezne novinarske vrste sledijo drugim, ki so o dogodku že poročale, se nanjo navežejo, v uvodu na kratko ponovijo sporočilo o dogodku, potem pa se ukvarjajo s svojim predmetom: komentar z ozadjem, članek z odnosi in razmerji itd. Na tej točki se Koširjeva sprašuje, kaj je s predmetom novinarskega sporočanja pri pogovorni vrsti³. Tudi ta vrsta ima za izhodišče dogodek: intervjuvamo osebnost, ki jo je prej »napovedal« določen dogodek (nagrada, odlikovanje, pomemben življenjski jubilej, nova knjiga, izum...). Anketiramo o v družbi znanem dogodku, za okroglo mizo razpravljamo o problematiki, ki so jo strukturirali že prej opisani dogodki. Na podlagi teh v realnosti eksistirajočih dogodkih potem pogovorna vrsta ustvari, sama konstruira še en dogodek: pogovor (Košir 1988: 37).

Koširjeva dogodek razume kot časovno omejeno spremembo (Speck v Košir 1988: 38). Dogodek razlikuje od procesa, ki je dogajanje kot potek. Dogodek je tako prostorska časovna entiteta dinamičnega značaja, ki ni vezana na prostorsko časovno točko, temveč je intervalne narave. Ta interval lahko traja različno dolgo. Dogodek je tudi neponovljiv in je zato enkratni. So si pa zato dogodki med seboj podobni in zato v naši zavesti delujejo kot nekaj nenehno ponavljajočega se. Koširjeva tukaj med drugim navaja primer prometne

---

³ Vrste bomo v tem diplomskem delu obravnavali v nadaljevanju.

nesreče. Vendar se ne ponavlja dogodek, temveč dogodkovne prvine, njegove lastnosti, struktura (Košir 1988: 38).

Na podlagi mnogih ponovitev lahko tako izdelamo tipologijo dogodkov:

- velikost dogodka. Upoštevamo dognanja o zapomnitvi posameznih dogodkov, o zadrževanju njihovih podatkov v družbenem spominu. Majhni dogodki so tisti, ki si jih recipient zapomni le za kratek čas, toliko časa, kolikor »prebavlja« časopis (protokolarni dogodki, odlikovanja, rojstva, manjše prometne nesreče). Na drugi strani so veliki dogodki, ki se trajno zapišejo v družbeni spomin in v njegove arhive (revolucije, katastrofalne nesreče itd);
- obseg dogodka. Dogodek obsega različno število prvin. Obseg dogodka merimo na kontinuumu, katerega en konec predstavljajo dogodki z minimalnim številom prvin (športna tekma: nastopajoči, rezultat), drugega pa dogodki z velikim številom prvin (kandidacijski postopek za predsedniške volitve v ZDA: stranke, različni kandidati, financerji, programi, javno mnenje itd);
- nepredvidljivost dogodka.
  - a. dogodek ni predvidljiv (stranski učinki predvidljivega človekovega delovanja)
  - b. dogodki, ki niso nepredvidljivi (taki so dogodki, ki jih povzročajo ponavljajoče se naravne zakonitosti. Sem sodijo tudi dogodki, ki so posledica človekovega delovanja – npr. izidi športnih tekem.)
  - c. dogodki, ki so predvidljivi (taka je večina dogodkov, ki so rezultat človekovega delovanja)
- razumljivost. So dogodki, ki so sami po sebi razumljivi (izid športne tekme) in taki, ki so sami po sebi težko razumljivi (npr. veliko povečanje inflacije). Na kontinuumu med razumljivostjo in nerazumljivostjo se gibljejo bolj ali manj razumljivi novinarski dogodki (Košir 1988: 40).

2.1.1.2 FUNKCIJE NOVINARSKEGA SPOROČILA

V funkciji sporočila se kaže sporočevalčevo razmerje do dejanskosti, do dogodka, in hkrati njegovo razmerje do naslovnika. Sporočevalec oblikuje besedilo tako, da bo to vplivalo na naslovnika. Glede na to, ali prejemnik spročevalčevo besedilo dojema kot obvestilo o dogodku, od katerega kot da se avtor distancira, je do njega v nevtralnem

položaju in o njem poroča kar se da objektivno, ali pa je sporočevalec s svojimi mnenji, ocenami, interpretacijami, subjektivnim pogledom navzoč v besedilu, ločimo dve osnovni funkciji novinarskih besedil: informativno funkcijo in interpretativno funkcijo (Košir 1988: 40-41).

2.1.1.3 NASLOVNIKOVO PRIČAKOVANJE

Tudi po naslovnikovem pričakovanju je izbrana in (re)konstruirana stvarnost, o kateri besedilo sporoča, ter udejanjena funkcija novinarskega teksta. Zato igra naslovnikovo pričakovanje po Koširjevi pomembno vlogo pri izbiri novinarskega žanra (Košir 1988: 42).

Ko novinar izbira temo, ko izbira in selekcionira gradivo, ko temo obdeluje v izbranem žanru, ne more misliti na povprečnega, temveč na določenega naslovnika. To ni realna oseba, temveč je fiktivni naslovnik, ki ima svoje lastnosti. Zato mora sporočevalec z naslovnikom vzpostaviti stik in upovedati sporočilo, ki bo imelo (tudi) stično vrednost. V besedilu se mora avtor spraševati, kaj naslovnik o predmetu sporočila že ve, katere dogodkovne prvine so v njegovi zavesti, kaj bi ga lahko o za sporočilo izbranem dogodku posebej zanimalo itd. Novinar mora vedeti, kako naj napiše in kakšen žanr naj izbere v skladu s svojimi nameni in naslovnikovimi pričakovanji. Specifična novinarska konvencija, ki »uzakonja« naslovnikova pričakovanja, nam pomaga, da iz novinarskega besedila razberemo naslovnika, in sicer tako, da razpoznamo odgovore na njegova vprašanja (Košir 1988: 43-45).

Koširjeva tako našteje sedem ključnih vprašanj: kdo, kdaj, kje, kaj, kako, s čim in zakaj. Tem sedmim doda še: kakšne posledice lahko predvidevamo. S tem smo zajeli vrsto vprašanj, na katera odgovarja novinarski diskurz. Njegovi različni tipi odgovarjajo na različna vprašanja, ki so za posamezni tip diskurza značilna in po katerih lahko prepoznamo novinarske žanre (Košir 1988: 46).

2.1.1.4 KOMUNIKACIJSKA SITUACIJA

Za izbor tipa novinarskega diskurza, njegove vrste, so zelo pomembne okoliščine, v katerih poteka novinarsko sporočanje. Koširjeva s tem ne misli le govornih okoliščin v ožjem smislu, ki jih poudarja pragmalingvistika: v kakšnih vlogah se srečata sogovorca in

ob kakšnih priložnostih. Od tega sobesedila sta odvisna pomen in razumevanje povedi: v istih okoliščinah lahko različne povedi sporočajo isto in dosežajo enak učinek, v različnih govornih položajih pa lahko ista poved različno sporoča in doseže različne učinke. Koširjeva zato komunikacijske okoliščine razume širše: kot družbenopolitični kontekst določenega prostora in časa, za katerega so značilne številne lastnosti – zgodovinske, kulturne, vrednostne, politične, ekonomske itd. Koširjeva namreč poudarja, da so vrste in žanri zgodovinske kategorije, determinirane po času in prostoru, v katerem nastajajo, živijo in odmirajo (Košir 1988: 46-47).

Otto Groth (v Košir 1988: 47) sistematizira faktorje, ki vplivajo na oblikovanje novinarskih vrst. Kot odločujoče navaja naslednje: gospodarske razmere, naravne plastitve publike, tj. delitev po spolu in starosti naslovnikov, tehnika, ustava in politične razmere, duhovno-kulturna raven naroda, javno mnenje in veroizpoved. Koširjeva Grothovim faktorjem dodaja še medijske dejavnike, saj so ti po njenem mnenju pomembni za izbiro novinarskih žanrov in vrst. Zelo pomembna je razvitost, razširjenost in priljubljenost posameznih javnih občil v določenem času in prostoru. Žanri medija, ki je bolj priljubljen, lahko namreč vplivajo na spremembo žanrov drugih medijev. Koširjeva tukaj navaja primer ZDA, kjer ima najpomembnejši vpliv televizija. Tako tam nastajajo časopisi, ki si želijo približati se televizijski podobi – časopisno stran oblikujejo kot televizijski ekran, na katerem se pojavljajo posamezne oblike sporočil tako, da se razbirajo kot televizijski kadri⁴. Pomemben faktor vplivanja na izbor in uveljavljanje določenih žanrov je tudi delo znotraj posameznih uredništev oziroma urednikova in novinarjeva naklonjenost določenim žanrom (Košir 1988: 47-48).

Koširjeva opozarja tudi na dejstvo, da ko se pojavijo novi žanri, ki niso podobni prejšnjim tako, da bi jih lahko neopazno nadomestili, ampak so taki, da s svojo pojavnostjo zbudijo pozornost kot vprašanje nečesa novega, drugačnega od obstoječega in uveljavljenega, kaže to na zelo spremenjene družbene okoliščine. »V tako močno spremenjenih razmerah lahko celo govorimo o drugačnem novinarstvu (Košir 1988: 50).«

---

⁴ Grafična podoba nima več stolpcev in klasičnega časopisnega preloma, marveč je celotna stran enotna grafična ploskev z nekaj časopisnimi sporočili (vizualnimi in jezikovimi), obarvana z različnimi barvami (Košir 1988: 47).

2.1.2 KLASIFIKACIJA OBLIK NOVINARSKEGA SPOROČANJA

Na podlagi naštetih in opisanih temeljnih konstitutivnih prvin novinarskih vrst Koširjeva (1988: 63) razdeli klasifikacijo oblik novinarskega sporočanja. V vsakem besedilu prevladuje ena izmed funkcij novinarskega sporočila, tj. informativna ali interpretativna. Na podlagi dominantne funkcije Koširjeva tako deli vse stalne oblike novinarskega sporočanja v dve veliki skupini, razširjeni družini, imenovani: informativna zvrst in interpretativna zvrst.

Znotraj teh dveh zvrsti najdemo manjše skupine, družine tipičnih novinarskih diskurzov ali žanrov, za katere so značilne določene skupne in tudi razločevalne lastnosti, tipičnosti, vendar je vsem vrstam znotraj ene zvrsti vedno skupna funkcijska dominantna. Vrste znotraj zvrsti Koširjeva razporedi glede na skupni predmet upovedovanja. V informativno zvrst tako uvršča vestičarsko vrsto, poročevalsko vrsto, reportažno vrsto in pogovorno vrsto, znotraj interpretativne pa komentatorsko vrsto, člankarsko vrsto in portretno vrsto. Vestičarska vrsta informira o dogodku, poročevalska vrsta informira o dogajanju, reportažna vrsta informira o stanju, pogovorna vrsta informira o pogovoru, komentatorska vrsta interpretira ozadje, člankarska vrsta interpretira razmerja, portretna vrsta pa interpretira osebe (Košir 1988: 63).

Nadalje Koširjeva (1988: 64) stalne oblike novinarskega sporočanja razvrsti v vrste, in sicer na podlagi prepoznavanja njihovih žanrskih prvin. Novinarska besedila znotraj novinarske vrste imajo enake konstitutivne prvine, ki med posameznimi žanri le variirajo. Razvrstitev žanrov v novinarske vrste po Koširjevi (1988: 64):

- vestičarska vrsta: kratka vest, razširjena vest, vest v nadaljevanju in naznanilo
- poročevalska vrsta: običajno poročilo, komentatorsko poročilo, reportersko poročilo, nekrolog in prikaz
- reportažna vrsta: klasična reportaža, reporterska zgodba in potopis
- pogovorna vrsta: intervju, okrogla miza, anketa, izjava in dialogizirano poročilo
- komentatorska vrsta: običajni komentar, uvodnik, glosa in kolumen
- člankarska vrsta: informativni članek in članek z naslovne strani
- portretna vrsta: portret

Oglejmo si zdaj natančnejše opredelitve novinarskih zvrsti, vrst in žanrov.

2.1.2.1 INFORMATIVNA ZVRST

2.1.2.1.1 VESTIČARSKA VRSTA

Definicija vestičarske vrste po Koširjevi (1988: 72):

Vestičarska vrsta je vrsta novinarskega sporočanja informativne zvrsti, ki obvešča o preteklih (redkeje o bodočih) predvidljivih ali nepredvidljivih, po obsegu ožjih in sami po sebi razumljivih (redkeje o nepredvidljivih, širših in sami po sebi razumljivih) dogodkih tako, da nujno odgovori na vprašanja, kaj se je zgodilo, kje in kdaj ter kdo je (so) nosilec(ci) dogajanja, s čimer podeli dogodku iz splošne podatkovne sheme znake individualnosti in enkratnosti. Vest je najbolj šablonizirana in avtomatizirana oblika novinarskega sporočanja, enostavno strukturirana in upovedana v preprosti, enodelni shemi. Jezik je stvaren in jedrnat, avtor vesti v tekstu ni prisoten, njegova drža je nevtralna.

Kot smo že omenili, v vestičarsko vrsto sodijo: kratka vest, razširjena vest, vest v nadaljevanju in naznanilo.

Kratka vest je najkrajša v družini, odgovarja le na omenjena štiri vprašanja (kaj, kje, kdaj, kdo) in zapisuje vir informacij. Lahko je sestavljena le iz ene povedi, praviloma pa ni daljša od enega odstavka. Je šablonizirana in avtomatizirana po pravilu, da najprej odgovarja na vprašanje, ki je za dogodek najrelevantnejše (Košir 1988: 72).

Razširjena vest poleg obveznih štirih podaja odgovore še ne nekatera druga vprašanja – lahko pojasnjuje vzroke dogodka ali nakazuje njegove posledice. Zato je lahko sestavljena iz več odstavkov (Košir 1988: 72).

Vest v nadaljevanju praviloma obvešča o velikem dogodku, z več prvinami, o katerem ne zmore povedati vseh podatkov iz prve podatkovne sheme naenkrat, zato jih niza v nadaljevanjih. Kot sama je nesamozadostna in se v medijih pojavlja predvsem zaradi ažurnosti poročanja. Za vest v nadaljevanju je značilno, da se začne z informacijami, ki jih naslovnik že pozna, nadaljuje pa z naslovniku neznanimi podatki. Ta žanr je predvsem značilen za radijski medij (Košir 1988: 73).

Naznanilo je žanr, ki obvešča o prihodnjih dogodkih, kar pomeni, da je drugačen le čas, po strukturi pa je enak ostalim vestičarskim žanrom (Košir 1988: 73).

2.1.2.1.2 POROČEVALSKA VRSTA

Koširjeva (1988: 77) poročevalsko vrsto definira kot vrsto novinarskega sporočanja,

ki obvešča o poteku dogajanja preteklih, praviloma predvidljivih dogodkov, večjih in po obsegu širših ter samih po sebi razumljivih tako, da poveže dejstva iz prve podatkovne sheme v dogajalski tok, ki zbudi pri naslovniku občutek bližine dogajanja in celovite informiranosti o tem, kaj se je zgodilo. Struktura poročila je enostavna, shema je sestavljena iz glave in jedra. Avtor je pretežno odsoten iz besedila in je najpogosteje nevtralen opazovalec dogajanja.

Kot smo že omenili, v poročevalsko vrsto sodijo: običajno poročilo, komentatorsko poročilo, reportersko poročilo, nekrolog in prikaz.

Običajno poročilo v kronološkem ali pomembnostnem redu poroča o poteku različnih sestankov, srečanj, obiskov (Košir 1988: 77).

Komentatorsko poročilo poleg informativne funkcije, ki je prevladujoča, opravlja tudi komentatorsko. Po tem se tudi razlikuje od običajnega poročila (Košir 1988: 77).

Reportersko poročilo dogodek približa naslovniku tako, da sporočevalec opisuje dogajanje v živo, se posveča podrobnostim, zapisuje pogovore oziroma opisuje vzdušje. Za to uporablja jezikovna sredstva, ki niso značilna za druge poročevalske žanre: ekspresivno izrazje, slikovite, plastične opise, žargonske besede itd. Reportersko poročilo se uporablja za poročanje z dramatičnih prizorišč in je bolj pogosto za televizijski in radijski medij (Košir 1988: 77).

V nekrologu beseda teče o življenju pokojnika. Je torej zapis o življenju umrlega, napisan je lahko zelo stvarno, kot običajno poročilo, ali bolj čustveno, da spominja na reportersko poročilo (Košir 1988: 77).

Prikaz opravlja nalogo interpretativnega žanra: kritike in ocene. Toda dela, ki je predmet prikaza, ne vrednoti in ne ocenjuje v tolikšni meri, da bi lahko trdili, da je interpretacija njegova dominantna. Prikaz delo le predstavi, avtor pa na koncu na kratko pove svoje mnenje. Vendar pa prevladujoča funkcija še vedno ostaja informativna (Košir 1988: 77).

2.1.2.1.3 REPORTAŽNA VRSTA

Reportažna vrsta je po Koširjevi (1988: 79-80) vrsta novinarskega sporočanja, ki

upodablja stanje, situacije, ki so posledice nepredvidljivih in ne nepredvidljivih dramatičnih dogodkov z več prvinami tako, da s pomočjo avtentične pripovedi in opisa atmosfere, ljudi in odnosov z literarnimi sredstvi ukine distanco med naslovnikom ter krajem in časom dogajanja. Reportaža je zapleteno strukturirana in upovedan v trodelni shemi, ki ima za glavo uvod z ekspozicijo, jedro z zapletom, vrhom in razpletom ter zaključek, v katerem se izraža poanta. Avtor je tekstu nevtralen v vrednostnem smislu, in izrazito prisoten z originalnim stilom in uporabo posebnih, zaznamovanih jezikovnih sredstev.

V reportažno vrsto sodijo: klasična reportaža, reporterska zgodba in potopis.

Klasična reportaža najdosledneje uresničuje lastnosti reportažne vrste. Poleg informativne funkcije, ki je prevladujoča, uresničuje tudi estetsko, zato mnoge klasične reportaže najdemo tudi v zgodovini književnosti (Košir 1988: 80).

Reporterska zgodba je žanr reportažne vrste, ki se ne ukvarja z dramatičnimi dogajanja, temveč z življenjem ljudi, z običaji, ljudsko obrtjo, amaterskimi umetniki itd. Struktura je manj zapletena, ker gre za dogajanja z manj prvinami, shema in način pripovedovanja pa sta enaka kot v vsej reportažni vrsti (Košir 1988: 80).

Potopis je reportažni žanr, ki opisuje kraje, ljudi, običaje in doživljaje popotnika, ki je hkrati reporter (Košir 1988: 80).

2.1.2.1.4 POGOVORNA VRSTA

Koširjeva (1988: 82) pogovorno vrsto opredeljuje kot vrsto novinarskega sporočanja, »ki sporoča o po novinarju poizvedenem pogovoru z javnosti zanimivo osebnostjo ali o aktualni tematiki tako, da odgovarja na naslovnikova vprašanja, ki so spodbujena s praviloma vnaprejšnjim vedenjem o udeležencih ali o temi pogovora.« Struktura pogovorne vrste je večinoma preprosta, shema je dvodelna: poleg glave ima uvod in jedro. Avtor v besedilu s svojimi mnenji v pretežni meri ni navzoč, njegova prevladujoča drža je nevtralna. V pogovorno vrsto sodijo: intervju, okrogla miza, anketa, izjava in dialogizirano poročilo.

Intervju naslovnika informira o empatičnem dialogu med spraševalcem in vprašanim. V tem primeru je dialog žanrska značilnost. Poznamo dve vrsti intervjujev: osebnostne ali biografske in tematske. Pri prvem je v ospredju javnosti zanimiva oseba, njeno življenje, delo, pri drugem pa relevantna tematika, za katero je intervjuvanec kompetenten (Košir 1988: 82).

Okrogla miza poroča o pogovoru različnih, večinoma drugače mislečih udeležencev o pomembni družbeni tematiki (Košir 1988: 82).

Izjava je žanr, pri katere novinar od odgovorne osebnosti terja odgovore na vprašanja o pereči problematiki oziroma o aktualnem problemu. Poznamo tudi protokolarne izjave, v katerih pomembne politične osebnosti na kratko nekaj sporočijo. Med izjave uvrščamo tudi komunikeje in demantije, če so jih spodbudili novinarji ali uredništva oziroma so jih ti na novinarski način obdelali (Košir 1988: 82-83).

Anketa je novinarski žanr, ki predstavlja različna mnenja različnih ljudi (slojev, starosti, lokalne pripadnosti, poklicev, spolov) o aktualnem in zanimivem vprašanju. Anketa, ki predstavlja enaka mnenja, ne opravlja svoje žanrske funkcije (Košir 1988: 83).

Dialogizirano poročilo pripada pogovorni vrsti zaradi svoje forme, tj. vprašanje – odgovor. Vendar pa je pogovor površen, zgolj informativen ali afirmativen (primer: pogovor s športniki po zmagi) in brez empatičnega dialoga (Košir 1988: 83).

2.1.2.2 INTERPRETATIVNA ZVRST

2.1.2.2.1 KOMENTATORSKA VRSTA

Komentatorska vrsta je po definiciji Koširjeve (1988: 85) vrsta novinarskega sporočanja interpretativne zvrsti, ki

pojasnjuje ozadje večjega dogodka z večjim številom prvin, ki se po objavi v vesti naslovniku kaže kot nepredvidljiv in nedoumljiv, tako da dogodek umesti v logiko naravnega reda vzroka in posledic. Je enostavneje strukturirana vrsta, s klasično shemo: za glavo, ki nikoli nima vodila, sledi uvod s predstavitvijo dogodka, jedro z analizo njegovega ozadja (vzrokov), in zaključek s poanto ali napovedjo nadaljnjega poteka zadeve. Sporočevalec je v tekstu prisoten s svojim mnenjem, ki ga mora argumentirati do

tolike mere, da v naslovniku zbudi občutek logične zgotovitve prav tega dogodka, ki zdaj postane umljiv.

V komentatorsko vrsto sodijo: običajni komentar, uvodnik, glosa in kolumna.

Običajni komentar na dogodke reagira hitro, na kratko pojasni njihovo ozadje in naslovniku ustvari občutek, da mu je zdaj jasno, za kaj gre. Ker mora biti običajni komentar ažuren, je nujno dobro poznavanje tematike, zato običajne komentarje ponavadi pišejo strokovnjaki za svoja področja (politika, ekonomija, šolstvo, šport itd.) (Košir 1988: 86).

Uvodnik je komentar, ki si za svoje področje upovedovanja izbere še posebej pomembne zadeve. Ker je to prikaz mnenja celotne redakcije, so teme posebej izbrane. Uvodniki ne le komentirajo, temveč »polagajo na dušo« naslovnikov svoja stališča (Košir 1988: 86).

Glosa za razliko od običajnega komentarja in uvodnika ne osvetljuje nujno ozadja najbolj aktualnih vprašanj in dogodkov, temveč si za temo izbere tudi manjše, na videz manj pomembne. Struktura in shema je enaka, odnos do predmeta obravnave pa je bolj satiričen, ironičen, zajedljiv, humoren. Posledično je takšen tudi jezik (Košir 1988: 86).

Kolumen je avtorsko delo, ki obravnava različne tematike, vedno pa je močno navzoč njegov avtor, t.i. kolumnist. Kolumnisti so ponavadi stalni pisci kolumnov, zato imajo posebno mesto v uredništvu. Kolumen je žanr, ki je v vseh svojih prvinah odvisen od osebnosti, ki ga piše (Košir 1988: 86).

2.1.2.2.2 ČLANKARSKA VRSTA

Koširjeva (1988: 87) člankarsko vrsto opredeljuje kot

vrsto novinarskega sporočanja interpretativne zvrsti, ki z analizo razmerij razloži družbeno pomembne pojave, procese in stanja tako, da odgovori na vrsto naslovnikovih vprašanj o zadevanem predmetu in ustvari iluzijo, da po prebranem članku naslovnik ve o zadevi dovolj; da pozna različne poglede nanjo, da razume njen nastanek in razvoj. Z raziskovalno in analitično metodo se članek bliža znanstvenemu preučevanju, tudi njegova struktura je podobna strukturi znanstvenih tekstov. Shema ima pod glavo, v kateri so pogosto nadnaslov, naslov in pritegnili, uvod, jedro in zaključek. Jezik članka je

stvarjen, brez ekspresivnega izrazja, avtor je v tekstu angažiran, od dognanja pa distanciran.

V člankarsko vrsto sodijo: informativni članek in članek z naslovne strani.

Informativni članek je značilen za dnevni tisk. Njegov namen ni raziskovati geneze pojavov in procesov, temveč razložiti razmerja iz današnjega časovnega prereza (Košir 1988: 87).

Članek z naslovne strani je značilen za tednike in tedenske priloge dnevnikov. Tedniki imajo velikokrat naslovnico oblikovano v skladu s temo članka, ki je nosilna tema številke. Tako kot informativni članek, se tudi članek z naslovne strani ukvarja z analiziranjem in razlaganjem zapletenih družbenih pojavov (Košir 1988: 88).

2.1.2.2.3 PORTRETNA VRSTA

Edini žanr v portretni vrsti je portret. Koširjeva (1988: 89) ga opredeljuje kot »vrsto novinarskega sporočanja interpretativne zvrsti, ki slika osebo tako, da jo naslovnik doživi kot osebnost, za katero zdaj ve, kakšen človek je. Struktura je zapletena, shema je trodelna, jezik izbora ekspresivno izrazje, s katerim je avtor v tekstu vidno prisoten.«

2.2 RADIJSKA ŽANRSKA TEORIJA

Branston (v Barnard 2000: 107) žanr opredeli kot niz dogovorov, ki jih avtor uporablja, da ustvari besedilo, ki je sicer novo, vendar zadovolji naslovnikovo žanrsko pričakovanje. Barnard (2000: 107) pa nadaljuje, da ima žanr poseben vpliv na novinarsko besedilo v okviru različnih narativnih struktur. Zato ima določeno vlogo tudi v radijskem kontekstu, in sicer kot sredstvo za razlikovanje med različnimi programskimi formami (glasba, novice, govor, šport itd.) ali med različnimi vsebinami znotraj teh form.

Barnard tako prepozna štiri radijske forme: fikcija⁵, glasba⁶, novice (informativni program)⁷ in kontakt⁸.

---

⁵ Avtor tukaj uporablja izraz Fictive Form.

⁶ Avtor tukaj uporabi izraz Music Radio.

⁷ Avtor tukaj uporabi izraz News Radio.

⁸ Avtor tukaj sicer uporabi izraz Talk Radio (direkten prevod bi bil govor), vendar v okviru te sheme govori o kontaktnem programu in o kontaktnih oddajah.

V fikcijo Barnard (2000: 109-110) uvrsti radijsko igro, situacijsko komedijo, varietesko predstavo, radijski kviz itd., in ob tem ugotavlja, da ta forma iz radijskih valov izginja. Od 50ih let naprej, ko so ti žanri bolj ali manj prevladovali na radijskih postajah, fiktivna forma izgublja na svoji vrednosti, in sicer tako zaradi stroškov produkcije kot spremembe okusov in navad poslušalcev. Fiktivne žanre tako ohranjajo le nacionalni radii (pr. Nacional Public Radio v ZDA in BBC v Veliki Britaniji).

Glasba je jedro radijskega medija že samega začetka. Danes glasba služi več namenom: okvirja govor in novice, določa razpoloženje, ki poslušalca pritegne k poslušanju, ustvarja okolje, v katerem imajo sporočila oglaševalcev največji učinek, koraka s hitrostjo domačega in delovnega življenja. Pravilno izbrana glasba je lahko tudi prikrit način targetiranja določene ciljne javnosti oziroma odvrčanja druge. Skratka, glasba je odločilen element vsake radijske postaje (Barnard 2000: 124)

Novice oziroma informativni program so globoko usidrani v radijskih programih in so pogosto merilo o kredibilnosti določene radijske postaje. Tudi radijske postaje, ki niso informativnega značaja in je njihova glavna vsebina glasba ali fikcija, se ne morejo izogniti novicam. Predvsem pa govorni radijski format uporablja novice kot ozadje za pogovor in izražanje mnenj (Barnard 2000: 139).

V okviru informativnega programa Barnard (2000: 148) razpozna štiri oblike besedil: niz novic, informativno oddajo, magazin (mozaik novic, pregled dogodkov) in dokumentarno oddajo.

Kontakt Barnard (2000: 156) razume kot radijski format, kjer imajo poslušalci možnost vstopa v radijski eter. S kontaktom razume tako kontaktni program kot radijsko kontaktno oddajo, teme pa so lahko od aktualno političnih do glasbenih želja. Vendar pa točno ne določi, kaj sodi v kontakt⁹.

Starkey (2004: 27) žanre razume kot vsebine s podobnimi/skupnimi značilnostmi, ki so rodovno povezane med seboj in potrebujejo podobne tehnike za njihov nastanek. Starkey žanrov natančno ne definira, nekatere le prepozna: govor, kontakt, glasba, mozaična oddaja, zabava, drama in dokumentarec.

---

⁹ Več o Barnardovem pojmovanju kontaktne oddaje v poglavju 3.1..

V slovenskem radijskem prostoru se z žanrsko teorijo ukvarja Ljerka Bizilj, ki prepozna naslednje žanre: novica, izjava, radijsko poročilo, radijska reportaža, fičer (feature), potopis, komentar, intervju, okrogla miza, anketa in feljton.

Biziljeva (2003: 151) pojasnjuje, da so za novico značilne »aktualnost, splošno zanimanje, razumljivost in objektivnost, nedvoumnost. Radijska novica je lahko standardna, fleš ali razširjena novica. Temelj vsake novice je informacija, dogodek, ki se je zgodil, se dogaja ali se bo zgodil, novica nima dramaturškega loka, ne interpretira dogodka, ne uči poslušalcev in se ne sprašuje o posledicah.«

Radijsko poročilo po Biziljevi (2003: 151) »poleg tega, da posreduje osnovno informacijo o dogodku, dogodek lahko tudi razloži in ga podkrepi z izjavo (izjavami), anketo... in drugimi radiofonskimi prvinami, ki dogodek bolj približajo recipientu. Posebno pomembno za radio je reportersko poročilo, torej oglašanje s kraja dogodka, od koder se reporter oglašja in skuša čim bolj avtentično posredovati dogajanje in razpoloženje dogodka, v reportersko poročilo lahko vključi tudi kompetentne sogovornike. Poročilo je tako lahko sestavljena radijska zvrst, ki lahko vsebuje novinarjevo poročilo, izjavo, anketo, avtentični zvok s kraja dogajanja...«

Za elektronske medije velja, da je bolje kot poročati o tem, kaj je nekdo rekel, posredovati avtentično misel, govor nekoga, torej izjavo. Tako Biziljeva (2003: 151) poudarja, da je izjava ena pomembnejših radijskih zvrsti.

Na drugi strani pa je komentar, ki je po Biziljevi (2003: 157) ena »najzahtevnejših novinarskih vrst. Tudi radijski komentar je neposredni odziv na aktualni dogodek oz. pojav, je analiza nekega dogodka, pojava..., z razkrivanjem ozadij, torej sporoča novo vedenje o že znani novici, seveda skozi komentatorjevo osebno noto. Komentar je v bistvu razjasnjevanje, pojasnjevanje in presojanje dogodka ali družbenega procesa v določenem času in prostoru, gre za izrazito interpretativno novinarsko zvrst, ki vsebuje tudi vrednostno noto. Radijski komentar ima osebno noto, je izrazito avtorsko determiniran že s komentatorjevo govorno osebnostjo, dodatno avtorsko ga komentator lahko podkrepi tudi z izjavami, radiofonskimi prvinami, z glasbo... Radijski komentar ima poleg verbalnih elementov vedno tudi tonski oz. zvočni podton, je avtorjev dialog z recipientom.«

Biziljeva (2003: 157) pojasnjuje, da je »radijski feljton novinarska zvrst, ki vključuje aktualno dogajanje. Sicer je prežet z literarnimi elementi, predvsem pa je feljton

avtorjev intelektualni in emotivni pogled na aktualno dogajanje. Lahko je v obliki anekdote, satire, koserije, karikature, celo eseja (čeprav se od eseja loči prav po tem, da se dotika dnevnih, aktualnih dogodkov).«

Po Biziljevi (2003: 160) ima radijski intervju

vse značilnosti, ki jih stroka zahteva od intervjuja in je lahko informativni, osebnostni, zabavni, polemični, lahko je pogovor z eno ali z več osebami, v okolju sogovornika, v studiu, na kraju dogajanja, po telefonu... Posebnost radijskega intervjuja je stvarna prisotnost sogovornikovega glasu, govora v mediju. Intervju je pogosta radijska zvrst, lahko je povsem klasičen, ko kompetentno osebnost sprašujemo o stvareh, za katere je odgovorna- lahko na kraju dogodka, lahko v studiu (posnet ali živi intervju), lahko je tudi posnet oz. živ telefonski intervju, kar je vedno pogostejša radijska oblika, ko gre za razjasnitev določenih dogodkov. Vendar je ta informativni, kdaj tudi polemični intervju lahko tudi improviziran, ni nujno, da je vnaprej posebej pripravljen, tako da se stališča informiranja, pojasnjevanja na radiu najpogosteje uporablja kombinirani intervju. V posebnih terminih v okviru informativnega radijskega programa so tudi okrogle mize, ko o določeni temi, dogodku, problemu sprašujemo in soočamo različne ljudi.

Anketo Biziljeva (2003: 163) definira kot »zbir izjav različnih predstavnikov javnosti o določeni temi, najpogosteje je montirana, lahko pa poteka tudi v živo. Vseeno ni neposredno, neodvisno nagovarjanje širše javnosti s strani predstavnikov te javnosti, ni odraz javnega mnenja, marveč je odraz skupne odločitve anketiranca in anketiranega, saj je praviloma izbor izjav odvisen od novinarja in od temeljnega cilja, ki mu sledi novinarjevo sporočilo.«

Radijska reportaža je po Biziljevi (2003: 164) lahko 'montirana', vnaprej pripravljena, to velja tudi za pravo radijsko reportažo, lahko je improvizirana, torej neposredna, posredovana s kraja dogodka, torej 'živa' reportaža, kar se pogosto uvršča v neposredno radijsko poročilo; nekateri tudi neposredni radijski prenos uvrščajo v vrsto improvizirane reportaže. Klasična radijska reportaža uporablja tonske posnetke in zvočne učinke, je kombinacija novinarjevega besedila in tonskih posnetkov (govora, izjav, pogovorov, anket, zvočnih učinkov, glasbe). Učinek reportaže pa je odvisen od tega, koliko je novinar sposoben dobro opazovati, kako dobre sogovornike je našel in kako dobri so

posnetki. Avtor reportaže z montažo ustvari stvarnost, kakor jo sam vidi ali kakor jo sam želi videti. Reportaža je stvarnost, videna s subjektivnimi avtorjevimi očmi.

Biziljeva (2003: 164) fičer (feature) definira kot novinarsko pripoved, ki »vključuje resnični, aktualni svet in ima tudi literarne značilnosti. Fičer poskuša poslušalcu približati resnični svet na zanimiv, poljuden način. Novinarski fičer vključuje aktualno dogajanje, analizo in interpretacijo tega dogajanja pa tudi mogoče posledice dogajanja. Radijski fičer vsebuje naravne zvoke, efekte, kar poleg ustrezne dramaturške postavitve poveča atraktivnost zgodbe.«

Ostane še potopis, ki je po Biziljevi (2003: 164) »pogost žanr elektronskih medijev, še posebno televizije pa tudi radia. O potopisu kot o novinarskem žanru govorimo takrat, ko poleg drugih elementov stvarnosti vključuje tudi aktualno noto.«

Z radiem se ukvarja tudi Pirčeva (2005: 53), ki radio najprej razdeli na odprto in zaprto oziroma prepozna odprto in zaprto shemo radijskega programa. Pri odprti shemi gre za svobodno oblikovan program, ki je odvisen od trenutnih dogajanj, aktualnih dogodkov in voditelja in je zato nenačrtovan. Pri zaprti radijski shemi pa gre za točno načrtovan program, ki poslušalcu omogoča, da natančno ve, kdaj bo kaj slišal. Pirčeva (2005: 53) ugotavlja, da v »radijskih programih najpogosteje najdemo mešanico obeh shem, oddaje, ki se pojavljajo ob stalnih urah, vmes pa programske pasove, ki dopuščajo premike.«

Pirčeva (2005: 129-173) prepozna naslednje radijske zvrsti: radijska novica, radijsko poročilo, radijski intervju, okrogla miza, radijski komentar in radijska reportaža.

Pirčeva (2005: 130) radijsko novico definira kot kratko in razumljivo obliko sporočanja, ki jo lahko hitro posredujemo. »Radio pripoveduje, kaj se dogaja zdaj, kaj se je dogajalo pred petimi minutami in kaj se bo zgodilo čez pet minut.« Zaradi svoje kratkosti ne more temeljiti na abstraktni ideji, njen temelj mora biti konkreten. »Težko bomo napisali vest o svobodi govora, revščini in podobnih abstrakcijah, ki so za komentatorje, kolumniste zelo uporabne. Pomembnejši ko je dogodek, lažje je o njem napisati novico.«

V okviru novice Pirčeva (2005: 135) prepozna še novico, ki se nadaljuje in zgodbo dežnik. Novico, ki se nadaljuje, uporabimo, ko gre za razvijajoče se dogodke. V primeru novice, ki se nadaljuje, najprej povemo nove informacije in jih v zgodbo vpletemo tako, da bo le-ta poslušalcu razumljiva, tudi če jo prvič sliši. Za dogodke, ki jih moramo spremljati

iz več zornih kotov, pa uporabimo zgodbo dežnik. V njej je sicer zajetih več novic, vse pa so med seboj tesno povezane.

Radijsko poročilo je povzetek, oris dogajanja, razširjena novica. Na radiu pogosto vsebuje tudi kratke tonske vložke, ki so poslušalcu dodatna informacija: udeleženci dogodkov opisujejo razloge, posledice, svoja mnenja. Pirčeva (2005: 135) še pojasnjuje, da so radijska poročila kratka, zlasti če jih pripravljamo za dnevnoinformativne oddaje. Tako kot pri novici tudi tukaj Pirčeva (2005: 136) poudarja objektivnost novinarja.

Pirčeva (2005: 137) radijski intervju definira kot refleksijo »trenutnega ali dalj časa trajajočega odnosa med človekom, ki zastavlja vprašanja, in tistim, ki nanje odgovarja. Zato je intervju nekaj drugega kot navaden pogovor. V pogovoru sogovornika bolj ali manj enakovredno sodelujeta z vprašanji, mnenji, odgovori, vloga govorcev v intervjuju pa je natančneje določena. Ena oseba sprašuje, druga odgovarja. /.../ intervju je pogosta radijska novinarska zvrst, ki ponuja ustvarjalcem široko paleto možnosti, obdelav in pristopov, saj je prav pogovor osnova radijskega dela. Radijski intervju poteka med dvema ali več govorcii.«

Pirčeva (2005: 162) v okviru radijskega intervjuja sicer omeni tudi radijsko kontaktno oddajo oziroma telefonski intervju s poslušalci, vendar ga bolj natančno ne opredeli¹⁰.

Okrogla miza je naslednja radijska zvrst, ki jo Pirčeva (2005: 166) opredeljuje, in sicer kot pogovor z več gosti, ki jih ponavadi izberemo iz več strok. Polemičnost pogovora povečuje zanimivost okrogle mize, zato je pomembno, da sodelujejo gosti z različnimi profili in da prihajajo iz različnih mnenjskih skupin. Vloga novinarja je aktivna, zato mora poznati tako tematiko kot goste v studiu.

Pirčeva (2005: 167) pojasnjuje da radijski komentar »nastane na podlagi aktualnega, družbeno pomembnega povoda, ki je lahko začetek, posledica, konec dogodka, pojava ali stanja. /.../ Komentar pomeni nizanje podatkov, ugotovitev, stališč z argumenti in pojasnili. Komentar vključuje mnenja in stališča, ki jih avtor podpre z dokazi, podatki, številkami.«

---

¹⁰ Bolj natančno se Pirčeva radijske kontaktne oddaje dotakne v nadaljevanju knjige (v poglavju Radio – interakcija ali zgolj privid komunikacije in demokratičnosti?), zato več o tem v 3. poglavju.

Zadnja radijska zvrst, ki jo definira Pirčeva (2005: 171), je radijska reportaža. Reportaža sodi med najkompleksnejše vsebine, ki jih lahko slišimo prek radijskih valov, saj lahko vsebuje vse že naštete radijske zvrsti. »Je zelo zahtevna, saj terja od ustvarjalca bogat besedni zaklad za opis dogodka in pisanje vmesnih besedil, hkrati pa mora imeti novinar tudi dar za opazovanje, ko skuša s snemanjem akterjev, opazovalcev, z njihovimi izjavami ter pogovori ujeti izbrani trenutek.« V sklop radijske reportaže Pirčeva (2005: 172) uvrsti tudi živi prenos. »Ti so zvočno ogledalo dogodka, ki poteka hkrati. Poleg prenosov državnih proslav, prireditev, političnih dogodkov, koncertov so najpogostejši prenosi športnih tekmovanj.«

Že pred Pirčevo se je v slovenskem prostoru z radijsko žanrsko teorijo ukvarjal Marijan Krišelj. V gradivu predavanj za študente novinarstva z naslovom Javna občila in komunikacijska tehnologija: Radio Krišelj (1992/1993: 148) tako kot glavno radijsko zvrst prepozna novico, poleg tega pa tudi intervju, reportažo, fičer in dokumentarno radijsko oddajo. Kasneje pa ponudi natančnejšo žanrsko razdelitev, vendar posameznih žanrov točno ne definira. Tako Krišelj (1992/1993: 166) prepozna 3 novinarske zvrsti:

- zvrst, katere temelj je monolog (monološke zvrsti),
- zvrst, katere temelj je dialog (dialoške zvrsti) in
- zvrst, katere temelj je polifonija, večglasje (polifonska zvrst) in je značilna za radio.

Med monološke zvrsti po Krišlju (1992/1993: 166 - 173) sodijo: novica, izjava, poročilo (pisno poročilo, radiofonsko obdelano poročilo, reportersko poročilo in oris), komentar, članek, predavanje, esej, kozerija, feljton in literarni zapis. V dialoško zvrst uvrsti intervju, razgovor, panel diskusijo, okroglo mizo in polemiko, med polifonske zvrsti pa fičer (feature), reportažo, radijsko dramo in radijsko dokumentarno oddajo.

Kljub pomanjkljivi razlagi žanrov Krišelj (glej Krišelj 1994/1995) v dodatku, ki je izšel dve leti pozneje, podrobneje razloži tri žanre: radijsko novico, radijski intervju in radijski komentar.

Novico Krišelj (1994/1995: poglavje 1: 1¹¹) pojmuje kot osnovno celico novinarskega delovanja in s tem tudi osnovno novinarsko zvrst. Ob tem pa poudarja, da novica sama po sebi »že predstavlja novinarski izdelek, ki izhaja iz novinarjeve predloge in

---

¹¹ Krišelj dodatek razdeli na 3 pojmovne sklope, poglavja (1. radijski intervju, 2. radijska novice in 3. radijski komentar), vendar vsako poglavje začne s stranjo ena. Zato bomo za lažje razumevanje pri navajanju iz njegovega dodatka vključili tudi podatek, za katero poglavje gre.

tej predlogi pravimo informacija.« Nadalje Krišelj (1994/1995 poglavje 1: 2-3) ugotavlja, da lahko novico, ki smo jo oblikovali na podlagi informacijskega gradiva, »oblikujemo v osnovi na dva načina: informativno in komentatorsko,« vsako novico pa sestavljata glava novice in telo novice.

Naslednja zvrst, ki jo prepozna Krišelj (1994/1995: poglavje 2: 1), je radijski intervju¹², ki je ena najbolj specifičnih novinarskih zvrsti, ki jo uporablja radio kot medij. Oblikovno predstavlja intervju pogovor med dvema ali več sogovorci. Krišelj intervju naveže na novico in izpelje, da je intervju »oblika, ki novico razlaga, jo utemeljuje, jo postavlja neposredno v čas in okolje in tako opozori na temeljni pomen sporočene novice, a hkrati s tem tudi na morebitne posledice. Intervju je torej menjava vprašanj in odgovorov z določenim ciljem, z določenim namenom.« Krišelj radijski intervju razvršča po Merčunu (1994/1995: poglavje 2: 19), in sicer v tele vrste:

- klasični ali protokolarni intervju
- intervju – pogovor
- intervju – razgovor za okroglo mizo
- intervju – portret
- intervju – anketa
- tiskovna konferenca
- izjava.

Radijski komentar po Krišlju (1994/1995: poglavje 3: 3) »spada med tiste oblike novinarjevega dela, ki izraža mnenje in stališče novinarja kot avtorja. Je torej stroga informacija in v svoji osnovni pomenskosti predstavlja tu šele sekundarni pomen, je pa avtorki element v njem očiten in je prisoten na način, ki suvereno, podprto z dokazili in strokovnim učinkom sporoči (sporoča) novo védenje o že sporočeni novici, informaciji o problemu, ki je širšega družbenega problema.« Krišelj (1994/1995: poglavje 3: 12) komentar razdeli na polemični komentar in analitični komentar. Prvi uveljavlja svoje gledanje, izpodbija stališča drugih, drugi pa dogodek oziroma problem osvetli z več plati, razišče vzroke in nakazuje posledice.

---

¹² Krišelj poglavje o radijskem intervjuju povzema po več avtorjih, ki jih navaja takole: »Razširjeno in dopolnjeno gradivo po predlogah o radijskem intervjuju avtorjev Staneta Ureka in Milana Merčuna (interna izdaja Radia Ljubljana, v avgustu 1976) in po virih: Naš Val od leta 1934 do 38 (vsi zapisi o radijskem intervjuju) ter Journalistische praxis – Interview, avt. Prof.dr. Jürgen Friedrichs, Univ. v Hamburgu 1983, A. Friedman: Naš govor št. 4.«

Krišelj radijske kontaktne oddaje ne omenja.

Bojan Golčar (2003: 52-61) zanimivo poda le štiri žanrske oblike, ki jih novinarji najpogosteje uporabljajo pri zapisovanju oziroma posredovanju informacij, in sicer: vest, poročilo (reportaža), komentar in izjava. Nadalje pa navede še nekaj tehnik, ki jih lahko novinar uporabi, da informacije predstavi: intervju, informativni bloki, osrednja informativna oddaja, debatno oziroma diskusijsko omizje in nagradna igra. Na koncu pa Golčar (2003: 61) navaja, da je predstavil le »nekaj najpogostejših tehnik podajanja informacij. Obstajajo še drugi načini, ki pa so predvsem odvisni od iznajdljivosti in kreativnosti delavcev posamezne radijske postaje.«

3. POMEN IN DEFINICIJA RADIJSKE KONTAKTNE ODDAJE

3.1 LASTNOSTI RADIJSKE KONTAKTNE ODDAJE

Že Bertolt Brecht (v Bizilj 2003: 168) se je v tridesetih letih 20. stoletja zavzel za to, da se radio razvije v dvosmerni komunikacijski proces, v katerem bi bili poslušalci hkrati proizvajalci in potrošniki radijskega programa, kar bi prispevalo k razvoju demokratičnega javnega foruma, ki bi vsem državljanom in tudi nedržavljanom dovoljeval, da enakopravno vstopijo v javno diskusijo in avtonomno zagovarjajo svoje pozicije. Brecht je radio videl kot komunikacijski aparat javnega življenja, ki ne posreduje samo poročila, ampak lahko poročila vladajočih podaja tudi kot odgovore na vprašanja vladanih oz. ponudi občinstvu možnost, da samo poučuje.

Biziljeva navaja (2003: 168), da se Brechtova zamisel o radiu kot dvosmerni komunikaciji ni razvila do konca, saj so radijske kontaktne oddaje lahko le nadomestek za dvosmerno komunikacijo, zlasti zaradi njihovega skromnega deleža v celotni medijski produkciji in majhnega števila sodelujočih poslušalcev.

Biziljeva (2003: 168) sicer ob tem poudarja, da radijski programi, ki v živo sprejemajo telefonske klice poslušalcev, odigravajo pomembno vlogo sodobne javne sfere in omogočajo demokratično razpravljanje. S tem pa se radio po njenih besedah na nek način (lahko) približa Habermasovemu konceptu javne sfere, ki naj bi bila odprt, kritičen, javen in racionalen diskurz.

Za Levina (v Bizilj 2003:168-169) so kontaktne oddaje sfera za soočanje različnih mnenj, tudi med vladanimi in vladajočimi; simbolizirajo odtujitev in nezadovoljstvo ljudi z življenjem in z oblastjo, saj lahko ljudje neposredno v javni prostor izrazijo svoja mnenja. Poseben pomen imajo za Levina kontaktne oddaje prav zaradi tega, ker so dostopne vsem, tudi nižjim slojem in manj izobraženim.

Dve glavni lastnosti radijskega programa sta možnost spontanega odziva (nenačrtovana takojšnja reakcija na dogodke) in vključitev poslušalcev. Noben izmed

novinarskih žanrov po Barnardu (2000: 156) ne vsebuje obeh lastnosti v tolikšni meri kot kontakt.

Kontaktni program po Barnardu (2000: 157) temelji na treh načelih:

1. kontaktni program ima visoko poslušanost. V 80ih je bil kontaktni format na ameriških radijskih postajah najbolj rastoč format, prekosil je celo glasbeni format. Določene kontaktne oddaje in predvsem voditelji teh oddaj so ustvarjali ime radia in s tem pritegnili poslušalce in tudi oglaševalce.

2. kontaktni program je poceni. Razen honorarja za voditelja drugih stroškov ni, v primerjavi z informativnim programom, kjer je število honorarjev bistveno večje, in glasbenim programom, ki poleg honorarjev zahteva tudi plačilo avtorskih pravic izvajalcem glasbe.

3. kontaktni program ustvarja percepcijo odnosa med radijsko postajo in poslušalci. S tem, ko so poslušalci navzoči v radijskem etru, se med njimi ustvarja poslušalska skupnost, kar daje vtis, da je radijska postaja v lokalni skupnosti navzoča in odgovorna. S tem ko radijske postaje dajejo možnost ljudem, da soustvarjajo program in vplivajo na mnenja drugih, ustvarjajo iluzijo (do določene mere), da lahko vsak izrazi svoje mnenje. V resnici pa zunaj radijskega etra obstaja filtrator, ki v radijski eter spusti le določene ljudi, in s tem obstaja le vtis odprtosti medija. Pa vendar s tem radijske postaje v javnosti dobijo status demokratičnega in odprtega medija.

Vsebino, smer in potek kontaktne oddaje nadzoruje voditelj, in sicer tako na javnosti odkrit kot na prikrit način. Prikriti način se začne že s samo izbiro teme, nadaljuje pa s preverjanjem poslušalcev ter njihovih argumentov in zmožnosti izražanja teh argumentov preden jih spusti v radijski eter. Odkriti način pa se pokaže, ko je poslušalec enkrat v radijskem etru. Voditelj usmerja govor in argumente klicalcev, določa njihovo dolžino in jih vodi v njihovem razmišljanju (Barnard 2000: 160). Voditelj pogosto igra vlogo »zdrave pameti«, delno vlogo sodnika in arbitra. Voditelj ponavadi zaključi kontaktno oddajo s povzetkom slišanih argumentov, lahko tudi prebere nekaj sporočil, ki jih je med oddajo dobil po elektronski pošti, telefaksu ali prek sms sporočil, in konča s stavkom: »To so bili argumenti, odločitev pa je vaša (Higgins in Moss v Barnard 2000: 160).«

Namen kontaktnih oddaj po Crisselu (1994: 189) je ustvariti iluzijo, da je radio dvosmeren medij. Poleg tega tudi potrjuje, da radijska postaja ima občinstvo in da je to občinstvo zmožno razumeti sporočilo, ki ga radijska postaja sporoča, in odgovoriti nanj.

Jezik voditelja je patičen, s čimer se približa poslušalcem. Crissel (1994: 190) ob tem poudarja, da mora imeti voditelj med vodenjem kontaktne oddaje vedno pred očmi poslušalce, saj s tem poudari občutek njihove pomembnosti in oddaji da osebno noto, kar je pomembno, če želi radijska postaja pritegniti čim več poslušalcev.

Kontaktne oddaje je v prvi vrsti radijska oddaja. Pojavila se je sicer tudi na televiziji, vendar je tam redka. Na televiziji se pojavi predvsem problem praznega kadra med klicem poslušalca oziroma v tem primeru gledalca. Radio je zaradi svoje nevidnosti tudi bolj intimen medij, ki omogoča lažji stik s poslušalci. Prav zaradi tega stika pa je kontakt na radiu pogosto orodje – ne le v sklopu kontaktne oddaje, temveč tudi v drugih programih (Crissel 1994: 190).

Tako voditelju (skupaj z ostalimi ustvarjalci programa) kot poslušalcem je v prvi vrsti pomembno, da (so)ustvarjajo program. Crissel pa pri delitvi radijske kontaktne oddaje vzame faktor poslušalcev – kaj je glavna želja poslušalca, ko pokliče, in tako radijske kontaktne oddaje deli 1. na tiste, ko želi klicalec izraziti svoje mnenje o določeni temi, 2. na tiste, ko želi klicalec izraziti svojo osebnost, in 3. na tiste, ko klicalec pokliče, ker potrebuje pomoč (Crissel 1994: 191-192).

Prvo skupino bi lahko imenovali tudi mnenjska kontaktne oddaje, saj lahko v njej poslušalci izrazijo svoje mnenje o določeni temi. Po Murdockovo in Goldingovo (v Crissel 1994: 192) take kontaktne oddaje omogočajo manj zastopanim družbenim skupinam in tistim na robu družbe lažji dostop do sicer zaprtih komunikacijskih zvez. Crissel (1994: 192) pa dodaja še, da mnenjske kontaktne oddaje dajejo možnost poslušalcem, da nasprotujejo medijem.

Ob tem Crissel (1994: 192-193) opozarja tudi na preprostost jezika. Kontaktne oddaje oziroma voditelji kontaktnih oddaj ponavadi uporabljajo lažje razumljiv jezik, kar »navadnim« poslušalcem omogoča, da se lažje izrazijo, s čimer je tudi možnost, da bodo ostali poslušalci to razumeli, večja.

Zaradi narave mnenjske kontaktne oddaje – klicalci želijo izraziti svoje mnenje, poleg tega pa želijo s svojim mnenjem vplivati na druge – je le-ta bolj razširjena na lokalnih

radijskih postajah. Zakaj? Na lokalnih radijskih postajah ima poslušalec manj »tekmecev«, ki prav tako želijo izraziti svoje mnenje, in večjo možnost, da bodo ostali poslušalci sprejeli njegovo mnenje, saj ponavadi ne gre za nacionalni, pač pa za lokalni problem (Crissel 1994: 193).

Kontaktne oddaje, kjer poslušalci izrazijo svojo osebnost, lahko rečemo tudi zabavne kontaktne oddaje. Crissel (1994: 193-194) namreč v to kategorijo uvršča kontaktne oddaje, kjer voditelj poslušalce poziva, da povedo kakšno šalo ali zapojejo pesem, lahko le govorijo o sebi ali čem drugem. Sem Crissel uvršča tudi razne kvize in nagradne igre, ki zabavajo poslušalce. Predvsem pa gre tukaj za to, da poslušalci, ki pokličejo v tovrstno kontaktno oddajo, radi nastopajo in izrazijo svojo osebnost.

Tretjo različico kontaktnih oddaj po Crisselu pa bi lahko poimenovali svetovalna kontaktna oddaja. Glavni namen klicalec je namreč izraziti svoje probleme in dobiti nasvet. Lahko gre le za manjše težave, kot so zamašen odtok ali listna uš na vrtnicah, vendar radio kot medij, ki je na eni strani zelo oseben, na drugi pa omogoča popolno anonimnost, ponavadi pritegne poslušalce z globljimi osebnostnimi težavami. Tako je vloga voditelja (in gosta v studiu) pogosto tudi terapevtska, spovedniška, zaupniška ali svetovalna (Crissel 1994: 194).

Crissel (1994: 195-196) ugotavlja, da obstajata dve vrsti poslušalstva: aktivno poslušalstvo, ki sodeluje v kontaktnih oddajah, in pasivno poslušalstvo, ki kontaktne oddaje le posluša. In po njegovem mnenju je pasivno poslušalstvo prav tako pomembno kot aktivno. Odnos pasivnega poslušalca do klicalec je protisloven. Na eni strani se z njim poistoveti, se z njim postavi na isto stran »proti« radijski postaji in voditelju kontaktne oddaje ali gostom v studiu, saj je klicalec eden izmed poslušalcev; edina razlika je, da je dvignil telefon. Na drugi strani pa se pasivni poslušalci od klicalec distancirajo. Zaradi tematik, ki so osebne narave, se počutijo, kot da prisluškujejo pogovoru, kateremu ne bi smeli. Zato mora vsaka radijska postaja določiti meje teh pogovorov. Pomembno je tudi, da se voditelj zaveda tako aktivnih kot pasivnih poslušalcev – zabavati mora namreč oboje.

Crissel (1994: 195-196) izpostavi še eno pomembno točko: sam medij oziroma radio je v primeru kontaktnih oddaj obrnjen – poslušalci postanejo sporočevalci in s tem delno izgubijo vlogo naslovnika. Medtem ko na televiziji ločnica med voditeljem kontaktne

oddaje in gledalci ostane jasna, je na radiu delno zabrisana; poslušalec dobi nekakšno avtoriteto zgolj zato, ker je v radijskem etru, in to ga postavi ob bok voditelju.

Kontaktna oddaja po Starkeyju (2004: 83) je lahko zabavna, resna, kontroverzna ali mučno hitra, odvisno od narave klicev. Tema kontaktne oddaje je lahko vnaprej določena ali pa je klicalcem dovoljeno, da govorijo, o čemer želijo; tako so lahko teme resne, aktualnopolitične ali pa se osredotočajo na različna zdravila proti jutranjemu mačku.

Če ima v glasbenem programu glavno vlogo glasba, ima v kontaktnih oddajah po Starkeyevih (2004: 83) besedah vodilno vlogo voditelj. Kljub temu, da gre za pogovor med voditeljem in klicalcem, ima voditelj nosilno vlogo - on namreč določi agendo. Tudi če ima kontaktna oddaja odprto temo, voditelj določi seznam sprejemljivih tem za pogovor. Voditelj tudi vodi sam pogovor, ga prekinja in zaključuje, določa glasbene odmore ali prekinitve z oglasnimi sporočili.

Starkey (2004: 85-86) poudarja, da v idealnih razmerah vsakega klicalca v kontaktno oddajo radijsko osebje najprej preveri: njegovo možnost komuniciranja in upovedovanja svojih stališč ter samo smiselnost njegovega mnenja o temi kontaktne oddaje; oceniti pa morajo tudi nevarnost tožbe zaradi neprimerne jezika ali neprimerne vsebine. Obstajajo načini, kako vljudno zavrniti klicalca, vsekakor pa je bolje izgubiti enega poslušalca, kot tvegati izgubo več poslušalcev ali celo sprožitev tožbe zaradi neprimerne vsebine. Da bi se izognile neprimernemu jeziku ali vsebini pa radijske postaje uporabljajo tudi zakasnitev predvajanja oziroma šlingo. Preverjanje klicev, preden jih spustijo v radijski eter, ponavadi opravijo producenti oddaje. Moderna tehnologija pa omogoča, da lahko tako producent kot voditelj na ekranu spremljata, kakšen je redosled klicev, nekaj ključnih besed o tem, kar bodo povedali in tudi statistiko posameznega klicalca – kolikokrat je že klical na radijsko postajo, kolikokrat mu je uspelo priti v radijski eter in ostale opombe, ki so lahko pomembne za dobro kontaktno oddajo.

Za radijski medij in posledično tudi za radijsko kontaktno oddajo je značilna domačnost med voditeljem in poslušalci. Zato je običajno, da klicalci v kontaktnih oddajah nastopajo le s svojimi imeni in krajem, od koder kličejo (Starkey 2004: 85).

Večina radijskih postaj kontaktne oddaje prekinja le z vnaprej posnetim sporočilom, na katero telefonsko številko lahko poslušalci pokličejo, samooglasnim jinglom ali oglasnim sporočilom. Nekatere pa kontaktno oddajo prekinejo tudi z glasbo; prvič zato, da

se upočasni ritem kontaktne oddaji, in drugič zato, če voditelj dela sam in potrebuje nekaj časa, da mimo radijskega etra preveri naslednje klicalce (Starkey 2004: 86).

Kot smo že dejali, Pirčeva v svoji knjigi *Radio: zakaj te imamo radi radijske kontaktne oddaje* podrobneje ne definira, se je pa dotakne v poglavju, kjer se sprašuje o interakciji ali zgolj prividu demokratičnosti. Pirčeva (2005: 231-232) poudari, da je interakcija največkrat privid, daj gre pri radiu le za enosmerno komunikacijo: »Radijska sporočila namreč z enega kraja prenašamo do množice poslušalcev, vendar pa imajo ti občutek, da v oddajah, katerih vsebina je povezana z njihovimi interesi, vrednotami in mnenji sodelujejo, da radijski govorniki svoje besede namenjajo le njim.«

Kontaktne oddaje so po Pirčevi (2005: 232) »dodatno okrepile vlogo radia kot prisotnega medija, tesno povezanega s poslušalci. Take oddaje so v javnosti zelo priljubljene, ljudje radi poslušajo mnenja drugih, identificirajo se s tistimi, ki razmišljajo podobno kot oni in si to upajo na glas povedati. Tak radio deluje kot glas javnosti, vox populi.« Vendar ob tem Pirčeva opozarja, da pri tem soustvarjanju programa sodeluje le peščica poslušalcev, velika večina pa ostaja v pasivni poslušnosti, je neangažirana večina. To po njenem pomeni le »iluzijo sodelovanja, vzajemnosti, interakcije, dvosmerne komunikacije.«

Kontaktne oddaje pa niso popularne le zaradi majhnih stroškov produkcije, temveč tudi zato, ker si radijske postaje s kontaktnimi oddajami zagotovijo svoj krog zvestih poslušalcev. Kontaktne oddaje so način, kako radijske postaje nase pritegnejo poslušalce, ki svoje mesto najdejo prav v kontaktnih oddajah. Pirčeva (2005: 233) pojasnjuje, da javnost tako »sooblikuje radijske programe, narekuje vsebine, sodeluje v oddajah, piše pisma, telefonira, odgovarja na vprašanja, zastavlja vprašanja, dodaja svoja mnenja, radijski postaji zaupa težave, ta pa jih potem rešuje. Poslušalec mora imeti občutek, da lahko v vsakem trenutku pokliče radio, zastavi vprašanje in dobi odgovor. Radijski ustvarjalci pa morajo poiskati čudežno formulo, da bo odgovor ali nasvet, ki ga bodo objavili, zanimiv ne le za tistega, ki je poklical, ampak tudi za množico drugih, ki bodo slišali odgovor.«

Majda Juvan pojasnjuje¹³, da je uspeh oziroma odzivnost kontaktne oddaje odvisen od več dejavnikov – znane osebnosti, znanega glasu, znanega aviza, oglasne kampanje za

---

¹³ Intervju z Majdo Juvan, dolgoletno novinarko, voditeljico in nekaj let tudi urednico Radia Glas Ljubljane, Ljubljana, 13.7.2006.

začetek oddaje itd., ob tem poudarja, da je vsekakor »potrebno nase opozoriti«. Vendar Juvanova poudarja, da je to le kratkoročno zagotovilo za uspeh: »Na dolgi rok moraš ponuditi nekaj več, ni dovolj le lep glas.« Tema mora biti aktualna, »ki ima nekaj soli« in ne preširoko zastavljena. Tudi preozko zastavljene teme niso dobrodošle, vsekakor pa mora voditelj kontaktne oddaje po besedah Juvanove »poslušalcem vreči kost za glodanje.«

Naloga voditelja kontaktne oddaje je po Juvanovi priprava teme, ki jo lahko določi sam, uredništvo ali celo lastniki, in nato izpeljava teme v kontaktni oddaji. Voditelj mora nato držati raven dostojnosti kontaktne oddaje. Juvanova poudarja, da se pogosto zgodi, da v radijski eter pokliče razdražen poslušalec (razdraži ga lahko tema, prejšnji klicalec ali voditelj) in v tem primeru je voditeljeva naloga, da na ravni dostojne javne razprave usmeri klicalka, kar omogoča nadaljevanje kontaktne oddaje. Juvanova ob tem opozarja na vzbujanje med etičnega sovraštva, pretiranega nacionalizma in šovinizma ter na žalitve, s tem pa dopušča tudi namerno prekinitev telefonske zveze z neprimernim poslušalcem.

Pete Wilby in Andy Conroy (1994: 260) radijsko kontaktno oddajo definirata kot del živega programa, ko so poslušalci povabljeni, da pokličejo na radijsko postajo in prispevajo k programu. Klicanci so izbrani, da v radijski eter govorijo o določeni temi ali pa se udeležijo nagradne igre.

Poslušalci tako na radijsko postajo kličejo zaradi različnih vzrokov: nagradne igre, dražbe oziroma različne prodaje in nakupi¹⁴, glasovanja, nasveti, čestitke in pozdravi, različni izzivi voditelja in tako naprej. Wilby in Conroy (1994: 175) pa dodajata, da voditelj v vsakem primeru od klicalcev terja, da s svojim sporočilom sledijo rdeči niti, da se pravilno izražajo in da odgovarjajo na voditeljeve izzive in vprašanja. Tako radijsko kontaktno oddajo sestavljata dva osnovna elementa: poslušalec oziroma klicalec na eni strani in voditelj na drugi. Voditelj mora biti razgledan, poznati mora temo, ki jo v kontaktni oddaji obravnava, pomembno pa je tudi, da zna razvijati pogovor in temo z zanimivimi dialogi s poslušalci, tudi s protiargumenti.

Wilby in Conroy (1994: 175) poudarjata, da radijska kontaktna oddaja omogoča neke vrste forum poslušalcem, ki si želijo izraziti svoja stališča, se pogovarjati z gosti, nasprotovati političnim in javnim osebnostim o pomembni družbeni temi ali iskati nasvet strokovnjaka. Tema radijske kontaktne oddaje ni nujno, da je problemska ali trenutno

---

¹⁴ Avtorja tukaj uporabita izraz »ring and buy sessions«.

družbeno aktualna; teme kot so spomini na šolske dni, ljubezen, dopust, moda, promet ali vreme so po Wilbyju in Conroyju (1994: 175-176) voda na mlin ustvarjalcem tako lokalnih, regionalnih ali nacionalnih radijskih kontaktnih oddaj, ki se s takimi tematikami približajo pogovorom ob večerji ali v lokalu. V vsakem primeru pa radijske kontaktne oddaje dajejo možnost poslušalcem, da (vsaj delno) oblikujejo in določajo radijski program.

Vseeno pa radijska postaja ohranja nadzor. Wilby in Conroy (1994: 176) izpostavita, da producent najprej preveri argument klicaleca in njegovo sposobnost govora, preden ga spusti v radijski eter, predvsem zato, da se radijska postaja izogne pritožbam in tudi tožbam. Ko pa je klicalec enkrat v radijskem etru, je žogica na voditeljevi strani in ta mora usmerjati pogovor s svojimi reakcijami in vprašanji. Prav tako pa mora paziti na rasistična, seksistična, protiverska in ostala kontroverzna sporočila ter jim mora kljubovati.

Wilby in Conroy (1994: 176) prepoznata dve skrajnosti načina vodenja radijske kontaktne oddaje. Na eni strani je prijazen, neizzivalen način, ki ceni in spoštuje vsako izraženo stališče, na drug strani pa je opolzek, zloben in izzivalen način, ko voditelj napada in žali klicaleca. Ironično, pravita Wilby in Conroy, je druga skrajnost med poslušalci bolj priljubljena, saj se klicanci verbalno spopadajo z voditeljem.

Kot posebno vrsto radijske kontaktne oddaje Wilby in Conroy (1994: 176-177) prepoznata nagradno igro oziroma kviz. Ko poslušalci sodelujejo v nagradni igri, se med njimi in radijsko postajo splete interaktivna otipljiva vez - ne glede na to, kako zahtevna so vprašanja, kakšne so nagrade ali kakšna so pravila sodelovanja in odgovarjanja.

3.2 KONTAKTNA ODDAJA TALKBACK IN NJEN VPLIV

Stephen Coleman je raziskal vpliv radijske kontaktne oddaje *Talkback* na severnoirskem radiu BBC Radio Ulster. Coleman (1998: 8) ugotavlja, da je oddaja *Talkback* omogočila ljudem, ki sicer živijo kot sosedge, da poslušajo eden drugega in se s tem tudi spoznavajo prek radijskih valov.

Skupnost na področju Severne Irske je razdeljena že vsaj od leta 1920, ko se je 26 irskih republik osamosvojilo. Tako se je BBC Radio Ulster že od samih začetkov leta 1925 soočil s težavo, kako nasloviti razdeljeno občinstvo: Irce in Britance, ki so živeli na istem območju. Večinoma se je tako postavil na stran Britancev in s tem promoviral

protestantizem proti katolicizmu. Severnoirski tisk se je s težavo soočil tako, da obstajata dva časopisa: Belfast Newsletter za protestante in Irish News za katoličane. BBC kot javni servis pa podobne rešitve na radiu in televiziji ni mogel vpeljati. Z vpeljavo medijske pluralnosti in s tem govora in kontaktnih oddaj na radiu sta bili obe javnosti prisiljeni poslušati ena drugo, kar je pripomoglo k medsebojnemu razumevanju (Coleman 1998: 10-11).

Kontaktne oddaja *Talkback* je na programu od leta 1986, in sicer vsak delavnik eno uro. Leta 1998 je pritegnila 75 tisoč poslušalcev, od tega 30 odstotkov na Severnem Irskem, še več pa na Irskem. Voditelj je že od vsega začetka David Dunseith, ki spretno posreduje med dvema sprtima stranema na Severnem Irskem (Coleman 1998: 11). Njegovo načelo je, da je bolje izraziti mnenja, ne gleda na njihovo konfliktnost, saj se s tem odpre javna debata o perečih stvareh: »Predolgo so ljudje živeli po načelu, karkoli poveš, ne povej ničesar. Dejstvo, da se ljudje dotikajo problemov, govorijo o njih in poslušajo druga stališča, je dobro. Mi preprosto omogočamo prostor, ki mogoča čim več ljudem izraziti čim več stališč, priznati druga stališča in se vključiti v razpravo (Dunseith v Coleman 1998: 11-12).«

Pomembnost kontaktne oddaje *Talkback* kot javne tribune v razdeljeni skupnosti je po Colemanu (1998: 12) več kot očitna. Če se politiki pogovarjajo za mizami v zaprtih prostorih, pa je bila oddaja *Talkback* prizorišče, kjer se krešejo mnenja navadnih ljudi, ki sicer ne bi mogli vplivati na uradne pogovore. Ko je Dunseith povabil javne osebnosti, naj nastopijo v oddaji in se pogovarjajo z javnostjo, je s tem iz dveh nasprotujočih se javnosti nastala ena javnost, vsaj v času trajanja oddaje.

Coleman izpostavi dva primera v zgodovini oddaje *Talkback*, ko je ta imela velik vpliv na javnost. Tedni pred Oranžno parado in takoj po njej v Dumcreeju¹⁵ julija 1997, ko so izbruhnili nemiri, in teden pred mirovnim sporazumom avgusta prihodnje leto. Parade so v svojem bistvu stvar ulice, navadnih ljudi, stvar njihovega življenja, njihovih strasti. Zato je bila oddaja *Talkback* idealno prizorišče za ubesedenje stališč in mnenj o perečem problemu na Severnem Irskem. V tednu pred parado je na oddajo *Talkback* klicalo 21.000 ljudi, v torek pred parado pa 11.500, kar je bilo takrat približno 1 odstotek tedanje

---

¹⁵ Vsak julij se protestanti zberejo na paradi v spomin na zmago v bitki pri Boyneju, parada pa poteka tudi po katoliških ulicah.

populacije Severne Irske. V celem tednu je poklical eden izmed 50 prebivalcev. Seveda pa ni vsem uspelo priti do radijskega etra (Coleman 1998: 12-13).

Večina tistih, ki jim je uspelo in so lahko izrazili svoje mnenje v radijski eter, se je opredelila za eno ali drugo stran. Le redki so poskušali biti spravljivi in nestranski. Tako je imel po Colemanovih (1998: 13-14) besedah Dunseith težko nalogo, da je miril sprte strani. Tako eni kot drugi so ali agitirali k izgredom ali pozivali svoje voditelje, naj ne popustijo. Enako se je zgodilo tudi leto pozneje, ko klicalci niso verjeli v uspešnost sporazuma. Tako protestanti kot katoliki pa so po podpisu sporazuma s svojimi klici iskali razumevanje za svoj strah in izražali željo po spravi. Dunseithova naloga je bila miritev obeh strani in iskanje sporazumov, ki bi krepili težko doseženi mirovni sporazum. Ker bi moral biti vsak sprejeti mirovni sporazum potrjen tudi na referendumu, je kontaktna oddaja *Talkback* služila kot barometer volje prebivalstva na Severnem Irskem. Coleman (1998: 14) sicer ne želi zmanjševati vloge političnih dosežkov pri vzpostavitvi miru po doseženem sporazumu, vendar veliko vlogo pripisuje prav kontaktni oddaji *Talkback*, ki je nudila forum sprtim stranem. Prepričan je, da brez tega (ali podobnega) foruma, sprejeti sporazum ne bi bil uspešen – sprejeti ga je namreč moralo tudi ljudstvo, ne le politiki.

3.3 KONTAKTNI PROGRAM RADIA IN TELEVIZIJE NOVI SAD

Poglejmo še en primer, tokrat bližje nam. Dragana Džigurski je analizirala kontaktni program radia in televizije Novi Sad v Srbiji. Džigurskijeva (1990: 1) radio definira kot množični medij, ki informira, izobražuje, zabava in daje smernice, s svojimi zvočnimi inštrumenti pa posreduje oblikovana sporočila širšemu občinstvu in mu tako omogoča pogled na svet. Džigurskijeva poudarja, da je to še posebej vidno pri živem programu.

Džigurskijeva (1990: 1) kontaktno oddajo definira s pomočjo Novinarskega leksikona, ki je izšel leta 1979 v Beogradu: »/v/kontaktne oddaje poleg voditelja in vnaprej pripravljenih posnetkov sodelujejo tudi poslušalci. Take oddaje so namenjene različnim temam, potekajo v živo in so namenjene krogu poslušalcev. Oddaja poteka v studiu ali zunaj njega in v času njenega trajanja se ustvari vez s poslušalci, ki prek telefona ali s

prihodom na prizorišče snemanja iščejo odgovore na svoja vprašanja na temo oddaje, podajajo svoja mnenja, komentirajo in tako sodelujejo v programu.«

Džigurskijeva (1990: 1-2) nadaljuje, da so kontaktne oddaje idealen način komunikacije s poslušalci. Z njihovo pomočjo javnost izraža svojo potrebo po izražanju mnenj, komentiranju in diskusiji, da najde odgovore na nekatere nejasnosti, dobi informacije o aktualnem dogajanju, in to motivira, da pokliče in sodeluje v kontaktni oddaji. Dvosmerna komunikacija in možnost poslušalstva, da izrazi svojo resnico, sta dve osnovi vsakega kontaktnega programa. Dvosmerna komunikacija je predvsem odvisna od (ne)odziva poslušalcev (števila pisem, klicev ...). Če vsebina kontaktne oddaje poslušalcem ni zanimiva, to deluje kot anti-stimulant, ki odbija poslušalce, ti postanejo nezainteresirani. Razlogi za to so lahko slabo pripravljena oddaja, nezanimiv sogovornik ali izrabljena in nezanimiva tema.

Kontaktne oddaje dajejo možnost navadnim ljudem, ki so odrinjeni na rob družbe in brez možnosti za izražanje svojih mnenj, da se vključijo v javni diskurz. Pomeni jim beg iz monotonosti in brezizhodnosti. Svoboden dialog v kontaktnih oddajah tako ustvarja iluzijo vpliva na odločanje (Džigurski 1990: 15-16).

Pomemben dejavnik za dobro radijsko kontaktno oddajo je tudi voditelj, ki mora biti po Džigurskijevi (1990: 29-30) splošno razgledan, poznati mora temo, o kateri teče radijska kontaktna oddaja, imeti mora primerno govorno kulturo, znati pa mora tudi voditi dialog in poslušati. Džigurskijeva ugotavlja, da je voditelj radijskih kontaktnih oddaj vedno pogosteje novinar. Poslušalci in tudi klicalci v radijske kontaktne oddaje so iz različnih družbenih slojev, z različno izobrazbo in različnim načinom izražanja. Voditelj mora biti tako pripravljen na različne položaje, znati mora usmerjati klicalce in jim pomagati razviti njihov argument oziroma sporočilo.

Na vzorcu 1513 oseb starejših od 10 let različnih družbenih slojev iz 49 krajev v Vojvodini je Džigurskijeva (1990: 3-4) leta 1989 iskala odgovore na naslednja vprašanja:

- v kolikšni meri Vojvodinci spremljajo kontaktne oddaje,
- navzočnost kontaktnih oddaj na radiu in televiziji Novi Sad,
- katere vrste kontaktnih oddaj najraje poslušajo,
- ob katerem času najraje poslušajo kontaktne oddaje,
- katere vsebine najbolj privlačijo javnost,

- kakšni so načini vključevanja v kontaktne oddaje,
- kaj privlači poslušalce, da se vključijo v kontaktne oddaje,
- kakšno je mišljenje poslušalcev o kontaktnih oddajah in
- kako poslušalci ocenjujejo voditelje kontaktnih oddaj.

Rezultati raziskave so naslednji (Džigurski 1990: 7-33)

- prek 50 odstotkov Vojvodincev spremlja radijske kontaktne oddaje (37,11 odstotkov redko, 16 odstotkov redno), skoraj 40 odstotkov pa jih ne spremlja nikoli;
- 29 odstotkov poslušalcev meni, da je kontaktnih oddaj dovolj, 18 odstotkov si želi, da bi jih bilo več, le 4 odstotke poslušalcev pa meni, da je kontaktnih oddaj preveč;
- dobra četrtnina poslušalcev kontaktne oddaje najraje spremlja popoldne, skoraj petina pa ponoči. 7 odstotkov poslušalcev bi kontaktne oddaje spremljali tudi po ves dan;
- 25 odstotkov poslušalcev radijskih kontaktnih oddaj najraje spremlja informativno-politične kontaktne oddaje, 34 odstotkov kulturno-zabavne in 41 odstotkov zabavne kontaktne oddaje (sem sodijo tudi nagradne igre in kvizi);
- Če so odstotki poslušanosti kontaktnih oddaj visoki, pa so odstotki sodelovanja v kontaktnih oddajah veliko manjši: manj kot 5 odstotkov vprašanih je kadarkoli sodelovalo v radijski kontaktni oddaji. Od tega jih je 69 odstotkov sodelovalo s pomočjo telefona, 6 odstotkov s pogovorom v studiu, 5 odstotkov s pismi in 20 odstotkov na kak drug način;
- Razlogi, zakaj vprašani niso nikoli sodelovali v radijski kontaktni oddaji, so različni: 8 odstotkov jih nima telefona, 28 odstotkov to ne zanima, 2 odstotka niso dovolj pogumni, 9 odstotkom ni uspelo vzpostaviti telefonske zveze, 5 odstotkov ni motiviranih, 1,5 odstotka se teme ne zdijo dovolj zanimive, 30 odstotkov za sodelovanje nima možnosti, 10,5 odstotka se ne želi izpostavljati, 6 odstotkov pa je navedlo druge razloge;
- 36 odstotkov vprašanih bi se najprej odločilo za sodelovanje v radijski kontaktni oddaji zaradi teme, 5 odstotkov zaradi načina obravnave teme, 2,5 odstotka zaradi voditelja oddaje, 14 odstotkov zaradi gostov v oddaji, 12,5 odstotka ne bi nič prepričalo v sodelovanje, 30 odstotkov pa na to vprašanje ni odgovorilo;
- Tema kontaktne oddaje je prav tako pomembna pri odločanju poslušalcev za sodelovanje: 13 odstotkov bi sodelovali v radijski kontaktni oddaji s politično temo,

10,5 odstotka z gospodarsko temo, 9 odstotkov s socialno-politično temo, 15 odstotkov s kulturno temo, 14 odstotkov s športno temo, 3 odstotke z neko drugo temo (življenje mladih, šolstvo, zdravstvo, kmetijstvo in ekologija), 9,5 odstotka ne bi sodelovalo pri nobeni temi, 25 odstotkov pa na vprašanje ni odgovorilo.

- 56 odstotkom se zdijo teme radijskih kontaktnih oddaj vedno aktualne, 28 odstotkom se zdijo teme pogosto aktualne, za 0,5 odstotka poslušalcev teme niso nikoli aktualne, 15,5 odstotka pa na aktualnost teme niso pozorni;
- Pogosto v radijskih kontaktnih oddajah nastopajo tudi gostje. 38 odstotkom vprašanih se gost zdi primerno izbran, 39 odstotkom se zdi, da gost ni vedno najbolje izbran, 23 odstotkov vprašanih tega ne more oceniti;
- 69 odstotkov vprašanih je odgovorilo, da so novinarji večinoma dobro pripravljene na temo kontaktne oddaje, 31 odstotkov, da novinarji včasih niso dobro pripravljene – tako nihče ne misli, da novinarji niso nikoli pripravljene. Ob tem rezultati raziskave kažejo, da poslušalce najpogosteje motijo naslednje lastnosti voditelja: prekinjanje sogovornikov, preslabo poznavanje teme, vsiljevanje svojih stališč, prevelika intimnost s sogovorniki, preslaba pripravljenost, prekinjanje pogovora z glasbo in preglasna glasbena podlaga.

4. ZGODOVINA RADIA S Poudarkom NA KONTAKTNIH ODDAJAH

Namen te diplomske naloge ni do potankosti orisati zgodovine radia. Zato se bomo dotaknili le pomembnejših in zanimivejših točk radijske zgodovine, bolj podrobno pa bomo v tem poglavju pogledali razvoj radijske kontaktne oddaje, in sicer najprej v svetu in nato v Sloveniji.

4.1 ZGODOVINA RADIA V SVETU

4.1.1 ZAČETKI

Tehnologija prenašanja zvoka v brezžični obliki prek radijskih valov se je razvijala skupaj z razvojem telefona in telegrafa, tj. prenosa zvoka prek kabla. Glavni namen ob koncu 19. stoletja je bil prenos informacij in zabave z enega mesta k več prejemnikom. Telegrafski način se v ta namen ni obnesel, predvsem zaradi slabe kakovosti zvoka (zvok je potoval po kablu) in pa zaradi velikih stroškov glede na zanimanje javnosti. Medtem se je razvijala brezžična tehnologija, ki je lahko boljšo kvaliteto zvoka (najprej z Morsejevo abecedo, potem pa tudi človeški glas in glasbo) prenašala s pomočjo radijskih valov z enega mesta na drugega (Barnard 2000: 9-10).

Brezžična tehnologija je doživela znaten napredek pred prvo svetovno vojno, predvsem zaradi potreb vlade in vojske. S tem so se pojavili tudi prvi proizvajalci in prodajalci oddajnikov in sprejemnikov, pojavljali pa so se tudi že prvi radioamaterji, ki so brezžično tehnologijo uporabljali predvsem za domačo zabavo (Barnard 2000: 10).

Javnost se je za brezžično tehnologijo začela zanimati po prvi svetovni vojni, ko je vlada Združenih držav Amerike (ZDA) sprostila radijske valove. David Sarnoff je tako prvi začel proizvajati radijske sprejemnike, poimenoval jih je »radijska glasbena skrinjica«¹⁶, ki so bili dosegljivi tudi navadnim uporabnikom (Barnard 2000: 10).

Predvsem v Veliki Britaniji je začetke brezžične tehnologije in radijskega oddajanja nadzorovala vlada. Tako telegraf kot telefon je pod svoje okrilje vzela Pošta (Post Office).

---

¹⁶ »radio music box«

Z njeno odobritvijo je Guglielmo Marconi leta 1922 začel redno oddajanje in ustanovil prvo radijsko postajo 2LO. Vlada sicer ni bila naklonjena več radijskim postajam, po drugi strani pa se je bala monopola na radijskem trgu. Tako so konec istega leta združili vsi proizvajalci radiev in 14. novembra 1922 ustanovili British Broadcasting Company (BBC)¹⁷, ki se je pet let kasneje preimenoval v British Broadcasting Corporation in s tem postal javni zavod (Crissel 1994: 18). Leta 1923 je bilo v Veliki Britaniji v uporabi že 500.000 radijskih sprejemnikov, leta 1924 je BBC zaposloval 300 ljudi, začel pa je tudi izpopolnjevati šolo pravilnega radijskega govora (Pirc 2005: 31). BBC je imel 3 vire dohodkov: 1. osnovni kapital, 2. določen odstotek od prodaje radijskih sprejemnikov in 3. del dohodkov od naročnine, ki so jo plačevali prejemniki radijskega oddajanja (Crissel 1994: 18).

V ZDA nadzor države ni bil tako obsežen, vlada je zagotavljala le nemonopolni položaj. Kljub temu so se glavni proizvajalci radijskih sprejemnikov, kabelski dobavitelji in električna podjetja združili z željo, da bi pridobili monopolni položaj, in ustanovili so Radio Corporation of America (RCA)¹⁸, predhodnico leta 1926 ustanovljenega National Broadcasting Company (NCA)¹⁹ (Barnard 2000: 11).

Prva radijska postaja v ZDA (in tudi na svetu) je bila KDKA (Barnard 2000: 20), ki je 2. novembra 1920 ob osmih zvečer prenašala rezultate volitev in od takrat naprej redno oddajala med pol deveto in pol deseto zvečer (<http://members.aol.com/jeff560/chrono1.html>, 16.6.2006). Naj ob tem omenimo še, da je bila že 3 leta pred tem ustanovljena prva univerzitetna radijska postaja 9XM v Wisconsinu (Barnard 2000: 20), vendar je bila KDKA prva, ki je dejansko imela licenco za oddajanje programa, namenjenega množici poslušalcev (Pirc 2005: 29).

Prvi Nemški radijski program je bil koncert, ki ga je 29. oktobra 1923 prenašal Berlinski radio Berliner Radio-Stunde. Pirčeva (Pirc 2005: 31) nato navaja, da so Nemci »radio uradno imenovali Unterhaltungsrundfunk, radio za razvedrilo, in ga tako ločili od preostalih radijskih zvez.« Glasbi je kmalu sledil tudi govor, saj so med koncertnimi premori recitirali besedila, v večernih urah so pripravljali izobraževalne oddaje in

---

¹⁷ Neposredni prevod besedne zveze British Broadcasting Service bi bil Britanska družba za oddajanje (op.a.).

¹⁸ Neposredni prevod besedne zveze Radio Corporation of America bi bil Ameriška radijska korporacija (op.a.).

¹⁹ Neposredni prevod besedne zveze National Broadcasting Company bi bil Nacionalna družba za oddajanje (op.a.).

predavanja, leta 1924 pa so uvedli tudi magazinski program, ki je vseboval tako govor kot glasbo (Pirc 2005: 31).

Naštejmo še nekaj »prvih«: prva izobraževalna radijska postaja WOI je v ZDA začela oddajati konec novembra 1921, 23. maja 1922 je ameriška radijska postaja WJH prvič predvajala polemično razpravo – dva gosta v studiu sta razpravljala o premikanju ure med poletnim in zimskim časom, junija istega leta je ameriška postaja WDAE prenašala prvo mašo, prav tako junija je imel ameriški predsednik prvič govor na radiu – radio WEAR je prenašal njegov govor (prek telefona) ob slovesni otvoritvi nekega spomenika. Oktobra istega leta je prvi politik (senator Harry Stewart New) uporabil radio za svojo volilno kampanjo. Aprila prihodnje leto je bila na radijski postaji WLW predvajana prva radijska igra z naslovom *When Love Wakens*, ki jo je posebej za radijski medij napisal Fred Smith. Februarja 1924 je imel ameriški predsednik prvič nagovor iz Bele hiše na kakšni radijski postaji – Calvin Coolidge je imel nagovor ob dnevu Washingtona, slišali pa so ga lahko poslušalci 42 radijskih postaj po vseh ZDA (<http://members.aol.com/jeff560/chronol.html>, 16.6.2006). BBC leta 1930 začne svojo informativno službo, leto pozneje pa lahko poslušalci prvič slišijo BBC-jev simfonični orkester.

Prvi generalni direktor BBC-ja J. C. W. Reith je v radijskem oddajanju videl visoko moralno odgovornost. Če je bil prvi namen radia zabava, je Reith BBC kaj kmalu spremenil v spoštovano nacionalno institucijo. Tako je bilo na BBC-ju moč slišati širok izbor glasbe, radijske igre, ure za otroke in, s pomočjo zunanjih strokovnjakov, religiozne in šolske vsebine. V treh letih je bila vzpostavljena nacionalna mreža in s postavitvijo oddajnika v Daventryju leta 1925 je BBC lahko poslušalo 85 odstotkov Britancev, ki so lahko izbirali med nacionalnim in regionalnim programom (Crissel 1994: 19).

Kljub veliki popularnosti radijskega medija pa je radijski program trpel; predvsem zaradi velikega vpliva časnikarjev. Newspaper Proprietors' Association²⁰ (NPA) je videl dolgoročne možnosti uporabe radijskega medija in je imel velik vpliv na britansko vlado, zato BBC ni smel objavljati svežih novic in komentarjev o javnih dogodkih do devetnajste ure. Prav tako je smel objavljati le novice, ki jih je dobival prek večjih agencij. Te omejitve so veljale vse do leta 1938 (Crissel 1994: 19-20).

---

²⁰ Združenje lastnikov časopisov

Kljub temu je bilo nekaj izjem, največje znamenje in potrditev radia kot hitrega in odzivnega medija pa je bil požar v Kristalni palači leta 1936. Ker se je zgodil po zaprtju časopisov, je bil radio edini medij, ki je lahko o požaru poročal. S samega prizorišča se je oglašal mladi novinar Richard Dimbley, v ozadju pa je bilo slišati ogenj in kričanje. To ni le potrdilo radia kot hitrega medija, temveč mu je priznalo tudi moč bolj konkretnega prenosa dogajanja, skupaj z zvokom. To je bilo tudi prvo živo senzacionalistično oglašanje na BBC-ju (Crissel 1994: 19-20).

Ko je BBC leta 1927 dobil status javnega ustanove, je z istim zakonom dobil tudi zakonsko določene odgovornosti in pravice: moral je informirati, izobraževati in zabavati, moral je poročati s sej parlamenta in ohraniti politično uravnoteženost; v primeru državne nevarnosti je moral prenašati obvestila vlade, poleg tega pa ni smel predvajati oglasov in izvajati uredniške politike (Crissel 1994: 21).

V ZDA sta bila med tem ustanovljeni dve radijski mreži, in sicer NBC (National Broadcasting Company), ko je RCA leta 1926 združila vse postaje v lasti ameriškega podjetja American Telegraph and Telephone Company v mrežo, in CBS (Columbia Broadcasting System), poleg tega pa je strmo naraščalo število komercialnih radijskih postaj (Barnard 2000: 21).

V Nemčiji je bil radio organiziran na državni ravni, pod okriljem poštne urada, ki je nadziral tudi Državno radijsko družbo. Ko so leta 1933 na oblast prišli nacisti, je minister za propagando Joseph Goebbels prevzel nadzor nad celotno radijsko mrežo, na ključne položaje so prišli nacisti. Zelo hitro se je povečalo število oddajnikov in njihova moč, nacisti pa so od izdelovalcev radijskih sprejemnikov zahtevali, naj izdelujejo velike količine cenениh »ljudskih« radijskih sprejemnikov (Volksempfänger). V enem letu se je število sprejemnikov povečalo za milijon, tako da je bilo v Nemčiji že 6 milijonov sprejemnikov. Do leta 1938 jih je bilo že skoraj 10 milijonov, začeli pa so izdelovati tudi manjše sprejemnike »za delavce«, da bi radio imelo vsako gospodinjstvo (Manvell v Bizilj 2003: 40).

Ob vsaki pomembnejši priložnosti so namestili zvočnike po šolah, lokalih, tovarnah, uradih itd, tako da so se leta 1935 nacisti hvalili, da lahko Hitlerja oziroma njegove govore poslušajo 56 milijonov Nemcev (Manvell v Bizilj 2003: 40).

4.1.2 ZAČETKI KONTAKTNIH ODDAJ

Leta 1930 pa se začne zgodovina radijske kontaktne oddaje. DJ John J. Anthony je na eni izmed radijskih postaj prosil poslušalce, naj ga pokličejo po telefonu. Sam je nato v radijski eter ponovil, kar so mu poslušalci povedali po telefonu (http://www.c-span.org/C-SPAN25/timeline_a.asp, 16.6.2006).

Loviglio (Loviglio 2002: 93) razloži, zakaj je vključenost poslušalcev v radijski program v 30ih in 40ih letih 20. stoletja in s tem popularnost različnih kvizov narasla. Obračanje radia h glasu ljudstva je bilo po njegovem odraz širše preokupacije in razprave o novem mediju kot orodju komunikacije in zabave ter o starem političnem in socialnem sistemu, ki naj bi ga ta novi medij ogrožal oziroma preoblikoval.

Sredi 30ih let je tako znatno naraslo število nagradnih iger, 'human interest' zgodb, tekmovanj v sposobnostih, nadarjenosti tako na lokalnih radijskih postajah kot na nacionalnih mrežah. Prvi nagradni igri na nacionalni mreži v ZDA sta nastali leta 1934, naslednje leto jih je bilo že 26, v desetletju pa je število preseгло 250 (Loviglio 2002: 94).

Leta 1932 Parks Johnson na radijski postajo KTHR v Houstonu začne oddajo *Vox Pop*²¹ (http://www.c-span.org/C-SPAN25/timeline_a.asp, 16.6.2006). Najprej je bil to nekakšen odmev iz ulice, nato lokalni kviz, ki je pozneje prerasel v nacionalnega (leta 1935 je *Vox Pop* kupil NBC in ga pripeljal v New York), preden pa se je leta 1948 končal, je bil slišen tudi na mednarodni ravni (Loviglio 2002: 91).

V začetku 16-letnega oddajanja *Vox Popa* so se ustvarjalci obrnili na ulico, koncept oddaje pa je umeščen nekje med anketo in odprtim mikrofonom. Tako je Parks Johnson spustil mikrofona skozi okno studia na cesto in intervjuval naključne mimoidoče²², in sicer

---

²¹ Prva oddaja *Vox Pop* (7.7.1935) preko nacionalne mreže se je začela z napovedjo: »Želeli ste si nekaj drugačnega na radiu, in tukaj je ... improviziran program, ki vam ponuja vse, kar navadna oseba resnično ve in o čemer resnično razmišlja (Loviglio v Hilmes in Loviglio 2002: 89)«.

²² Primer intervjuja naključnega mimoidočega o sodnem procesu proti Brunu Hauptmannu, ki je bil obtožen ugrabitve in umora Lindberghovega otroka (Loviglio v Hilmes in Loviglio 2002: 95):

Parks Johnson (PJ): Gospod, sodeč po tem, kar ste prebrali v časopisih, ste si izoblikovali stališče o Hauptmannovi krivdi?

Mimoidoči(M): Sem

PJ: Kakšno je vaše mnenje?

M: Po mojem je Hauptmann kriv.

PJ: Kriv je. Zakaj tako mislite?

M: To je le slika, ki sem si je ustvaril na podlagi časopisov.

PJ: Iz časopisov. Mi lahko poveste kakšen bolj določen razlog, na podlagi katerega ste se odločili?

M: No, ko sem videl njegovo sliko (fotografijo) v časopisu, je zgledal, kot da je sposoben storiti tak zločin.

brez cenzure neposredno v radijski eter. Kasneje se je oddaja umaknila iz ulic v kavarne in hotele, leta 1937 pa je svoje zanimanje preusmerila na zanimive posameznike, obenem pa nadaljevala tradicijo kviza. Tako so udeleženci po vsej ZDA iskali »delce Amerike« (pokrite mostove, vodne mline, najširše glavne ulice, najmanjše mesto...), snovalci oddaje pa so pred mikrofonom vabili npr. vratarje, ki so bili nekoč prvaki v boksu, priče razvpitih umorov, predsednico društva ameriških tašč in tako naprej. Kmalu so v oddajo začeli vabiti tudi znane osebnosti, *Vox Pop* pa je potoval tudi po državi in obiskal različne sejme in festivale. V času druge svetovne vojne je spet narasla potreba po glasu ljudstva, najprej po mnenju navadnih ljudi, nato pa po zgodbah vojnih herojev in ljudi, ki so sodelovali v obrambi države na domačih tleh. Intervjuji z zaslužnimi pa so se končali z majhnim darilom za sodelujočega²³. Po vojni so se poslušalci začeli pritoževati nad radijsko neizkušenimi ljudmi, ki so jih ustvarjalci intervjuvali, in pogostimi rasističnimi in verskimi opazkami. Zato so se po vojni ustvarjalci *Vox Popa* zopet obrnili stran od navadnih ljudi in začeli spremljati filmske premiere, različne sejme in festivale ter obiskovali velike tovarne avtomobilov, ki so nastajale po vojni (Loviglio 2002: 94-107).

Več spletnih strani (http://www.c-span.org/C-SPAN25/timeline_a.asp, 16.6.2006 in http://en.wikipedia.org/wiki/Talk_radio, 16.6.2006) pa kot očeta kontaktne oddaje navaja Barryja Grayja. Med vrtenjem glasbe na radijski postaji WMCA v New Yorku leta 1945 mu je postalo dolgčas in je zato intervjuval enega izmed klicalcev na radijsko postajo, človeka, ki je bil povsem po naključju znana osebnost, glasbenika Woodyja Hermana. Gray je nato v svoji več kot 40 let dolgi radijski karieri intrevjuval več kot 40.000 ljudi.

4.1.3 30. IN 40. LETA 20. STOLETJA

Leta 1934 je imelo v ZDA radijski sprejemnik 20 milijonov ljudi (65 % gospodinjestev), leta 1942 30 milijonov (84 % gospodinjestev), leta 1950 pa že 40 milijonov ljudi (94 % gospodinjestev) (<http://history.acusd.edu/gen/recording/radio2.html>, 16.6.2006).

PJ: Z drugimi besedam, o njegov krivdi sodite po njegovem izgledu.

M: Tako je.

PJ: Kaj pa njegovo pričevanje? Bi to lahko kazalo na njegovo krivdo, da je umoril otroka?

M: Ni nujno, ne.

²³ Primer darila: Warren Hull je intervjuval Frances Chandler, ki je pravkar diplomirala iz aeronavtika in se je pripravljala na delo v tovarni Curtis-Wright. Hull ji je na koncu intervjuja podaril dva para najlonskih nogavic, ki jih je Chandlerjeva sprejela s kriki navdušenja.

Začetek tridesetih let 20. stoletja v Veliki Britaniji sta zaznamovali dve komercialni radijski postaji: Radio Luksemburg (ustanovljen leta 1933) in Radio Normandie (ustanovljen leta 1931). Zakaj sta bila tako vplivna? Crissel (1994: 22) pojasnjuje, da takrat BBC ob nedeljah do 12.30 ni oddajal, po tem pa le maše in klasično glasbo. To sta s pridom izkoristila tako radio Luksemburg kot radio Normandie s svojim »ameriškim« modelom zabave, vrtela sta zabavno glasbo in tudi »žajfaste« nadaljevanke (soap opera²⁴).

Ob začetku druge svetovne vojne sta se regionalni in nacionalni program BBC-ja združila v eno radijsko postajo Home Service (za domače občinstvo). Nastala pa je tudi postaja Forces Programme, ki je bila zabavnega značaja in je vrtela predvsem lahko glasbo, šport in variete, namenjena pa je bila spodbudi vojakom na tujem. Po koncu vojne je zaradi zahtev poslušalcev po zabavi radio, namenjen vojakom, ostal (preimenoval se je v Light Programme), osnovali pa so še Tretji program, namenjen ljubiteljem klasične glasbe in kulture (Crissel 1994: 22–24).

4.1.4 PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Konec štiridesetih let 20. stoletja smo v Veliki Britaniji pričali prvim vključitvam poslušalcev v program. Takrat so namreč na regionalnih postajah nastali zelo popularni kvizi, kot sta *Have a Go* in *Any Questions* (Briggs 1995: 89), ki sta bila uspešna predvsem zato, ker sta uspela vzpostaviti stik z navadnimi ljudmi (Briggs 1995: 100).

Kviza *Have a Go* se je leta 1946 spomnil Philip Robinson, programski asistent v Leedsu, in sicer na pobudo Johna Salta, direktorja severnega regionalnega programa, ki je iskal nove zamisel za kviz, ki bi vključeval tudi poslušalce. Za voditelja so izbrali Wilfreda Picklesa in prvič so lahko poslušalci prisluhnili kvizu *Have a Go* februarja istega leta. Kviz so takoj sprejeli in prostovoljcev za nastop v njem ni zmanjkalo. Tako je *Have a Go* že istega leta poleti prešel na nacionalni zabavni program (Briggs 1995: 100-101).

Če so v *Have a Go* tekmovali posamezniki, pa so v *Any Questions* tekmovali skupine, ki so se tedensko menjavale. Ideja za *Any Questions* je nastala na zahodni regionalni postaji poleti leta 1948, prva oddaja pa je bila posneta oktobra istega leta. *Any Questions* je vodil Freddie Grisewood. Sprva je bil na sporedu vsakih 14 dni, po enem letu

---

²⁴ Soap opera: sentimentalna (radijska ali televizijska) igra v nadaljevanjih, navadno iz družinskega življenja (vir: Angleško slovenski slovar)

je bil na sporedu tedensko, šele tretjo zimo oddajanja pa se je preselil na nacionalni zabavni program. Oba kviza, tako *Have a Go* kot *Any Questions* pa sta se snemala zunaj studia (Briggs 1995: 102-104).

Kljub drugemu zabavnemu programu je BBC sredi 50ih let še vedno pretežno vrtel glasbo, namenjeno starejši populaciji. Prihod rock'n'rolla, glasbe za najstnike, je bil tako poseben izziv za snovalce BBC-jevega programa. Ker je na tam še vedno vladalo mnenje, da je radio javna institucija, ki ima tudi vzgojno vlogo, in zaradi vse bolj agresivne ameriške kulture, ki je prodirala v Evropo, je BBC vzpodbujal k bolj sprejemljivi, domači in manj komercialno usmerjeni glasbi za mlade. Z oddajo *Saturday Sciffle Club* na drugem programu je tako spodbujal k nastajanju britanskih glasbenih skupin (Barnard 2000: 13).

Tudi za ameriški radio v 50ih letih je bilo značilno, da je rock'n'roll postal vodilna glasba. Tako je vse več radijskih postaj začelo vrteti pop glasbo. Vendar pa vse večja popularnost tovrstne glasbe ni bil edini razlog. S prihodom televizije je radio izgubil veliko poslušalcev, pa tudi oglaševalcev. Radijske postaje so se tako zatekle k cenejši produkciji programa – k vrtenju glasbe in k zabavi. Druga posledica vstopa televizije pa je bila specializacija oziroma programska usmeritev radijskih postaj s točno določeno ciljno skupino poslušalcev (Barnard 2000: 13-14).

Prve prave kontaktne oddaje so se v ZDA pojavile v 50ih letih, ko so s spuščanjem poslušalcev v radijski eter zapolnili manj poslušane programske pasove. Prva radijska postaja, ki je uvedla kontaktni program, je bila losangeleška KABC leta 1961, KGO iz San Francisca pa je prva začela mešati telefonske klice poslušalcev in novice. Konec 60ih let so kontaktne oddaje postale vse bolj popularne in razširjene, pojavili pa sta se dve skrajnosti tipa voditeljev kontaktnih oddaj. Na eni strani je bil Larry King, s svojim obenem zasliševalnim in spoštljivim pristopom, na drugi pa Joe Pyne²⁵ z bojevitim, nepopustljivim in vase usmerjenim stilom²⁶. Najbolj pogoste kontaktne oddaje so bile svetovalne, ena

---

²⁵ Joe Pyne, ki je bil rojen leta 1925 in je leta 1970 umrl za rakom na pljučih, je bil televizijski in radijski voditelj kontaktnih oddaj. Prvič se je srečal z radijem v New Jerseyju med študijem igre, njegova prva kontaktna oddaja pa je bila *It's Your Nickel* na radijski postaji WILM-AM v Delawareu. Koncept oddaje *It's Your Nickel* je bil, da je Pyne povedal mnenje o neki temi, klicanci pa so ga nato izzvali s svojimi mnenji. Pyne je klicalce pogosto žalil, ena najbolj znanih njegovih žaljivk pa je bila: »Pojdi in grgraj z britvicami!« Leta 1954 je predsedal na televizijo WDEL-TV v Wilmingtonu in vodil oddajo *The Joe Pyne Show*, 3 leta kasneje pa se je preselil v Los Angeles, kjer je delal tako na televiziji kot na radiju. Pyne je bil začetnik konfrontacijskega tipa voditeljev kontaktnih oddaj, intervjuje je ponavadi začel z žalitvami gostov (http://en.wikipedia.org/wiki/Joe_Pyne, 1.8.2006).

²⁶ Barnard temu stilu pravi »shock jock« - voditelj, ki rad šokira.

izmed vplivnejših je bila Feminine Forum na losangeleškem KGBS – osredotočala se je na ženske in bila ena prvih, ki se je ukvarjala z osebnimi problemi in tistimi, povezanimi s spolnostjo. Značilno je bilo, da so take oddaje vodili psihologi oziroma terapevti. V zvezni državi Kaliforniji je bilo središče kontaktnih oddaj, ki so privabljale klicalce na teme kot so astrologija, paranormalno in nove materije; do konca 70. let so se podobne kontaktne oddaje razširile po vseh ZDA (Barnard 2000: 156-157).

Kontaktne oddaje so konec 80. let 20. stoletja prerasle svoj lokalni značaj, predvsem zaradi satelitske tehnologije, ki je omogočala cenejši prenos radijskih programov in oddaj, ter vplivnih voditeljev, kot sta bila Larry King in Rush Limbaugh. V 90. letih so kontaktne oddaje postale pomemben del ameriške medijske kulture, navdihnile pa so tudi nekaj televizijskih serij (Frasier) in filmov (Romanca v Seattlu in Gola resnica, kjer je Howard Stern igral samega sebe) (Barnard 2000: 157).

Crissel (1994: 25) navaja, da je bilo obdobje od druge svetovne vojne do prihoda televizije zlata doba radia v Veliki Britaniji. BBC je ponujal vrsto različnih vsebin za množico poslušalcev. Bilo je tudi obdobje fičerjev (featurjev), ki so ponujali kombinacijo informacij, pogosto tudi dokumentarnega značaja, glasbe, dramatičnih dialogov in posebnih učinkov.

Poleg televizije (leta 1955 je bila ustanovljena komercialna televizija ITV, že nekaj let pa je sam BBC oddajal tudi televizijski program) so britanski radio ogrožale tudi piratske radijske postaje, ki so oddajale z morja (Crissel 1994: 26). Leta 1964 je začela oddajati prva taka, in sicer Radio Caroline (Pirc 2005: 34). To je bilo konec monopola na britanskih tleh. Naj samo za primer navedemo, da je imel večerni program BBC-ja leta 1949 devet milijonov poslušalcev, leta 1958 pa manj kot tri milijone in pol, od katerih tri četrtine ni imelo televizijskih sprejemnikov (Crissel 1994: 27).

Zaradi vedno večjega povpraševanja javnosti po zabavi (to se je kazalo v popularnosti piratskih postaj, ki so predvajale predvsem glasbo in zabavale poslušalce) so bile spremembe na BBC-ju neizogibne. BBC je leta 1967 preuredil svoje programe in nastale so štiri radijske postaje: Radio 1, 2, 3, in 4. Na Radiu 1 sta prevladovali pop glasba in kultura, na Radiu 2 je dominirala lahka glasba, na Radiu 3 pa klasična glasba podnevi in visoka kultura ponoči. Radio 4 je bil namenjen govoru: novice, aktualna dogajanja, drama in zabava (Seymour-Ure 1996: 78-79).

4.1.5 RAZMAH KONTAKTNIH ODDAJ

Piratske radijske postaje pa niso spodbudile le nove sheme nacionalnega BBC-ja. Piratske radijske postaje so večinoma oddajale le v lokalnem prostoru, nekatere so si zato izbrale tudi krajevna imena (pr.: Radio London in Radio Essex). Zaradi svojega lokalnega dometa so zato tudi poročale o lokalnem dogajanju. In kljub temu, da lokalnemu poslušalstvu niso omogočale vstopa v medij, so vseeno opozorile na določeno zahtevo, ki jo je BBC zanemarjal (Crissel 1994: 33). Smith (v Crissel 1994: 33) pojasnjuje, da je bila vse večja zahteva po dvosmernosti radia (oziroma vseh medijev), po dvosmerni komunikaciji, ki ne bi bila več domena le BBC-ja in njegovih gostov. Javnost je v lokalnem radiu videla možnost vstopa v medij, radio naj bi postal forum lokalne skupnosti. Crissel (1994: 33-34) nato nadaljuje, da je BBC leta 1967 ustanovil prvo lokalno radijsko postajo v Leicesterju. BBC je sledil zahtevi javnosti in prva kontaktna oddaja se je pojavila leta 1968 na lokalni radijski postaji v Nottinghamu. Kontaktna oddaja je bil v tistem času nov radijski format, ki je dovolil vstop lokalne skupnosti oziroma javnosti v radijski medij. Crissel (1997: 143) ugotavlja, da je kontaktna oddaja prva interaktivna oblika množične komunikacije.

Sicer pa so bile za Veliko Britanijo na začetku bolj značilne kontaktne oddaje, prek katerih so poslušalci izmenjavali stvari med seboj²⁷. Pionir na področju radijske kontaktne oddaje je bil sicer Avstralec Brian Hayes na Londonskem LBC-ju. Njegov slog je bil kontroverzen, prepirljiv in zasliševalen, zaradi česar se je večkrat sprl s svojimi sodelavci in ostalimi komercialnimi radijskimi postajami. Prva nacionalna kontaktna oddaja je bila *It's Your Line* na Radiu 4. Voditelj Robin Day je pozival poslušalce naj zastavijo vprašanje javni osebnosti oziroma politiku (Barnard 2000: 157). V prvem letu kontaktne oddaje *It's Your Line*, ki je bila na sporedu ob torkih zvečer, je v oddajo poklicalo 8.000 poslušalcev (Briggs 1995a: 929). Pozneje so uvedli še *Tuesday Call* in *Call Nick Ross*, ki sta se osredotočali na tematike v novicah in sta bili na sporedu v dopoldanskem času (Barnard 2000: 157). Nick Ross je v oddajo vabil posameznike na vplivnih in odločujočih položajih, med samim pogovorom pa je odprl tudi telefonske linije, tako da so lahko poslušalci sami povprašali goste o pomembnih stvareh. Sredi 90ih let je prejel nagrado za najboljšega

---

²⁷ Avtor tukaj uporabi izraz Swap shop show.

radijskega voditelja (http://en.wikipedia.org/wiki/Nick_Ross, 1.8.2006).

V 70ih letih je bil v Veliki Britaniji najbolj žaljiv voditelj kontaktnih oddaj James Stannage na radijski postaji Piccadilly Radio. V večernem programu je tako pogosto žalil klicalce in ostale poslušalce. Podoben stil so imeli tudi Allan Beswick (na radijski postaji Red Rose Radio), James Whale (Radio Aire) in Archibald Colin Lamont, ki je ustvaril lik Scottieja McClueja na Red Rose Radiu (Starkey 2004: 84). Kasneje je Stannage vodil večerno kontaktno oddajo *The Late Night James Stannage Talk Show* na radijski postaji Key 103 (junija leta 2005 je bil odpuščen po številnih opozorilih). Poslušalci so lahko klicali v oddajo in izražali svoja mnenja o čemerkoli, Stannage pa se je ponavadi z njimi prepiral, v navadi pa je imel tudi, da je prekinil telefonsko zvezo s klicanci in jih nato ozmerjal (http://en.wikipedia.org/wiki/James_Stannage, 1.8.2006).

Nadzor britanske vlade nad radijskimi postajami, tudi komercialnimi, je bil do leta 1990 velik. Še vedno je bila živa Reithova zamisel o radiu kot javnem servisu, zato je vlada med drugim zahtevala tudi uravnotežen program. Vse do konca 80ih so se zato v Veliki Britaniji pojavljale ilegalne radijske postaje, ki so bile predvsem lokalno naravnane. Ko pa je vlada leta 1990 sprostila pravila, so bile ustanovljene prve nacionalne komercialne radijske postaje: Classic FM (ustanovljen septembra 1992), Radio Virgin, ki je bil ustanovljen osem mesecev pozneje in je vrtel predvsem glasbo iz 60ih, 70ih in 80ih let 20. stoletja, in Talk Radio (ustanovljen leta 1995) (Barnard 2000: 159).

»Poslušati Howarda Sterna je elektronska verzija pohajkovanja po moškem wc-ju na avtobusni postaji,« je v začetku 90ih zapisal ameriški kolumnist Mike Barnicle (v Douglas 2002: 485). Kljub temu so se kontaktne oddaje v 80ih in 90ih letih v ZDA razmahnile. Howard Stern, Don Imus, Rush Limbaugh in Larry King so postali ameriški ljubljenci. To jim je omogočala tudi satelitska tehnologija, s pomočjo katere so lokalne oddaje z nizkimi stroški postale nacionalne, pripomogel pa je tudi razvoj mobilne tehnologije – poslušalci so v kontaktne oddaje klicali na poti v službo in domov. Tako je od začetka 80ih do leta 1994 število kontaktnih oddaj naraslo z 200 na 850 (Douglas 2002: 485-487).

Susan J. Douglas (2002: 485-486) pojasnjuje nenaden razcvet kontaktnih oddaj. Sredi 80ih je bila večina poslušalcev (80 %) moških, voditelji kontaktnih oddaj pa so vzpostavljali dominantno vlogo moškega v družbi v nasprotju z naraščajočim feminizmom.

Tako je po njenem mnenju »moško gibanje« našlo svojo obliko v družbi – kontaktno oddajo. Kontaktne oddaje, predvsem pa njeni voditelji, so sredi 80ih prišli tudi na naslovnice časopisov: razvpitost Howarda Sterna in umor bojevitega voditelja Alana Berga iz Denverja (domnevno ga je ubil eden izmed njegovih besnih poslušalcev). Eden izmed dejavnikov je bila tudi zvestost poslušalcev kontaktnih oddaj. Lastniki so ugotovili, da se poslušalci bolje odzivajo na kontaktne oddaje kot na glasbo, saj glasbo poslušajo kot ozadje, kontaktne oddaje pa spremljajo bolj pozorno in tako tudi redkeje menjajo med različnimi radijskimi postajami. Podobno so ugotovili tudi oglaševalci, ki so pripravljani plačati dvojno, če se njihov oglas predvaja v času kontaktnih oddaj.

Večina voditeljev v 80ih in 90ih je bila desno usmerjena, in s tem bolj kontroverzna, škandalozna in senzacionalna. Neimenovani menedžer ene izmed kontaktnih oddaj je pojasnil, zakaj je večina voditeljev desno usmerjena: »Liberalci že genetsko ne morejo užaliti nikogar. In ljudje, ki si v radijskem etru ne upajo užaliti nikogar, sami po sebi niso zabavni (Douglas 2002: 487).«

V 80ih je v ZDA vladal strah, da njihova država izgublja svojo moč in da ameriški beli moški postaja reva, ki se podreja marginalnim skupinam, ženskam, drugim rasam. Tako so kontaktne oddaje ustvarile temelj za belega moškega iz srednjega razreda, da spet vzpostavi svojo moč. Douglasova (2002: 487-491) primerja konfrontacije v kontaktnih oddajah z uličnimi pretepi, kjer vedno zmaga beli moški.

Ključno vlogo pri razmahu predvsem kontroverznih kontaktnih oddaj je igrala tudi Nacionalna komisija za komunikacije (FCC²⁸), ki je leta 1987 sprostila pravila glede politične uravnoveženosti²⁹. To pomeni, da so lahko radijske postaje nizale kontroverzne voditelje enega za drugim, brez potrebe po politični uravnoveženosti (Douglas 2002: 492).

Pa vendar je politična neuravnoveženost prinesla tudi določene strahove. V predsedniški kampanji leta 1992 sta se tako Bill Clinton kot Ross Perot pojavljala v kontaktnih oddajah, ki pa zaradi desno usmerjenih voditeljev niso bile objektivne. Tako je časopis Newsweek opozarjal na dejstvo, da kontroverzne kontaktne oddaje zaradi svoje velike poslušnosti izpodjedajo temelje demokracije v ZDA. Tekla pa je tudi razprava o izginjanju civilnega dialoga v javni sferi (Douglas 2002: 492-493).

---

²⁸ Federal Communications Commission

²⁹ Fairness Doctrine

Larry King, rojen kot Lawrence Harvey Zeiger 19. novembra 1933, je svojo radijsko pot začel na radijski postaji WAHR v Miamiju leta 1957, ko je naključno intervjuval ljudi, ki so vkorakali v restavracijo Pumpernik's v Miami Beachu. Po finančnih težavah je leta 1978 vnovič dobil priložnost v Miamiju in njegova nočna kontaktna oddaja *Open Phone America* je bila kmalu slišna na nacionalni ravni. King je v oddajo povabil gosta, ki ga je sam intervjuval 90 minut, nato pa je pustil poslušalcem, da gosta sprašujejo še nadaljnjih 90 minut. Po koncu intervjuja in do konca oddaje so lahko poslušalci poklicali v oddajo in govorili o čemer koli. Oddaja je bila na sporedu do leta 1994. King trenutno vodi oddajo *Larry King Live* na televizijski mreži CNN, v svoji karieri (tako na radiu kot na televiziji) pa je intervjuval številne znane ljudi, kot so Tony Blair, George W. Bush, Marlon Brando, Barbara Bush, Johnny Carson, Johnny Cash, Bette Davis, Bob Dylan, Mihail Gorbačov, Michael Jordan, John F. Kennedy, Jr., Dr. Martin Luther King, Jr., Monica Lewinsky, Madonna, Paul McCartney, Al Pacino, Nancy Reagan, Eleanor Roosevelt, Frank Sinatra, Barbra Streisand, Margaret Thatcher, Oprah Winfrey, Vladimir Putin in tudi Howard Stern (http://en.wikipedia.org/wiki/Larry_King, 1.8.2006).

Howard Stern je leta 1995 dosegel 5 milijonov poslušalcev, sam pa je postal tudi milijonar, predvsem zaradi svojih rasističnih, seksističnih in vulgarnih opazk, ki so bile stalnice njegovega pojavljanja v radijskem etru. Stern je svojo pot začel z jutranjim programom na radijski postaji WWDC-FM v Washingtonu leta 1981, pozneje se je preselil na WNBC-AM v New York, kjer so ga po treh letih odpustili. Hitro so ga nato našli na postaji WXRK, znani tudi pod imenom K-Rock, kjer je vodil jutranji program in kmalu postal vodilni voditelj kontroverznih kontaktnih oddaj v ZDA (Douglas 2002: 494).

Don Imus, pionir kontroverznih kontaktnih oddaj, je svojo radijsko pot začel leta 1971 na Newyorški postaji WNBC. Zaradi odvisnosti od alkohola so ga leta 1977 odpustili. Kmalu se je vrnil, vendar je postal odvisen od kokaina. Šele 10 let pozneje se je ozdravil od odvisnosti in vnovič dobil službo na svoji stari radijski postaji WNBC, ki je bil zdaj v lasti Infinityja. V treh letih je z kontaktno oddajo *Imus in the Morning* prišel na tretje mesto med voditelji kontaktnih oddaj. Tako kot Stern, je Imus žalil vse po vrsti, še posebej pa je imel rad šale na račun spolnosti. Razlika med Sternom in Imusom je bila ta, da je bil Imus mnogo bolj političen (Douglas 2002: 496).

Še bolj političen od Imusa pa je bil Rush Limbaugh. O njem in njegovih političnih kontaktnih oddajah je bilo leta 1994 napisanih 4.635 člankov v časopisih. Sam sebe je označil kot najnevarnejšega Američana, za večino Američanov pa je bil Limbaugh tisti, ki je na glas povedal tisto, kar so si ostali le mislili in na tak način, kot so si vsi želeli, vendar niso našli pravih besed. Leta 1988 je bil slišen na nacionalni ravni, 4 leta pozneje je imel 10 do 12 milijonov poslušalcev na 660 radijskih postajah, zaslužil pa je 1,7 milijona ameriških dolarjev letno (Douglas 2002: 492-497).

4.2 SLOVENIJA

4.2.1 ZAČETKI

Zgodovina oddajanja v Sloveniji se je začela nekaj let pozneje kot v Evropi in ZDA, natančneje leta 1928. Kljub temu pa so se prvi radioamaterji pojavili že pred tem. Prve radijske sprejemnike so izdelali že leta 1925 in, predvsem v večernih urah, poleg italijanskih in nemških radijskih postaj lovili tudi britanske in ameriške. Že leta 1925 pa je petnajstletnik iz Kočevja Franc Jenčič izdelal tudi prvi avtoradio, ki je radijske valove lovil tudi med premikanjem vozila (Brojan 1999: 10-12).

Leta 1925 je bil v Ljubljani ustanovljen Radioklub. Tri leta pozneje, točneje 1. septembra 1928 pa je pod okriljem Prosvetne zveze³⁰ začel oddajati Radio Ljubljana. Marij Osana, prvi človek slovenskega radia, ki je bil zaslužen za to, da je prva postaja za oddajanje v Jugoslaviji pristala v Ljubljani, se prvih oddajanj spominja (Osana v Brojan 1999: 17) takole: »Ko smo 1. septembra začeli z obratovanjem naše postaje, so se priznanja kar množila: bila so zelo laskava poročila iz skoro cele Evrope in še iz krajev izven nje. Mnogo jih je prišlo iz Bavarske, Thuringena in sploh centralne Nemčije, iz Poljske in Francije. Dalje so prihajala iz Alžira, Carigrada, iz francoske Bretanije, s Holandskega. Tudi iz Amerike smo dobivali točna poročila naših programov z označeno uro in programsko točko.«

1. septembra leta 1928 so lahko poslušalci Radia Ljubljana ob 9.30 slišali prenos odprtja ljubljanskega veleseljma in koncert godbe Dravske divizije, ob 16. uri je o slovenski besedi govoril Fran Saleški Finžgar, pesnik Oton Župančič pa je recitiral odlomke iz svoje

---

³⁰ Prosvetna zveza je bila organ pri vladajoči Slovenski ljudski stranki (Bizilj 2004: 232).

pesnitve Duma. Sledil je koncert s plošč, ob 20. uri pa so iz ljubljanske opere prenašali prodano nevesto Bedřicha Smetane (Brojan 1999: 27).

Pogodba med ministrstvom za pošto in telegraf in Prosvetno zvezo je ob podelitvi koncesije za zagon radijske postaje določala, »da je postaja namenjena za javno radiofonsko službo, in sicer za širjenje dnevnih novic, vremenskih, borznih, ekonomskih in industrijskih poročil, za reklame, prirejanje koncertov in reprodukcijo opernih in gledaliških del in tudi za znanstvena in splošno poučna predavanja (Pustišek v Bizilj 2004: 237).«

Brojan (1999: 28) pojasnjuje, da je v času poskusnega oddajanja Radio Ljubljana oddajal le »zvečer od pol sedmih do približno enajstih, kmalu pa tudi dvakrat na dan: opoldne z glasbo s plošč ter – to je za tiste čase nenavadno – z borznimi poročili. Zvečer so šla v eter predvsem jezikovna predavanja in poučne ure, na koncu pa je sledil prenos koncerta, opere ali maše. Te so po potrebi prenašali tudi v dopoldanskih urah. Zelo zgodaj pa je začela pripovedovati pravljice za otroke tako imenovana Radiotetka. Večina programa, tako rekoč vse razen glasbe, je bila posredovana v živo.«

Radio Ljubljana je imel studio urejen na prostoru Gospodarske zveze na Bleiweisovi (danes Prešernova). V studiu je bila velika dvorana, kjer so bili po besedah Osane (v Brojan 1999: 18) nameščeni mikrofoni. Tam so nastopali glasbeniki. Poleg tega so imeli še manjšo sobico za posamezna predavanja, garderobe za umetnike, pisarne in prostore za okrepitev mikrofonskih tokov. Izmed teh je bila najpomembnejša soba za ojačevalnik, ki je bila od velike dvorane ločena s steklom, tako da so lahko od tam razporejali glasbenike okoli mikrofонов.

Prosvetna zveza je zaradi zagona radijske postaje v Sloveniji ustanovila poseben Radijski odsek. Brojan (1999: 22) navaja, da so odsek sestavljali: predsednik Prosvetne zveze dr. Jaka Mohorič, njen tajnik Vinko Zor, blagajnik B. Pleničar, B. Remec, J. Gogala in Marij Osana. Hkrati pa so ustanovili tudi širši programski odbor. Leto kasneje se je odseku pridružil tudi prof. France Koblar kot dramski in kulturni referent, leta 1932 pa še prof. Niko Kurent kot referent za šolske in mladinske oddaje.

Po podatkih Prosvetne zveze je bilo ob začetku obratovanja Radia Ljubljana v letu 1928 3616 radijskih naročnikov, v letu 1935 12.648, leta 1938 pa 19.406. Ocenjevali so, da

je bilo neprijavljenih lastnikov radijskih sprejemnikov približno še dvakrat toliko (Brojan 1999: 29).

Že od prvih let je bila posebnost Radia Ljubljana kukavica³¹ kot pavzni znak (še danes ostaja zaščitni znak programov Radia Slovenija). V Evropi je pomenila veliko radijsko popestritev, Brojan (1999: 26) navaja, da »je bila celo bolj priljubljena kot dunajsko tiktakanje.«

Osana (v Brojan 1999: 26) je takrat je takole razmišljal o kukavici: »Vsak hoče, da bi se njegov glas bolje čul nego sosedov glas, mora pa tudi doseči, da ga bodo lastni poslušalci bolje čuli z manjšimi sprejemniki in na večjo daljavo brez motenja. Upajmo, da bo tudi naši kukavici uspelo čim prej ojačati svoj glas, da je ne bodo prevpile v evropskem koncertu druge kolegince in da ne bo utihnila slovenska beseda, ampak da bo naša neumorna kukavica tudi nadalje ostala in napovedovala nam v ponos in v pričevanje našega kulturnega udejstvovanja in razvoja.«

Pirčeva (2005: 40) navaja, da so ustanovitelji Radia Ljubljana v radijski postaji videli predvsem pomembno izobraževalno postajo, šele sčasoma so se prilagodili zahtevam časa in poslušalcev. »Pripravljali so predavanja, jezikovne tečaje, otroške, mladinske, ženske, šolske, nacionalne ure (nastajale so v Beogradu in Zagrebu in niso bile posebej priljubljene) ter radijske igre. Te so postale vse boljše in zahtevnejše umetniška zvočna dela, saj je na Radiu Ljubljana v tridesetih letih nastala tudi samosvoja radijska igralska skupina. Glasbeni program se je opiral na slovensko ljudsko glasbo, predvajali pa so tudi sodobnejša slovenska glasbena dela. Razpisovali so glasbene natečaje in s tem podpirali slovensko glasbeno ustvarjalnost. Pomembnejši del glasbenega programa sta izvajala radijski orkester, ki je bil ustanovljen maja 1933, in komorni zbor. Prenašali so domače in

---

³¹ Rafael Eržen (v Brojan 1999: 26), eden prvih radio amaterjev pri nas, pojasnjuje, »da je kukavico izdelal tehnik Franc Kramar po zamislih Marija Osane. Narejena je bila iz dveh kolotov, med katerima so se kontakti preklapljali v takšnem ritmu, da so ponazarjali glas kukavice. Slavoju Jenku (Slavoj Jenko je bil prvi radijski inženir na Radiu Ljubljana op.a.) je Marij Osana naročil, naj gre k preparatorju Herfordu v Moste. Ta mojster ni bil zgolj preparator, bil je tudi lovec. V svojih prostorih je imel vse polno nagačenih živali, med njimi pa nobene kukavice. 'Veste,' je dejal, 'nikoli je še nisem ujel, ustrelil, še celo videl je nisem. Menda je zelo plašna ptica. Videl bom, kaj se da storiti.' Čez nekaj dni je po telefonu poklical Osano in mu sporočil, da je kukavica izdelana. Profesor ga je bil še prosil, naj kukavici, preden pridejo ponjo, izdela glavo, ki jo bo mogoče sneti, tako da bo vanjo lahko napeljal elektriko. Ko je bila kukavica v radijski hiši, ji je Osana v glavo pritrdil žarnico, tako da se je vsakič, ko se je oglasila, zasvetilo v njenih očeh.«

tuje glasbene prireditve, operne predstave, koncerte. Razvil se je tudi priljubljen zabavni radijski program (Frane Milčinski, Jože Vombergar...).

Poglejmo še bolj natančno za leto 1930. Radijska postaja je posredovala 2448 ur programa, v tem času pa so poslušalci lahko slišali: 222 ur jezikovnih tečajev osmih evropskih jezikov, 42 kmetijskih, 39 gospodinjskih in 38 predavanj o higieni in zdravju; posebnih predavanj s poučno vsebino je bilo 513, zabavnih pa 93 (skupno število predavanj v sezoni je bilo 725), 83 pevskih in 611 instrumentalnih koncertov, na katerih je nastopilo več kot 100 solistov, 8 prenosov iz ljubljanske Opere, v studiu so pripravili 41 radijskih iger, 120 prenosov iz domačih krajev in 53 prenosov koncertov in oper iz tujine (Brojan 1999: 82).

4.2.2 DRUGA SVETOVNA VOJNA

Ko je nemška vojska napadla Jugoslavijo in posledično tudi Slovenijo, je Radio Ljubljana oddajal nemoteno. V Ljubljani je oblast poskušala ustanoviti slovensko vojsko, poziv prek radijskih valov pa so slišali tudi Nemci. Tako so 11. aprila 1941 z letali napadli oddajnik v Domžalah in ga popolnoma uničili. Kljub temu pa Radio Ljubljana ni ugasnil. Marij Osana je namreč v nekaj dneh postavil dvestovatni oddajnik (Brojan 1999: 39). Prostore Radia Ljubljana so sicer zasegli Italijani, postajo pa je prevzela italijanska družba EIAR. Oddajali so v italijanščini in slovenščini. Radijskim naročnikom in lastnikom radijskih sprejemnikov je oblast prepovedala poslušanje postaj sovražnih in nevtralnih držav (Pirc 2005: 41). Po septembru 1943, ko je Italija kapitulirala, je radio prevzela nemška vojska, program pa je ostal dvojezičen, le da ni bilo italijanščine temveč nemščina (Brojan 1999: 90).

Odporniški ilegalni radio Kričič je začel oddajati 17. novembra 1941 zvečer. Radijski sektor pri Komunistični partiji Slovenije se je sicer organiziral že sredi leta, vendar je ideja potrebovala čas, na prigovarjanje pobudnika Kričiča Miloša Breliha je Rado Luznar potreboval 3 mesece, da je sestavil oddajnik, ki je bil tako majhen, da je šel v ročno prtljago (Brojan 1999: 86-87).

Posebno znamenje za začetek posamezne oddaje je bilo tiktakanje ure, ob tiktakanju pa so napovedali tudi zmago: »Naš čas še prihaja!« Po tiktakanju in uvodnih stavkih so sledile novice s front, poročila o vojaških in političnih dogodkih, akcijah partizanskih enot,

moči partizanske vojske, zablodah okupatorjevih sodelavcev in siceršnjem okupatorjevem terorju. Kričačevi sodelavci so v oddajah spregovorili tudi o možnih aretacijah in razkrinkavali okupatorjeve sodelavce. Po Brojanovih besedah so vsebino narekovali upor, svobodomiselnost, misel na svobodo in hrepenenje po lepši prihodnosti. Oddaje so bile dolge od 15 do 20 minut, bila je le ena izjema – posebna enourna oddaja ob Prešernovem prazniku, 8. februarju, ko so pri pripravi oddaje sodelovali tudi Jože Dolenc, Fran Albreht in Prežihov Voranc. V slabih 5ih mesecih (zadnja oddaja je bila na sporedu 5. aprila 1942) so sodelavci Kričača pripravili 50 oddaj (Brojan 1999: 86-89).

Italijani so postajo vneto iskali, vendar je nikoli niso našli, saj je le ta oddajala z različnih lokacij v Ljubljani³² (stanovanj, podstrešij in podobno). Po dobrih štirih mesecih neumornega iskanja na različne načine (s posebnimi vozili, z odklapanjem elektrike, zaprli so tehniško fakulteto, ker so mislili, da oddajanje prihaja iz njihovih prostorov (Brojan 1999: 87-89)), so se zatekli k skrajnim ukrepom – 26. marca 1942 so izdali odlok, po katerem so morali Ljubljančani oblastem oddati vse radijske sprejemnike in odstraniti vse zunanje antene (Pirc 2005: 41).

Tako so bili ustvarjalci Kričača postavljeni pred veliko dilemo: smiselnost nadaljnjega oddajanja, če ni bilo poslušalcev. Odločili so se, da 5. aprila 1942 pripravijo poslovilno oddajo, opremo pa so predelali in je služila za telegrafsko povezavo Ljubljane z Beogradom, Kominterno in radiem Svobodna Jugoslavija (Brojan 1999: 89).

Kričač pa ni bil edini radio Osvobodilne fronte med drugo svetovno vojno. Poleti 1944 je z osvobojenega ozemlja v Beli Krajini začel delovati Radio Osvobodilna fronta. Uvedli so znak kukavice, po katerem je bil pred vojno prepoznaven Radio Ljubljana, pripravljali so najrazličnejša poročila, pogovore s funkcionarji in borci, obvestila in sporočila, zgodbe iz partizanskega življenja in razna predavanja. Poleg informativnih vsebin so nastajale tudi glasbene, kulturne, izobraževalne in razvedrilne vsebine. Program so pripravljali tudi v italijanskem in nemškem jeziku (za italijanske in avstrijske antifašiste) (Pirc 2005: 42). Programski vodja Radia Osvobodilna fronta je bil Jože Javoršek, njegov pomočnik pa Vitomil Zupan (Brojan 1999: 90).

---

³² V Ljubljani lahko najdemo 18 Kričačevih spominskih obeležij, in sicer na naslednjih lokacijah: Prešernova 8, Novi trg 2, Ilirska 16, Cigaletova 5, Bežigrad 13, Parmova 49, Staničeva 18, Kamniška 46, Gubčeva 18, Njegoševa 23, Postojnska 66, Šibenška 10, Cesta v Rožno dolino 24, Štrekljeva 4, Teslova 3, Valjavčeva 20, Reber 7 in Vilharjeva 2 (Brojan 1999: 88).

Nemci so 8. maja 1945 zvečer prostore Radia Ljubljana zapustili in ob odhodu uničili nekaj tehnike, vendar nič usodnega. Tehnik Božidar Magajna je ponoči popravil oddajnik in zjutraj je aktivistka Vida Lasič poslušalcem sporočila: »Govori radio Svobodna Ljubljana! Ljubljana je osvobodjena!« V nekaj urah so se Magajni in Lasičevi pridružili kolegi z Radia Osvobodilna fronta in ob 9. uri se je začela oddaja o svobodi, v kateri so spregovorili razni funkcionarji in umetniki (med njimi tudi pesnik Oton Župančič), bilo je veliko slovenske glasbe, nekaj tudi v živo. Programsko vodenje Radia Svobodna Ljubljana so nato zaupali Jožetu Javoršku (Brojan 1999: 92-93).

Nekaj dni po osvoboditvi je začel delovati tudi Radio Svobodni Maribor, oktobra prihodnje leto pa je bila usposobljena tudi oddajna postaja v Ajdovščini. Leta 1949 je začel delovati Radio Koper, ki so mu dali ime Radio jugoslovanske cone Trsta – Radio Trieste, Zona jugoslava (Brojan 1999: 94).

2. januarja je bilo premoženje razpuščene Prosvetne zveze podržavljeno, prva jugoslovanska ustava, sprejeta 1946, pa je radio razglasila za splošno ljudsko premoženje, postaje so bile splošnega državnega in republiškega pomena (Pirc 2005: 42).

4.2.3 PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Program Radia Ljubljana se je začel po vojni sproščati, najprej glasbeni del, potem pa tudi govorni. Razvili so se informativni programi in literarne oddaje ter radijske igre. Glasba je zavzemala več kot dve tretjini programa, največ polemik pa je bilo povezanih z vrtenjem jazza (Pirc 2005: 42). Začeli so skrbeti tudi za izobraževanje in strokovno usposabljanje zaposlenih. Tako je bil leta 1950 organiziran 6-mesečni tečaj za napovedovalce in radijsko igralsko družino, trimesečni tečaj za tonske tehnike in nekaj seminarjev za administrativno osebje (Zorn v Bezljaj-Krevel 1998: 86).

Leta 1951 je bil ustanovljen Radio Jugoslavija, ki je bil zvezna postaja in je pripravljala program za tujino. V Sloveniji pa so se v radijski dejavnosti začeli spreminjati organizacija, način vodenja in pristojnosti. Poleti 1954 so amaterji v Šmarju pri Jelšah odprli samostojno srednjevalovno oddajno postajo, ki je delovala vsako nedeljo, pripravljali so svoj program in poslušalcem za plačilo izpolnjevali glasbene želje. Nastala je lokalna radijska postaja Celje, postajo Šmarje pri Jelšah pa so na zahtevo Radia Ljubljana leta 1956

zapečatili (Pirc 2005: 43). Že dve leti pred radiem v Šmarju pri Jelšah pa je Radio Maribor v svoji popoldanski oddaji začel izpolnjevati glasbene želje (Kušar, 1980: 15).

V šestdesetih letih je nastala vrsta lokalnih radijskih postaj. Že leta 1962 sta se osamosvojili postaji v Celju in Murski Soboti, na novo pa so bile ustanovljene postaje Radio Brežice, Radio Jesenice, Radio Ptuj, Radio Radlje ob Dravi, Radio Slovenj Gradec, Radio Trbovlje, Radio Tržič in Radio Tolmin, pozneje pa še Radio Sevnica in Radio Ormož. Njihove ustanoviteljice so bile bodisi občine, delovne organizacije, kulturne in izobraževalne ustanove ali politične in družbene organizacije (Bezljaj-Krevel 1998: 65-66). Leta 1969 pa se jim je pridružila tudi prva študentska postaja Radio Študent (Pirc 2005: 43).

V drugi polovici 50ih let je bil radio zadolžen, da pri svojem delu »idejno in politično utrjuje načela socialistične demokracije in vzgaja poslušalce v zavestne državljane socialistične domovine (Sotlar v Bezljaj-Krevel 1998: 88).« Pravila iz leta 1956 so mu med temeljnimi nalogami določala poleg rednega obveščanja javnosti o vseh pomembnih družbenopolitičnih dogodkih doma in v svetu, oddajanje kulturnega, znanstvenega in vzgojnega programa, tudi popularizacijo pridobitev in uspehov socialističnega razvoja Socialistične federativne republike Jugoslavije (Zorn v Bezljaj-Krevel 1998: 88).

Do decembra 1951 je radio Ljubljana na enem programu dnevno oddajal od enajst do trinajst ur programa, leta 1957 že 19 ur, postopoma pa je začel uvajati tudi drugi program, ki je nato leta 1961 postal redni program ljubljanske radijske postaje. Tretji radijski program je bil vpeljan leta 1969 s tremi urami programa dnevno. Vsi trije programi (so) se med seboj vsebinsko precej razlikujejo(ovali). Prvi radijski program pokriva predvsem informativno politično, kulturno, vzgojnoizobraževalno in rekreativno področje. Po programski zasnovi ga tako Bezljaj-Krevel označi kot politično-informativni in kulturni program. Drugi program se je izoblikoval kot odzivni, servisno-informativni program s pogostimi oglašnji s kraja dogajanja ter lahkotnejšim pristopom k posameznim temam. Leta 1972 je bila vanj vključena oddaja Val 202, ki je postala osrednji del tega programa. Tretji program, imenovan program ARS, pa je namenjen zahtevnejši publiki, zato oddaja le izbrana glasbena, esejistična in literarna dela (Bezljaj-Krevel 1998: 88-89).

4.2.4 ZAČETKI KONTAKTNIH ODDAJ

Prva oddaja na 2. programu (zdajšnjem 3. programu ARS) je bila po besedah takratnega urednika Boruta Loparnika³³ *Igramo, kar ste izbrali*, ki se je začela jeseni leta 1964. (Loparnik v Kocjančič 1998: 6).

Uradno se je Val 202 začel junija 1972, ko sta v živo nastopila prva napovedovalca Nataša Dolenc in Vili Vodopivec. Že prvi dan so v program vključili telefonske pogovore, vendar ne s poslušalci, temveč radijskimi novinarji na terenu. Prve oddaje na Valu 202 so bile: *Halo, Ljubljanski trg, Kulturni koledar, Sprehod po trgovinah, Prva beseda za, Termin X, Gremo na vikend, Tedenska športna kronika* in *Leteča reportaža*, predvajali pa so tudi novice in vreme (Habič 2004: 11-12).

Prvi poskusi kontakta na Valu 202 so nastali leta 1974, prvi pravi telefonski kontakti pa so bili slišani v oddaji *Vi sprašujete – strokovnjak odgovarja*³⁴ leto pozneje. Še leto pozneje je nastala kontaktna oddaja *Kje pa vas čevelj žuli*, ki je še danes na sporedu. Sprva so na Valu 202 uporabljali 11 sekundno zakasnilno zanko oz. šlingo, ki pa so jo 10 let pozneje ukinili. Program Vala 202 je v letih 1976 in 1982 tudi zaradi kontaktnega programa prejel novinarsko nagrado Toneta Tomšiča. V začetku 90ih let so vpeljali glasovanje za *Osebnost leta*, ki se je po šestih letih preimenovala v *Dogodek leta*, kasneje pa v *Ime leta*, leto 1995 pa je zaznamoval začetek izbora *Popevke tedna* (Habič 2004: 12-15).

Kušar (1980: 28) navaja, da je vključevanje telefonskih klicev poslušalcev v program Radia Maribor po letu 1970 močno uveljavilo, vendar točnega podatka, kdaj je mariborski radio začel kontaktne oddaje in kakšne, ne navede.

Po besedah Majde Juvan³⁵ se je v 80ih začejala kazati konkurenca v radijskem prostoru, zato so različne radijske postaje iskale nove načine za pridobitev poslušalcev. Eden izmed takih načinov so bile radijske kontaktne oddaje. Po besedah Juvanove sta bila Radio Glas Ljubljane³⁶ (RGL) in Radio Študent tista, ki sta prednjačila pri novostih. Tako je tudi Val 202 ostal bolj klasičen radio, ki ni vključeval toliko neposrednosti in stika s

³³ Borut Loparnik je bil urednik 3. programa od začetkov v letu 1963 do 1974.

³⁴ Danes oddajo poznamo pod naslovom *Strokovnjak svetuje* (Habič 2004: 41).

³⁵ Intervju z Majdo Juvan, dolgoletno novinarko, voditeljico in nekaj let tudi urednico Radia Glas Ljubljane, Ljubljana, 13.7.2006.

³⁶ Radio Glas Ljubljane je bil ustanovljen jeseni leta 1977.

poslušalci. Val 202 je namreč takrat še imel šlingo, ki pa je RGL, tudi zaradi pomanjkljive tehnike, ni nikoli poznal. Druga razlika med Valom 202 in RGL-om je bila, da so bile kontaktne oddaje na RGL-u bolj množične in bo besedah Juvanove bolj odzivne. Tretji razlog pa je dejstvo, da so se takrat na Valu 202 v radijskem etru pojavljali le napovedovalci, med tem ko so bili nosilci, predvsem informativnega, programa na RGL-u novinarji.

Po besedah Juvanove so na RGL-u najprej poznali svetovalne oddaje, kar nekaj oddaj je bilo takrat namenjenih pomanjkanju goriva in sistemu par – ne par, »ko so telefoni dobesečno pregoreli.« Kmalu pa je paradna oddaja RGL-a postala kontaktna oddaja *Vsak zakaj ima svoj zato*, prva avtorica je bila Vesna Pfeifer, na sporedu pa je bila enkrat tedensko, in sicer ob četrkih popoldan. Poslušalci so v radijski eter klicali z najrazličnejšimi vprašanji, na katera so nato novinarji iskali odgovore. Oddaja, sicer pod drugim imenom – *Dan je lahko tudi takšen*, obstaja na valovih RGL-a še danes, vendar je vprašanj manj kot v prvih letih predvajanja, verjetno tudi zato, ker je na sporedu vsak delovni dan.

Pogoste so bile tudi zabavne kontaktne oddaje, ki so bile predvsem glasbeno obarvane. Tako Juvanova pojasnjuje, da so izbirali naj pesem tedna, ko so v desetih minutah prejeli tudi več kot 100 klicev. Imeli so tudi glasbene želje, vendar vsem željam niso ustregli. Veljalo je namreč, da izpolniti vse glasbene želje pomeni podrediti se najširšemu okusu množic, to pa je imelo v 80ih letih slabšalni prizvok: »Dobra radijska postaja ni sledila željam poslušalcev na prvo žogo, temveč jim je ponujala malce višjo kakovost, kot bi si je oni želeli.«

RGL je po besedah Juvanove konec 80ih odpiral nove teme kot so povojni poboji, duševno prizadeti ljudje, različne marginalne skupine, ki niso bile zastopane v slovenskih medijih oziroma se o njih ni poročalo itd.. O teh temah so pripravljali tudi oddaje v živo z občinstvom v studiu.

Juvanova pojasnjuje, da je bil RGL tudi začetnik poznovečernih oddaj, ki so se spogledovale z erotiko in zabavljaštvom. Prva avtorica take oddaje, ki se je imenovala *Največje radosti življenja*, je bila Alenka Sivka. *Največje radosti življenja* je postala ena najbolj odmevnih oddaj v RGL-ovi zgodovini.

Sredi 90ih let je RGL po besedah Juvanove začel kontaktno oddajo *Vaše mnenje o*. Danes je na sporedu vsak delavnik ob 11.30. Voditelj *Vašega mnenja o* predstavi aktualen problem, klicalci pa nato v radijski eter pokličejo s svojimi mnenji o določeni temi. Po besedah Juvanove je to eden priljubljenejših radijskih formatov, predvsem pri komercialnih radijskih postajah – taka kontaktna oddaje je produkcijsko in izvedbeno nezahtevna ter poceni, poslušalcem pa je všeč, ker si želijo slišati, kaj ostali menijo o določeni temi. »Nekaterim poslušalcem pa take oddaje iz takega ali drugačnega razloga pomagajo prebroditi dan. Kontaktne oddaje imajo funkcijo pomiritve in satisfakcije tistih, ki v takih oddajah pogosto sodelujejo,« dodaja Juvanova.

Ko je bila urednica Ljerka Bizilj, so na RGL-u v program začeli vpeljevati kratka sporočila prek mobilnega telefona (sms sporočila), kar je pomenilo tudi začetek kontaktnih programskih pasov, ko je voditelj med vrtenjem glasbe bral sms sporočila poslušalcev. Ob tem Juvanova poudarja, da sms sporočila nikoli ne morejo nadomestiti telefonskih klicev, saj je radio zvočni medij, so pa lahko dobro dopolnilo ustvarjalcem programa.

Z osamosvojitvijo Slovenije leta 1991 je Radio Ljubljana postal Radio Slovenija s tremi nacionalni programi in dvema regionalnima RTV-centroma v Kopru in Mariboru. V devetdesetih letih se je vključil v svet satelitske komunikacije, spoznal pa se je tudi z digitalizacijo in internetom. V zadnjih nekaj letih pa največjo grožnjo nacionalnemu radiu po mnenju Pirčeve (2005: 44) predstavljajo komercialne radijske postaje, ki so poslušalce osvojile z izpolnjevanjem glasbenih želja in nezahtevnim kramljanjem voditeljev.

5. KONTAKTNE ODDAJE V SLOVENSKEM RADIJSKEM PROSTORU

Preden začnemo analizo radijskih kontaktnih oddaj, pogledjmo še trenutno stanje na področju radijskih kontaktnih oddaj v slovenskem radijskem prostoru. V ta namen smo urednikom vseh delujočih radijskih postaj v Sloveniji poslali anketne liste³⁷. Presek teh radijskih postaj smo naredili s pomočjo Razvida medijev, ki je dostopen na spletnih straneh Ministrstva za kulturo (<http://www.kultura.gov.si/index.php?id=7752>, 26.8.2006), seznamu Slovenskega radia na spletu (<http://www.fmprodukcija.com/RadioFMEn.htm>, 26.8.2006) in Telefonskega imenika Slovenije (<http://tis.telekom.si/>, 26.8.2006). Tako smo anketni list poslali 79 radijskim postajam v Sloveniji³⁸.

Anketna vprašanja so bila:

- ali na radijski postaji uporabljajo stik s poslušalci oziroma kontaktne oddaje,
- katere vrste kontaktnih oddaj uporabljajo (možni odgovori so bili: a. svetovalne kontaktne oddaje, b. mnenjske, problemske kontaktne oddaje, c. kontaktne oddaje, namenjene zabavi, d. čestitke in pozdravi, e. glasbene želje, f. nagradne igre in g. drugo),
- koliko programskega časa namenijo kontaktnim oddajam in
- kateri način najpogosteje uporabljajo v kontaktnih oddajah.

Odgovor smo dobili od 44 radijskih postaj, kar pomeni, da je odgovorilo 56 odstotkov urednikov. V tem diplomskem delu tako ne bomo do potankosti razdelali analize rezultatov ankete, saj je na naša vprašanja odgovorilo premalo urednikov, da bi lahko zaključke analize aplicirali na celotno Slovenijo.

Ugotovimo pa lahko, da vse³⁹ radijske postaje uporabljajo stik s poslušalci oziroma kontaktne oddaje, v povprečju pa jim namenijo 12 odstotkov programskega časa. Najbolj pogoste so nagradne igre (38 radijskih postaj oziroma 86 %⁴⁰), sledijo pa kontaktne oddaje, namenjene zabavi (34 radijskih postaj oziroma 77 %), glasbene želje (32 radijskih postaj

---

³⁷ Anketni list lahko najdemo v prilogi temu diplomskemu delu (Priloga A).

³⁸ Seznam radijskih postaj je na voljo v prilogi temu diplomskemu delu (Priloga B).

³⁹ Za namen te analize se beseda 'vse' (tudi v nadaljevanju) nanaša na 44 radijskih postaj, ki so na anketo odgovorile.

⁴⁰ Odstotek je izračunan glede na 44 vrnjenih anketnih listov (44 = 100 %).

oziroma 73 %), svetovalne in mnenjske kontaktne oddaje (26 radijskih postaj oziroma 59 %) ter čestitke in pozdravi (19 radijskih postaj oziroma 43 %). Sicer pa radijske postaje poznajo tudi glasovanja za glasbene lestvice, brezplačne male oglase ter uganke.

Radijske postaje najpogosteje uporabljajo telefon za stik s poslušalci (43 radijskih postaj oziroma 98 %), sledijo sms sporočila in elektronska pošta (uporablja jih 39 radijskih postaj oziroma 89 %), navadna pošta (32 radijskih postaj oziroma 73 %), na zadnjem mestu pa je internetni forum (25 radijskih postaj oziroma 57 %).

6. ANALIZA TREH RADIJSKIH KONTAKTNIH ODDAJ NA RADIU GLAS LJUBLJANE

V prejšnjih poglavjih smo pogledali radijsko žanrsko teorijo, kako različni avtorji opredelijo radijsko kontaktno oddajo in zgodovino radia s poudarkom na radijskih kontaktnih oddajah. Pogledali smo tudi, kakšno je trenutno stanje v slovenskem prostoru, koliko različne radijske postaje uporabljajo format radijske kontaktne oddaje in katere so najbolj pogoste. Zdaj pa je na vrsti analiza treh kontaktnih oddaj na Radiu Glas Ljubljane (RGL), in sicer *Dan je lahko tudi takšen*, *Vaše mnenje o* in *Eksploziv*. Te tri oddaje smo izbrali po priporočilu pomočnika glavnega urednika RGL-a Mitje Urbančiča, urednice zabavnega programa RGL-a Mojce Brišček ter novinarka in voditeljice Majde Juvan.

Dan je lahko tudi takšen je na sporedu vsak delovni dan ob 9.30, vendar se vsebina razlikuje od dneva do dneva: ob ponedeljkih je na sporedu zdravstvena svetovalnica, ki jo pripravlja Slavka Brajovič Hajdenkumer, od torka do četrta poslušalci sprašujejo in iščejo odgovore na najrazličnejša vprašanja, včasih pa le koga pohvalijo ali pogrājajo, odgovore na njihova vprašanja išče Majda Juvan (odgovori so na sporedu ob 11.50 isti dan), ob petkih pa je voditeljica oddaje Janja Novoselec, ki pripravlja svetovalno rubriko z mnogih področij: »Kako izpolniti dohodninsko napoved, kako kupovati rabljeno vozilo ali kako priti do neprofitnega stanovanja, kakšne pravice zagotavlja delovno-pravna zakonodaja in kako do preživnine (<http://www.rgl.si/rgl.php?p=oddaja&id=22>, 8.8.2006).«

Vaše mnenje o je kontaktna oddaja, ki je na sporedu vsak delovnik ob 11.30. Voditelj s pomočjo uredništva izbere temo, ki jo nato poslušalci s pomočjo telefonskih klicev in sms sporočil komentirajo (<http://www.rgl.si/rgl.php?p=oddaja&id=22>, 8.8.2006).

Oddaja *Eksploziv* je na sporedu od ponedeljka do petka. Od ponedeljka do četrta je na sporedu od 18. do 21. ure, ob petkih pa le od 18. do 20. ure, vodi jo Gregor Bolčina. Na spletni strani RGL-a (<http://www.rgl.si/rgl.php?p=oddaja&id=16>, 8.8.2006) je opisana kot »vsebinsko zelo raznolika, saj poleg razvedrila prinaša številne nagrade, nasvete iz vsakdanjega življenja in predvsem goste iz sveta t.i. pop kulture. Goste boste lahko intervjujali tudi vi, le poklicati nas boste morali!«

6.1 DAN JE LAHKO TUDI TAKŠEN

Kot že rečeno, je oddaja *Dan je lahko tudi takšen* na sporedu vsak delovni dan ob 9.30. Ob ponedeljkih je na sporedu Zdravstvena svetovalnica, od torika do četrta poslušalci zastavljajo vprašanja z najrazličnejših področij, voditelj pa nato išče odgovore, ob petkih pa je na sporedu petkova svetovalnica. Analizo oddaje *Dan je lahko tudi takšen* bomo zato opravili v dveh sklopih: ponedeljkove in petkove svetovalnice bomo ločili od »navadnih« oddaj. Sicer pa bomo analizirali oddaje, ki so bile na sporedu od 1. do 30. junija 2006.

6.1.1 PONEDELJKOVE IN PETKOVE SVETOVALNICE

Ob ponedeljkih in petkih je navada, da voditeljica povabi v studio gosta oziroma gostjo, ki odgovarja na vprašanja voditeljice in poslušalcev o določeni temi. Ob ponedeljkih so na sporedu zdravstvene teme, ob petkih pa splošne.

V petek 2.6.⁴¹ je bila voditeljica Janja Novoselc, tema svetovalnice pa je bila Varnost v cestnem prometu. Novoselčeva je v oddaji gostila predsednika Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Bojana Žlendra. Kljub večkratnemu pozivu poslušalcev, naj s pomočjo telefonskih klicev ali sms sporočil gostu zastavijo vprašanje, se noben poslušalec ni odzval. Novoselčeva se je v zaključku oddaje zahvalila gostu za obisk.

Tudi v ponedeljek 5.6. je oddajo *Dan je lahko tudi takšen* vodila Janja Novoselc, tokrat je bila na sporedu Zdravstvena svetovalnica, tema je bila Darovanje organov. Novoselčeva je v oddaji gostila predsednico Društva darovalcev organov Za življenje Alenko Klopčič. V oddajo je poklical en poslušalec, ki je prosil gostjo, naj še enkrat ponovi telefonsko številko društva, poslušalka pa je poslala sms sporočilo z vprašanjem, ali obstaja starostna omejitev za darovanje organov in ali lahko pride do zlorabe kartice darovalca organov. Za zaključek se je voditeljica zahvalila gostji za obisk in pozvala poslušalce, naj razmislijo o darovanju organov po njihovi smrti.

V petek 9.6. je petkovo svetovalnico vodila Janja Novoselc. Tema oddaje je bila Najemanje neprofitnih stanovanj, gostja v oddaji pa je bila direktorica ljubljanskega

---

⁴¹ Podrobnejše predstavitev vseh treh oddaj, ki jih analiziramo v tem diplomskem delu, lahko najdete v prilogi temu diplomskemu delu (Priloga C). V prilogi se nahajajo tudi zvočni posnetki analiziranih oddaj (Priloga D).

mestnega stanovanjskega sklada Jožka Hegler. V oddajo sicer ni poklical nihče, so pa prispela tri sms sporočila z naslednjimi vprašanji: Kaj je profitno in kaj je neprofitno stanovanje? Ali bo v letošnjem letu razpis za nakup stanovanj? Je možen tudi rentni odkup hiše?. Voditeljica se je na koncu oddaje zahvalila gostji za obisk v studiu in izrazila upanje, da sta z gostjo odgovorili na vsa vprašanja.

V ponedeljek 12.6. je Zdravstvena svetovalnica odpadla, ker je gost v zadnjem trenutku odpovedal sodelovanje. Kljub temu je bila na sporedu »navadna« oddaja *Dan je lahko tudi takšen*. Tako bomo oddajo, ki je bila na sporedu na ta dan analizirali pozneje.

V petek 16.6. je oddaja *Dan je lahko tudi takšen* vodila Janja Novoselec. Tema oddaje je bila Neformalno izobraževanje odraslih, gostja v oddaji pa direktorica Andragoškega centra Slovenije Vida A. Mohorčič Polar. V oddajo je voditeljica sprejela en telefonski klic. Poslušalka je pojasnila, da je tudi sama izobraževala, vendar je imela precej težav s certifikati. Zanimalo jo je, kakšen je finančni zalogaj za tiste s peto stopnjo izobrazbe in ali obstaja kakšno izobraževanje, ki bi bilo brezplačno. Voditeljica se je na koncu oddaje zahvalila gostji za obisk v studiu.

Tako v ponedeljek 19.6. kot v petek 23.6. je oddaja odpadla.

V ponedeljek 26.6. je bila voditeljica Zdravstvene svetovalnice na temo Počitniška lekarna in nevarnosti ob piknikih Slavka Brajovič Hajdenkumer, gostja je bila dr. Melanija Nikič Gačeša iz Zdravstvenega doma Ljubljana Bežigrad. Oddaja je bila posneta vnaprej, zato v oddaji ni bilo možno sprejemati vprašanj.

V petek 30.6. je svetovalnica odpadla, ker je gost v zadnjem trenutku odpovedal sodelovanje. Kljub temu je bila na sporedu »navadna« oddaja *Dan je lahko tudi takšen*. Tako bomo oddajo, ki je bila na sporedu na ta dan, analizirali pozneje.

6.1.2 DAN JE LAHKO TUDI TAKŠEN OD TORKA DO ČETRKA

Kot že povedano, je od torka do četrka na sporedu »navadna« oddaja *Dan je lahko tudi takšen*, ko voditeljica sprejema vprašanja, pobude, graje, pohvale itd. poslušalcev in prebere odgovore prejšnje oddaje. Drugi del oddaje je na sporedu ob 11.50, ko voditeljica prebere odgovore na vprašanja, ki so bila zastavljena zjutraj, vendar tega dela oddaje ne bomo analizirali, saj za nas ni pomemben, ker ne vsebuje stika s poslušalci. Zgodi se tudi,

da ob ponedeljkih in petkih odpadejo svetovalnice in so tako na sporedu »navadne« oddaje *Dan je lahko* tudi takšen.

Četrtek 1.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela štiri telefonske klice, vprašanja pa so se nanašala na naslednje teme: zasvojenost z drogami, most v Fužinah, sanacija Vodnikove ceste in pločnik v Tacnu. Voditeljica je ob zaključku oddaje povabila k poslušanju odgovorov.

Torek 6.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela sedem telefonskih klicev z naslednjo vsebino: pojasnilo glede vprašanja iz ene prejšnjih oddaj, vpis v zemljiško knjigo, podajanje EMŠO številke ob naročilu na reviji Gea in National Geographic ter ob nagradnih akcija Spara in Mercatorja, nedostavljena revija National Geographic kljub naročilu, pripomba glede Vodnikove ceste in prijaznost prodajalk v Mercatorju. Oddajo je voditeljica zaključila s povzetkom vprašanj in obljubo, da bo pooblaščenko za dostop do informacij javnega značaja Natašo Pirc Musar povabila v studio, da odgovori na vprašanja o EMŠO številkah.

Sreda 7.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela pet telefonskih klicev z naslednjo vsebino: gradnja v Domžalah brez soglasja, operacijske mize, tarife taksistov, predlog za oddajo o četrtnih skupnostih in odgovor prvemu poslušalcu o gradnji v Domžalah. Voditeljica je oddajo zaključila s povzetkom vprašanj in ostalih pobud.

Četrtek 8.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela šest telefonskih klicev in eno elektronsko sporočilo. Vsebina je bila naslednja: maturitetne pole, Ljubljanski potniški promet, garažna hiša pri Kliničnem centru, obresti za neplačane sodniške takse, pohvala RGL-ove oddaje Osir in pohvala osebja v Kliničnem centru. Voditeljica je oddajo zaključila s povzetkom vprašanj.

Ponedeljek 12.6.: Voditeljica Karmen Kogoj je sprejela pet telefonskih klicev z naslednjo vsebino: neplačevanje dodatka za delovno dobo, Ljubljanski kabel, polomljene klopi v parkih in TV Paprika. Voditeljica je oddajo zaključila s povzetkom vprašanj in graj.

Torek 13.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela šest telefonskih klicev in dve elektronski sporočili. Vprašanja so bila naslednja: postajališča za avtodome, parkiranje v Župančičevi jami, uši, radar pred trojanskim predorom, priznanje Črne gore kot samostojne

države, plačilo cestnine in sodniške takse. Voditeljica je oddajo zaključila s povzetkom vprašanj.

Sreda 14.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela tri telefonske klice in eno elektronsko sporočilo. Vsebina je bila naslednja: neprimerna gradnja v Zavrhu pod Šmarno goro, četrtna in krajevne skupnosti, kanalizacija v Polju, ponudba na Ljubljanskem gradu in prenos tekem nogometnega prvenstva. Voditeljica je oddajo zaključila s povzetkom vprašanj.

Četrtek 15.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela pet telefonskih klicev in eno vprašanje, ki je prišlo prek telefaksa. Vsebina vprašanj je bila naslednja: plačevanje stroškov stanovanja, Slovenske železnice, polaganje kablov, zabojniki za papir in steklo, kosovni odvoz smeti in zanemarjenost parkov. Voditeljica je ob koncu oddaje povabila k poslušanju odgovorov.

Torek: 20.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela šest telefonskih klicev in eno elektronsko sporočilo, vsebina pa je bila naslednja: plačevanje cestnine s pomočjo sistema ABC, parkiranje za invalide, davek na državno odškodnino, živali v šolah v času počitnic, vzdrževanje blokov in četrtna skupnosti. Voditeljica je oddajo zaključila s povzetkom vprašanj.

Sreda 21.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela štiri telefonske klice in eno elektronsko sporočilo, vsebina pa je bila naslednja: nesnaga okoli trgovin, živali v šolah v času počitnic, izročanje poštnih pošiljk, neurejen most čez avtocesto ter sosedini hrčki in morski prašički, ki uničujejo stanovanje. Voditeljica je ob koncu oddaje le povabila k poslušanju odgovorov.

Četrtek 22.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela šest telefonskih klicev, vsebina pa je bila naslednja: zapuščen policijski avto v Strunjanu, pravna služba, zaklepanje televizijskih programov med nogometnimi tekmami, neurejenost Parka Neuvrščenih in nakup kart za kino predstavo prek Monete. Voditeljica je oddajo zaključila s povzetkom vprašanj.

Torek 27.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela pet telefonskih klicev in eno sms sporočilo, vprašanja pa so bila vezana na naslednje teme: najem črne gradnje, prodaja alkohola mladoletnim osebam, določitev omejitve hitrosti, graja RGL-a, delovne knjižice ter voda in senca za živali. Voditeljica je oddajo zaključila s povzetkom vprašanj.

Sreda 28.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela dva telefonska klica in eno elektronsko sporočilo, vprašanja pa so bila vezana na naslednje teme: zaračunavanje odvetniških storitev, rezervacija parkirnih prostorov v Ljubljani in razpis Ministrstva za šolstvo. Voditeljica je ob koncu oddaje le povabila k poslušanju odgovorov.

Četrtek 29.6.: Voditeljica Majda Juvan je sprejela šest telefonskih klicev, vprašanja pa so bila vezana na naslednje teme: slovensko gostinstvo in turizem, dvojno plačevanje davkov, Zmajski most, odkup starih šivalnih strojev, Četrtna skupnost Stane Sever v Ljubljani in zapuščen avto na parkirišču vrtca. Voditeljica je ob koncu oddaje le povabila k poslušanju odgovorov.

Petek 30.6.: Voditeljica Janja Novoselec je sprejela štiri telefonske klice in eno sms sporočilo, vsebina pa bila je naslednja: odločbe o dopustu, suha drevesa, ki ogrožajo mimoidoče, stara oglasna tabla RGL-a, nastopanje živali na vaških veselicah in odobritev kredita. Voditeljica je ob koncu oddaje le povabila k poslušanju odgovorov.

Kot lahko vidimo je kontaktna oddaja *Dan je lahko tudi* takšen svetovalna kontaktna oddaja. V primeru ponedeljkovih in petkovih svetovalnic gre za vnaprej določeno temo, od torika do četrta pa je tema svetovalne kontaktne oddaje odprta – poslušalci sami izberejo tematiko, o kateri želijo govoriti, jo komentirati, kaj vprašati oziroma imajo problem, v sklopu kontaktne oddaje pa iščejo odgovore na zastavljena vprašanja. Teme kontaktne oddaje *Dan je lahko tudi takšen* so tako zelo različne, od obnovitvenih del cest, plačevanja davkov, garažnih hiš in živali med počitnicami, do suhih dreves, hrčkov in morskih prašičkov, različnih revij, sodniških taks in tarif taksistov. Tudi teme v svetovalnicah so različne, ob ponedeljkih zdravstvene, kot so darovanje organov, ob petkih pa od neprofitnih stanovanj do varnosti v cestnem prometu.

Kontaktna oddaja *Dan je lahko tudi takšen* odgovarja na večino naslovnikovih vprašanj in zajema cel krog vprašanj (kdo, kdaj, kje, kaj, kako, s čim, zakaj in kakšne posledice lahko predvidevamo).

Kljub temu, da voditelj oddaje navidezno s svojim mnenjem v oddaji ni navzoč, je njegov jezik stilsko obarvan, voditelj usmerja klicalce, včasih tudi izrazi svoje mnenje (začudenje, neodobravanje, zanimanje ob vprašanjih). Če upoštevamo Crisselovo teorijo,

da je v kontaktnih oddajah radijski medij obrnjen in da poslušalci postanejo sporočevalci, pa zagotovo lahko govorimo o navzočnosti sporočevalca v kontaktni oddaji.

6.2 VAŠE MNENJE O

Vaše mnenje o je kontaktna oddaja, ki je na RGL-u na sporedu vsak delovni dan ob 11.30. Avtor oziroma voditelj oddaje s pomočjo uredništva določi temo oddaje in nato pozove poslušalce, naj o izbrani temi povedo svoje mnenje. Mi bomo analizirali oddaje *Vaše mnenje o* od 1. do 30. junija 2006.

Četrtek 1.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Kalkulatorji za preračunavanje tolarjev v evre. V uvodu pojasni, da je vnovič spodletel javni razpis za nakup kalkulatorjev in koliko bodo le-ti stali državni proračun. Poslušalce nato vpraša, ali res potrebujemo kalkulatorje za preračunavanje tolarjev v evre. V oddajo pokliče enajst poslušalcev, od tega jih je devet prepričanih, da kalkulatorjev ne potrebujemo. Voditeljica ob koncu povzame mnenja treh poslušalcev.

Petek 2.6.: Voditeljica Janja Novoselc izbere temo Varnost v Sloveniji. V uvodu pojasni, da se končuje dvodnevno srečanje ministrov držav članic Mreže za človekovo varnost v Bangkoku in da je Slovenija prevzela predsedovanje tej mreži. Poslušalce nato vpraša, ali je po njihovem mnenju Slovenija varna država. V oddajo pokliče osem poslušalcev, eden pa pošlje sms sporočilo. Pet poslušalcev je prepričanih, da Slovenija ni varna država, trije pa mislijo nasprotno. Voditeljica oddajo zaključi z branjem že omenjenega sms sporočila, mnenj poslušalcev pa ne povzame.

Ponedeljek 5.6.: Voditeljica Slavka Brajovič Hajdenkumer izbere temo Obisk kardinala Franca Rodeta. V uvodu pojasni, da je Franc Rode prvič, odkar je postal kardinal, obiskal Slovenijo. Med pridigo je omenil tudi, da na cestah umre manj oseb kot v ginekološki kliniki. Nato poslušalcem postavi vprašanje, ali pogrešajo stališča Franca Rodeta. V oddajo pokliče devet poslušalcev, od tega jih sedem ne pogreša Franca Rodeta. Voditeljica oddajo zaključi s komentarjem na mnenje zadnjega klicalca.

Torek 6.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Zaposlitev pod stopnjo izobrazbe. V uvodu pojasni, da minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič predlaga,

da morajo iskalci zaposlitve na Zavodu za zaposlovanje sprejeti tudi zaposlitev, ki je dve stopnji pod prosilčevo izobrazbo. Voditeljica poslušalce nato vpraša, ali se jim zdi tak predlog primeren. V oddajo pokliče devet poslušalcev, od tega se jih pet strinja s predlogom, štirje pa mu nasprotujejo. Oddajo voditeljica zaključi s povzetkom teme kontaktne oddaje.

Sreda 7.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Rušenje črnih gradenj na Hrvaškem. V uvodu pojasni, da rušenje na črno zgrajenih slovenskih hiš v hrvaškem Medulinu vsekakor ne bo prispevalo k dobrim sosedskim odnosom, doda, da so lastniki teh hiš od hrvaških oblasti dobili hišne številke, vendar opozori, da je črna gradnja pač črna gradnja. Poslušalce nato povpraša o njihovem mnenju. V oddajo pokliče osem poslušalcev, od tega jih pet meni, da Hrvati ne bi smeli rušiti hiš, trije pa podpirajo rušenje. Oddajo voditeljica zaključi s povzetkom večine mnenj poslušalcev in še enkrat ponovi temo kontaktne oddaje.

Četrtek 8.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Maturitetna afera. V uvodu pojasni, da so se pogosto pojavljale težave pri maturitetnih izpitih in navede nekaj primerov, letos pa so maturitetne izpitne pole za nemščino in psihologijo prišle v javnost pred pisanjem mature. Voditeljica poslušalce vpraša, ali naj razveljavijo letošnjo maturo, ali naj razveljavijo predmet? V oddajo pokliče šest poslušalcev in vsi poudarijo, da naj mature ne razveljavijo. Voditeljica oddajo konča s komentarjem na mnenje zadnjega klicanca in s svojim mnenjem o temi kontaktne oddaje.

Petek 9.6.: Voditeljica Janja Novoselec izbere temo Začetek nogometnega svetovnega prvenstva. V uvodu pojasni, da Nemčija in Kostarika z večerno tekmo odpirata svetovno nogometno prvenstvo, da Brazilci branijo naslov in so tudi favoriti, športni strokovnjaki pa pravijo, da lahko preseneti marsikdo. Poslušalce nato vpraša, kdo bo zmagal. V oddajo pokličejo trije poslušalci, eden pa pošlje sms sporočilo. Odgovori oziroma mnenja so naslednja: organizatorji, Nemci, Angleži in najboljši. Oddajo voditeljica zaključi z voščilom vsem športnim navdušencem, naj imajo ob gledanju obilo užitkov, na koncu pa prebere že omenjeno sms sporočilo.

Ponedeljek 12.6.: Voditeljica Karmen Kogoj izbere temo Sprava med Slovenci?. V uvodu prebere dva citata, enega od bivšega partizana in drugega od domobranca, in poudari, da tako od ene kot od druge strani že nekaj let poslušamo očitke, spravo pa

čakamo že od začetka slovenskega osamosvajanje. Poslušalcem zastavi vprašanje, ali bomo kdaj dosegli spravo. V oddajo pokliče osem poslušalcev, dva pošljeta sms sporočilo. Sedem poslušalcev je prepričanih, da je sprava nedosegljiva, trije pa v spravo verjamejo. Oddajo voditeljica zaključi s komentarjem na negativne odzive, ki po njenem mnenju niso razveseljujoči.

Torek 13.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Nakup oklepnikov. V uvodu pojasni, da bo slovenska vojska kupila 136 oklepnih vozil za 63 milijard tolarjev, ki jih bomo plačali davkoplačevalci. Ministrstvo za obrambo se je odločilo za finsko podjetje in ne za podjetje Sistemska tehnika z Raven na Koroškem, ki je bilo za 18 odstotkov dražje. Voditeljica povpraša poslušalce, ali bi se moralo ministrstvo pri izbiri ozirati na to, da je eno podjetje slovensko. V oddajo pokliče sedem poslušalcev in vsi so prepričani, da bi moralo ministrstvo izbrati Sistemska tehnika. Oddajo voditeljica zaključi z zahvalo vsem klicalcem in poslušalcem.

Sreda 14.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Davek za verske skupnosti. Voditeljica v uvodu pojasni, da poslanec Sašo Peče predlaga institucionalno obliko pobiranja davka za cerkvene skupnosti. S tem bi omogočili verskim skupnostim dostojno življenje in posameznikom, da k temu pripomorejo. Tako se lahko vsak sam odloči, ali bo prispeval za financiranje verskih skupnosti. Voditeljica poslušalce povpraša, ali se jim zdi davek pravišnja rešitev za financiranje verskih skupnosti. V oddajo pokliče enajst poslušalcev, od tega se jih sedem strinja s takim davkom, štirje pa mu nasprotujejo. Voditeljica oddajo zaključi z zahvalo vsem klicalcem in poslušalcem.

Četrtek 15.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Garažna hiša Šempeter. V uvodu pojasni, da so odprli garažno hišo Šempeter pri Kliničnem centru, vendar pa njeno pročelje vzbuja veliko pozornosti, saj je nekolikanj nenavadno. Poslušalce vpraša, ali jim je pročelje všeč. V oddajo pokliče devet poslušalcev, šestim pročelje ni všeč, trem pa je. Voditeljica oddajo zaključi s ponovitvijo teme kontaktne oddaje in zahvalo klicalcem in poslušalcem.

Petek 16.6.: Voditeljica Janja Novoselc izbere temo Nezavarovani železniški prehodi. V uvodu pojasni, da je v trčenju z vlakom na nezavarovanem železniškem prehodu v Depali vasi umrla mati štirih otrok. Poslušalcem postavi vprašanje, ali so nezavarovani železniški prehodi res takšna težava, ali pa smo Slovenci preveč nestrpni in neučakani. V

oddajo pokliče sedem poslušalcev, od tega jih je pet prepričanih, da so vozniki neučakani, dva pa krivita nevarnost nezavarovanih železniških prehodov. Voditeljica oddajo zaključi z opozorilom poslušalcem, naj vozijo previdno.

Ponedeljek 19.6.: Voditeljica Slavka Brajovič Hajdenkumer vnovič izbere temo Nakup oklepnikov. V uvodu poudari, da je tema že pogreta in stara, vendar so znane nove podrobnosti, zaradi katerih je tema spet zanimiva. Korošci so namreč obrambnega ministra zmerjali z narodnim izdajalcem, napovedujejo tožbe in pritožbe in celo priključitev Koroške k Avstriji. Finska Patria pa je Hrvaški poslala za 43 odstotkov bolj ugodno ponudbo kot Sloveniji. Na obrambnem ministrstvu odgovarjajo, da cena za Slovenijo velja za vozila z nadgradnjo, za Hrvaško pa verjetno za osnovna vozila. Voditeljica vpraša poslušalce, ali so se na obrambnem ministrstvu odločili pravilno. V oddajo pokličejo trije poslušalci, od tega dva zagovarjata odločitev ministrstva, eden pa je proti. Oddajo voditeljica zaključi s povzetkom teme.

Torek 20.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Bela knjiga o meji s Hrvaško. V uvodu pojasni, da je Ministrstvo za zunanje zadeve predstavilo Belo knjigo o meji s Hrvaško, kjer so zbrali argumente in dokumente o slovenskih stališčih do meje. Zahteve po njenem mnenju niso nove, so pa vsaj nekatere postavljene bolj jasno, npr. da je slovenski ves Piranski zaliv. Nato vpraša poslušalce, ali objavo Bele knjige razumejo kot novo, bolj odločno držo slovenske diplomacije do obmejnih vprašanj s Hrvaško. V oddajo pokliče sedem poslušalcev, od tega so štirje prepričani, da objava Bele knjige ne napoveduje nič novega, trije pa verjamejo zunanjemu ministrstvu. Voditeljica oddajo zaključi s povzetkom teme.

Sreda 21.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Zatemnitev tujih programov v času nogometnega prvenstva. V uvodu pojasni, da so v času nogometnega prvenstva nekatere tuje televizije na kabelskih sistemih zatemnjene in da odgovorni zagotavljajo, da imajo zakonsko podlago, ker so tuje televizije prosile za zatemnitev preko SAZAS-a, kar nadzirajo tudi tržni inšpektorji. Voditeljica poslušalce nato vpraša, kaj menijo o zatemnitvi programov. V oddajo pokliče devet poslušalcev, od tega osmim zatemnitev ni všeč, en poslušalec pa zatemnitev razume. Voditeljica oddajo zaključi s komentarjem mnenj, nad katerimi ni presenečena.

Četrtek 22.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Kvote v gimnazijah?. V uvodu pojasni, da se ravnatelji srednjih šol, predvsem gimnazij, in drugi strokovnjaki strinjajo, da je bil letošnji sistem za vpis v srednje šole slab, saj se na zelene srednje šole niso uspeli vpisati tudi odličnjaki. Tako voditeljica poudari, da na gimnazijah, fakultetah in podiplomskem študiju najdemo predvsem »pridna dekleta«. Ravnatelj Škofijske gimnazije v Ljubljani pravi, da če obstajajo kvote v parlamentu, bi morali razmišljati tudi o kvotah v gimnazijah. Voditeljica poslušalce vpraša, ali bi morali razmišljati o kvotah v gimnazijah. V oddajo pokliče osem poslušalcev in vsi nasprotujejo kvotam. Oddajo voditeljica zaključi s komentarjem mnenja ene od poslušalk, ki pravi, da pridni pridejo v nebesa, poredni pa povsod.

Petek 23.6.: Voditeljica Janja Novoselc izbere temo Velika proslava ob dnevu državnosti. V uvodu pojasni, da se na Trgu republike v Ljubljani obeta proslava ob dnevu državnosti, nastopilo bo 250 ljudi, režiserka pa zagotavlja veliko zanimivosti; proslavo bo prenašala nacionalna televizija. Nato poslušalce vpraša, ali je tako velika proslava potrebna. V oddajo pokliče osem poslušalcev, eden pa pošlje sms sporočilo. Mnenja so deljena, štirje namreč zagovarjajo veliko proslavo, štirje pa ji nasprotujejo. Voditeljica oddajo zaključi z ugotovitvijo, da so mnenja deljena in pritrди tistim, ki so povedali, da je tak praznik za Slovence pomemben, zato tudi taka proslava.

Ponedeljek 26.6.: Voditeljica Karmen Kogoj izbere temo Dan državnosti. V uvodu pojasni, da je včeraj slovenska država praznovala 15. rojstni dan in da je bila na Trgu republike proslava. Poslušalce vpraša, ali so včeraj praznovali slovensko samostojnost. V oddajo pokliče osem poslušalcev, dva pošljeta sms sporočilo. Šest poslušalcev je poudarilo, da rojstnega dne Slovenije niso praznovali, štirje pa so. Oddajo voditeljica zaključi s poudarkom, da moramo biti ponosni na svojo državo.

Torek 27.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Umik Janeza Drnovška iz dnevne politike. V uvodu prebere citat predsednika republike Janeza Drnovška, v katerem pravi, da se umika iz dnevne politike in da ne bo vnovič kandidiral za predsednika, ne glede na to, da bi ga Slovenci izvolili še enkrat. Voditeljica vpraša poslušalce, ali jim je žal, da se bo predsednik Drnovšek umaknil iz dnevne politike. V oddajo pokliče sedem poslušalcev, od tega bodo štirje predsednika Drnovška pogrešali, trije pa ne. Voditeljica oddajo zaključi s frazo, da smo slišali, kar smo slišali, vsak pa naj presodi sam

Sreda 28.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Sojenje na nogometnem prvenstvu. V uvodu pojasni, da se svetovno nogometno prvenstvo bliža najzanimivejšemu delu, vsi favoriti pa so obstali v igri, pravijo poznavalci, in to kljub temu, da so sodniki sem in tja krojili potek tekem in vedno so se oglasili tudi tisti, ki so prepričani, da v času sodobne tehnologije ni nobenega vzroka, da sodnik ne bi smel svoje odločitve preveriti na posnetku; romantiki pa pravijo, da so tudi zmotljivi sodniki del čara nogometne igre. Voditeljica nato zastavi vprašanje, ali bi nogomet izgubil svojo romantičnost, če bi sodniki svoje odločitve preverjali na posnetkih. V oddajo pokliče šest poslušalcev, pet jih je prepričanih, da bi sodniki morali preverjati svoje odločitve na posnetkih, eden pa temu nasprotuje. Voditeljica oddajo zaključi s povzetkom mnenj, ki smo jih slišali v kontaktni oddaji.

Četrtek 29.6.: Voditeljica Majda Juvan izbere temo Objava fotografij predsednika države v času slabosti. Voditeljica v uvodu prebere mnenje šefinje protokola Ksenije Benedetti, da časopis Delo ne bi smel objaviti fotografij predsednika republike Janeza Drnovška, ki so jih posneli v trenutki njegove slabosti. Voditeljica povpraša poslušalce, ali je taka fotografija dostojna, je časopis, ki jo objavi, dostojen in ali naj časopisi objavljajo take fotografije. V oddajo pokliče trinajst poslušalcev, od tega jih osem ostro nasprotuje objavi takšnih fotografij, pet pa jih meni, da bi take fotografije morali objavljati. Voditeljica oddajo zaključi s podatkom, da je bilo klicancev, ki so se zgražali nad objavo fotografije, več.

Petek 30.6.: Oddaja je zaradi tehničnih težav s telefonom odpadla.

Kontaktno oddajo Vaše mnenje o lahko označimo za mnenjsko kontaktno oddajo, saj klicanci izražajo svoja mnenja o vnaprej določeni temi. Voditelj je tisti, ki temo pripravi, na začetku oddaje poda kratek uvod in nato iztočnico poslušalcem, naj izbrano temo komentirajo, sam pa oddajo nato zaključi. Teme kontaktne oddaje so različne, od lokalnih (pročelje garažne hiše pri Kliničnem centru), do politično aktualnih (nakup oklepnikov, objava fotografij predsednika v času slabosti, umik Janeza Drnovška iz dnevne politike, dan državnosti, Bela knjiga o meji s Hrvaško, davek za verske skupnosti, sprava med Slovenci, kalkulatorji za preračunavanje tolarjev v evre, rušenje črnih gradenj na Hrvaškem, obisk kardinala Franca Rodeta in maturitetna afera), splošnih (varnost v Sloveniji in nezavarovani

železniški prehodi) in športnih (nogometno svetovno prvenstvo, sojenje na nogometnem prvenstvu in zatemnitev televizijskih programov v času prvenstva).

Za kontaktno oddajo *Vaše mnenje o* je značilno, da voditelj po uvodu izpostavi vprašanje, ki je iztočnica poslušalcem za izražanje njihovih mnenj. Klicanci tako večinoma odgovarjajo na vprašanja kaj, kako, s čim, zakaj in kakšne posledice lahko predvidevamo.

V zaključku kontaktne oddaje *Vaše mnenje o* voditelj ponavadi izrazi svoje mnenje o izbrani temi, zato lahko zaključimo, da je voditelj s subjektivnim mnenjem navzoč v oddaji, prav tako (zopet po Crisselovi teoriji) pa tudi klicanci. Ugotovimo lahko tudi, da v analiziranih oddajah ne velja uravnoteženost mnenj.

6.3 EKSPLOZIV

Kot smo že dejali, je oddaja *Eksploziv* na sporedu vsak delavnik od 18. do 21. ure, le ob petkih je eno uro krajša. Ne gre sicer za običajno kontaktno oddajo, temveč bolj za programski pas, ki vključuje kontakt s poslušalci. Za analizo oddaje bomo vzeli le štirinajstdnevni časovni odsek, saj je oddaja precej daljša od prej analiziranih kontaktnih oddaj *Dan je lahko tudi takšen* in *Vaše mnenje o*. Tako bomo analizirali oddaje od 19. do 30. junija 2006. Natančen potek oddaj je opisan v prilogi (Priloga C), v tem poglavju pa bomo analizirali le dele oddaj, ki vključujejo kontakt s poslušalci.

Ponedeljek 19.6.: Voditelj Mitja Grajzar oddajo *Eksploziv* začne s pozivom poslušalcem, naj pošiljajo sms sporočila s svojimi glasbenimi željami. Sredi oddaje prebere novico o Britney Spears in njenem drugem otroku, nato komentira imena, ki jih zvezdniki dajejo svojim otrokom in pozove poslušalce, naj mu prek sms sporočil povedo, kakšna imena dajejo svojim otrokom; noben poslušalec ne pošlje sms sporočila s tako vsebino. V vsej oddaji pa prejme štiri sms sporočila za glasbene želje, ki jih tudi prebere in izpolni.

Torek 20.6.: Voditelj Gregor Bolčina začne oddajo z napovedjo intervjuja s pevcem Petrom Janušem in povabilom poslušalcem, naj pošljejo sms sporočila s svojimi vprašanji za Petra Januša in tudi z glasbenimi željami. Intervju z Janušem traja skoraj eno uro, vendar ne prispe nobeno vprašanje. Po novicah ob 19. uri voditelj še dvakrat pozove poslušalce k

pošiljanju sms sporočil za glasbene želje. Do konca oddaje dobi in prebere osem sms sporočil z glasbenimi željami.

Sreda 21.6.: Voditelj Gregor Bolčina v uvodu oddaje napove nagradno igro za DVD film, ki je nato na sporedu nekaj po 19. uri. Pred začetkom nagradne igre jo še enkrat napove, predvaja glasbo in nato izvede nagradno igro. Najprej pove nekaj novic o Festivalu Evropskega filma, ki se začne na primorskem, nato pa zastavi nagradno vprašanje (Koliko filmov bodo predstavili na filmskem festivalu v Portorožu?), na voljo pa da tri možne odgovore. Poslušalci morajo nato pošiljati sms sporočila s pravilnim odgovorom. Voditelj nato zavrti glasbo, še enkrat ponovi nagradno vprašanje in pravila igre ter po še eni glasbi izžreba poslušalca. Med oddajo ga pokliče in v radijski eter mora poslušalec še enkrat povedati pravilen odgovor, nato pa z voditeljem še malce pokramljata. Poslušalec dobi za nagrado DVD film. V nadaljevanju oddaje voditelj pozove poslušalce, naj pošiljajo sms sporočila z glasbenimi željami. Od treh sms sporočil, ki prispejo, voditelj prebere eno, dve pa le povzame oziroma pove, kdo si je zaželel katero glasbo.

Četrtek 22.6.: Voditelj Gregor Bolčina v uvodu napove intervju s članom skupine Čuki Jožetom Potrebuješem. Šele sredi intervjuja pozove poslušalce, naj pošiljajo sms sporočila z vprašanji za gosta, vendar v sms nabiralnik ne prispe nobeno sporočilo. Po novicah ob 19. uri voditelj napove nagradno igro za DVD film. Pred dejanskim začetkom prejme eno sms sporočilo z glasbeno željo, vendar ga ne prebere. To je tudi edino sms sporočilo, ki je prispelo v oddajo, poleg tistih, ki so sodelovali v nagradni igri. Potek nagradne igre je enak tistemu v prejšnji oddaji, vprašanje pa se glasi: Koliko držav sodeluje na filmskem festivalu?.

Petek 23.6.: Voditelj Gregor Bolčina v uvodu povabi poslušalce k pošiljanju sms sporočil za glasbene želje in napove dve nagradni igri. Po nekaj glasbe podrobneje opiše obe nagradni igri. Prva se nanaša na izbor Miss Slovenije za Miss sveta, nagrada sta dve vstopnici za prireditev, poslušalci pa morajo pošiljati sms sporočila z geslom MISS IME PRIIMEK. Druga nagradna igra je enaka kot v prejšnji oddaji. V nadaljevanju še enkrat pozove poslušalce, naj pošiljajo sms sporočila za prvo nagradno igro. Nato izžreba poslušalca, ki ga pokliče in skupaj v radijski eter pokramljata o Izboru za Miss Slovenije. Po novicah ob 19. uri voditelj pozove poslušalce, naj pošiljajo sms sporočila z glasbenimi željami, po nekaj glasbe pa že sledi druga nagradna igra. Kot rečeno, je potek enak kot v

prejšnjih dveh oddajah, vprašanje pa je: V katerem mestu filmski festival ne poteka?. V petkovi oddaji ne prejme nobenega sms sporočila.

Ponedeljek 26.6.: Tema ponedeljkove oddaje Eksploziv je Izbor za Miss Slovenije, ki je potekal čez vikend v Portorožu. Tam je bil tudi voditelj Gregor Bolčina, ki je za ponedeljkovo oddajo pripravil posnetke pogovorov s tekmovalkami in obiskovalci izbora. Po novicah ob 19. uri pozove poslušalce, naj pošiljajo sms sporočila z glasbenimi željami in komentarji na izbor Miss Slovenije. Odzoveta se dva poslušalca, ki prek sms sporočil pokomentirata izbor (prvi poslušalec: *»Čau Gregor, resnično se vprašam, kdo je teje Iris reševal pole o IQ testih. Ali imajo za te lepotičke posebne? Lepo se imej, Joži«*, drugi poslušalec: *»Zakaj govoriš o izbranih narcisah, ko pa imaš na radiu popoln šopek? Moja je Mojca B. Lep pozdrav, Igor«*), voditelj obe sporočili tudi prebere. Med naslednjimi utrinki z izbora za Miss Slovenije in glasbo voditelj dvakrat napove nagradno igro za DVD film, nato pa zastavi tudi vprašanje: Katerega leta je nastal film Niti?. Potek igre je enak tistim iz prejšnjega tedna.

Torek 27.6.: Voditelj Gregor Bolčina v uvodu napove nagradno igro za DVD film, po nekaj glasbe nagradno igro napove še enkrat in nato zastavi nagradno vprašanje: V kateri državi je bil posnet film Zlo?. Potek igre je enak kot v prejšnjih dneh. Po novicah ob 19. uri voditelj najprej prebere sms sporočilo z glasbeno željo, nato pa šele prvič pozove k pošiljanju sms sporočil za glasbene želje. Kasneje prejme še sedem sms sporočil (skupaj je to osem v celotni oddaji) za glasbene želje, sporočila pa tudi prebere.

Sreda 28.6.: Voditelj Gregor Bolčina v uvodu oddaje napove nagradno igro za DVD film, nato pa pozdravi gosta Janeza iz skupine Poluks. Poslušalcev ne pozove, naj pošiljajo sms sporočila z vprašanji ga gosta. Sredi oddaje še enkrat napove nagradno igro in nato brez glasbenega premora pove nekaj novic o Evropskem filmskem festivalu in zastavi vprašanje: Katerega leta je bil posnet film Wilbur se hoče ubiti?. Nato je potek igre enak kot v prejšnjih oddajah. Pozneje le enkrat v vsej oddaji pozove poslušalce, naj pošiljajo sms sporočila za glasbene želje, prispe pa tudi le eno sms sporočilo, in sicer za glasbo Pratim te Toša Proeskega (voditelj sms sporočilo tudi prebere).

Četrtek 29.6.: Voditelj Gregor Bolčina v uvodu oddaje napove nagradno igro za DVD film, kmalu pa prebere tudi dve sms sporočili, ki se navezujeta na temo prejšnje

oddaje⁴² na RGL-u. Še pred novicami in brez napovedi pove nekaj novic o Evropskem filmskem festivalu in zastavi nagradno vprašanje: Katerega jesenskega meseca je bil rojen Diego Armando Maradona? Potek nagradne igre je enak kot v prejšnjih oddajah. V nadaljevanju voditelj sicer ne pozove k pošiljanju sms sporočil za glasbene želje, vendar kljub temu prejme eno sporočilo, ki ga tudi prebere v radijski eter. Oddajo zaključijo z branjem še drugega sms sporočila z glasbeno željo.

Petek 30.6.: Voditelj šele po eni uri trajanja oddaje pozove poslušalce k pošiljanju sms sporočil z glasbenimi željami. V oddaji prebere več novic s svetovnega prvenstva v nogometu, zato sta dve sms sporočili povezani tudi z nogometom (prvo sporočilo: *»Zelo rada imam šport, zelo rada imam tek, vsak dan po 45 minut, toda tale nogomet mi pa preseda. Moj sostanovalec oziroma moj bivši mož je tako obseden z nogometom, da si je kupil majhen prenosni tv za v kopalnico, da med tem, ker je vase zatrapan in porabi več časa v kopalnici kot jaz recimo 1 polčas. Vsaj za par minut bi se rada sprostil, zato vas lepo prosim za Stinga, pozdrav od Tanje iz Rogaške«*, drugo sporočilo: *»Živjo, kot dolgoletni navijač Nemčije, če ni naših, sem zelo vesel zmage. Želel bi slišati od Queenov We are the champions.«*). V oddaji sicer prejme še eno sms sporočilo, ki pa vsebuje le glasbeno željo, voditelj pa ga kljub temu prebere. Tako je voditelj vse skupaj med oddajo prejel tri sms sporočila.

Obliko kontakta v oddaji Eksploziv lahko razdelimo v tri skupine: nagradne igre, glasbene želje in odziv na temo kontaktne oddaje. Za vse pa lahko rečemo, da so zabavnega in razvedrilnega tipa, nimajo mnenjskih ali svetovalnih prvin.

Nagradni igri sta bili dve, ena za vstopnici za ogled Izbora za Miss Slovenije in druga za DVD filme. Obe sta vključevali tako sms sporočila (s pravilnimi odgovori) kot telefonski stik s poslušalci. V uvodu je voditelj predstavil pravila nagradne igre in opisal dogodek, ki je bil povod za nagradni igri (Izbor za Miss Slovenije in Festival Evropskega filma na Primorskem), zastavil vprašanje, nato pa poklical izžrebanega poslušalca, ki je poslal sms s pravilnim odgovorom.

---

⁴² Naslov oddaje je Show na poti domov, na sporedu je od 16. do 18. ure, vodi pa jo Mitja Grajzar.

Glasbene želje so posebna oblika kontakta. Poslušalci so pošiljali sms sporočila, ki so včasih poleg zelene glasbe vsebovale še kakšno sporočilo (o vročini, učenju itd.). Le redko pa se je zgodilo, da je voditelj oddaje prejeta sms sporočila tudi komentiral.

Odziv na temo kontaktne oddaje lahko vidimo le v dveh primerih. V ponedeljek 26. junija je bila tema kontaktne oddaje Izbor za Miss Slovenije, voditelj je poslušalce povabil k komentiranju samega izbora in nove Miss Slovenije, prejel pa je dve sms sporočili. Drugi primer pa je bil v petek 30.6., ko je bila tema kontaktne oddaje svetovno nogometno prvenstvo. Tudi med to oddajo sta prispeli dve sms sporočili, ki sta poleg glasbene želje vsebovali tudi komentar prvenstva.

V nagradnih igrah se porajata dve osnovni vprašanji: kaj (je pravilni odgovor na nagradno vprašanje) in kdo (bo nagrado dobil), pri glasbenih želja se postavlja predvsem vprašanje, kaj želijo poslušalci poslušati, pri odzivih na temo kontaktne oddaje pa se postavljajo tudi vprašanja kako, s čim, zakaj in kakšne posledice lahko predvidevamo.

V oddaji Eksploziv je značilna navzočnost voditelja, saj le-ta komentira prispela sms sporočila, 26. in 29. junija lahko vidimo tudi, da komentira Izbor za Miss Slovenije in svetovno nogometno prvenstvo. Navzoči pa so tudi poslušalci, ki s pošiljanjem sms sporočil (so)oblikujejo (glasbeno) podobo oddaje, komentirajo izbrane teme in sodelujejo v nagradnih igrah.

6.4 POVZETEK ANALIZE

Manca Košir za analizo žanrov uporabi štiri kriterije: predmet, ki ga sporočilo upoveduje, sporočevalčevo hotenje, ki se kaže v funkcijah sporočila, naslovnikovo pričakovanje in komunikacijsko situacijo.

Če povzamemo analizo treh kontaktnih oddaj na RGL-u, ugotovimo, da je shema kontaktne oddaje jasna: uvod, jedro in zaključek. V uvodu voditelj predstavi temo kontaktne oddaje in povabi poslušalce k sodelovanju, v jedru poslušalci oziroma klicanci ustvarjajo kontaktno oddajo (s svojimi mnenji, vprašanji, glasbenimi željami in odgovori na nagradna vprašanja), v zaključku pa voditelj povzame vsebino kontaktne oddaje in poda svoj komentar oziroma svoje mnenje.

V kontaktnih oddajah lahko vidimo tako informativno kot interpretativno funkcijo. Interpretativna funkcija je predvsem vidna pri mnenjskih kontaktnih oddajah, informativna funkcija pa pri svetovalnih kontaktnih oddajah. Pri zabavnih kontaktnih oddajah je na primeru analize kontaktne oddaje Eksploziv težko definirati, katera funkcija je prevladujoča, saj oddaja Eksploziv vsebuje premalo dejanskega kontakta s poslušalci. Iz tega tudi sledi, da je na podlagi analize kontaktnih oddaj v tem diplomskem delu težko definirati prevladujočo funkcijo radijskih kontaktnih oddaj.

Teme so različne, od aktualno političnih, zdravstvenih in splošno zanimivih do Izbor za Miss Slovenije in glasbenih želja. Tema kontaktne oddaje je vnaprej znana, tako da kontaktna oddaja odgovori tudi na zahtevnejša vprašanja, ki se nanašajo na vzroke in posledice za dogajanje, ki je povod za kontaktno oddajo. Če pogledamo lastnosti dogodka, s katerimi se ukvarjajo kontaktne oddaje, lahko ugotovimo, da so to bolj ali manj razumljivi majhni in srednje veliki dogodki, ki niso nepredvidljivi in imajo srednje veliko število prvin.

V primeru nagradnih iger in glasbenih želja kontaktne oddaje odgovarjajo na preprosta vprašanja (kdo, kaj, kje, kdaj), svetovalne kontaktne oddaje in mnenjske kontaktne oddaje pa odgovarjajo na zahtevnejša vprašanja (kako, s čim, zakaj, kakšne posledice lahko predvidevamo).

Zadnji kriterij je komunikacijska situacija. Na podlagi analiziranih anket med uredniki radijskih postaj lahko ugotovimo, da vse radijske postaje uporabljajo format kontaktne oddaje, da kontaktnim oddajam namenijo približno dvanajst odstotkov programskega časa. Ob tem pa še enkrat spomnimo na besede Koširjeve, da ko se pojavijo novi žanri, ki niso podobni prejšnjim tako, da bi jih lahko neopazno nadomestili, ampak so taki, da s svojo pojavnostjo zbudijo pozornost kot vprašanje nečesa novega, drugačnega od obstoječega in uveljavljenega, kaže to na zelo spremenjene družbene okoliščine (Košir 1988: 50).«

Poglejmo še enkrat na kratko, kako Koširjeva razdeli žanre. Novinarska besedila najprej razdeli na informativna in interpretativna. Nadalje informativna razdeli na vestičarsko, poročevalsko, reportažno in pogovorno vrsto, interpretativna pa na komentatorsko, člankarsko in portretno vrsto.

Prav zaradi neopredeljene prevladujoče funkcije je radijsko kontaktno oddajo težko opredeliti. Tako obstajata dve možnosti:

- a. Prevladujoča funkcija radijske kontakte oddaje je informativna. V tem primeru lahko radijsko kontaktno oddajo uvrstimo med pogovorne vrste in kontaktno oddajo definiramo kot žanr.
- b. Prevladujoča funkcija radijske kontaktne oddaje je interpretativna. V tem primeru niti komentatorska niti člankarska niti portretna vrsta ne ustrezajo lastnosti radijske kontaktne oddaje. Zato lahko ugotovimo, da radijska kontaktna oddaja sodi v posebno vrsto, ki jo bomo v tem diplomskem delu poimenovali kontaktna vrsta.

V vsakem primeru lahko definiramo radijsko kontaktno oddajo kot vrsto novinarskega sporočanja, ki pojasnjuje vzroke in posledice bolj ali manj razumljivih majhnih in srednje velikih dogodkov, ki niso nepredvidljivi in imajo srednje veliko število prvin. Shema je preprosta: v uvodu je predstavljen dogodek, v jedru so v obliki pogovora med voditeljem oddaje in klicalci izražena mnenja, v zaključku pa povzeta poanta. V primeru dominantne informativne funkcije avtor v novinarskem besedilu ni je prisoten, v primeru interpretativne funkcije pa avtor v besedilu je navzoč, v vsakem primeru pa je posebna lastnost kontakte vrste tudi prisotnost sporočevalca.

Zaradi razlik med kontaktnimi oddajami pa lahko v nadaljevanju tako žanr kontaktno oddajo kot kontaktno vrsto razdelimo na: mnenjsko kontaktno oddajo, svetovalno kontaktno oddajo in zabavno kontaktno oddajo.

Za mnenjsko kontaktno oddajo je značilno, da klicalci izražajo svoja mnenja in poglede o določeni temi, ki jo vnaprej pripravi voditelj. Za svetovalno kontaktno oddajo je značilno, da klicalci v radijskem etru iščejo odgovore na svoja vprašanja, te odgovore pa išče ali voditelj oddaje ali gost/strokovnjak v studiu, za zabavne kontaktne oddaje pa je značilna predvsem odprta tema. Med zabavne kontaktne oddaje sodijo tudi nagradne igre in glasbene želje.

7. ZAKLJUČEK

Kot smo videli v tem diplomskem delu, se veliko avtorjev ne ukvarja z radijsko kontaktno oddajo, še manj pa je tistih ki, radijsko kontaktno oddajo uvrstijo tudi v novinarsko žanrsko teorijo. Eden redkih je Stephen Barnard, ki kontakt razume kot radijski format, kjer imajo poslušalci možnost vstopa v radijski eter. Pod kontakt razume tako kontaktni program kot radijsko kontaktno oddajo, teme pa so lahko od aktualno političnih do glasbenih želja. Med tujimi avtorji se z radijsko žanrsko teorijo ukvarja tudi Guy Starkey, ki sicer radijsko kontaktno oddajo prepozna, vendar žanrov ne definira. Tudi med slovenskimi avtorji ne najdem žanrske teorije, ki bi radijsko kontaktno oddajo definirala kot žanr, Tatjana Pirc jo le omeni v okviru radijskega intervjuja.

Več avtorjev se sicer ukvarja z radijsko kontaktno oddajo, vendar zunaj žanrskih okvirov. Nekateri tako opozarjajo na dvosmernost radijskega medija, drugi opisujejo naloge in dolžnosti voditelja kontaktnih oddaj ter dejstvo, da je produkcija radijskih kontaktnih oddaj poceni, spet tretji pa se ukvarjajo s poslušalci oziroma klicalci.

Andrew Crissel se z radijsko kontaktno oddajo ukvarja bolj podrobno in jo tako razdeli na mnenjske kontaktne oddaje, svetovalne kontaktne oddaje in zabavne kontaktne oddaje. Pri razdelitvi se opre na poslušalca, ob tem pa poudari, da imajo radijske kontaktne oddaje posebno značilnost, in sicer obrnjen odnos med voditeljem in poslušalcem – klicalci namreč prevzamejo vlogo sporočevalca.

Kljub pomanjkanju navzočnosti radijskih kontaktnih oddaj v žanrski teoriji, pa so te toliko bolj navzoče v radijskem etru. Za to so zaslužni predvsem voditelji ameriških radijskih kontaktnih oddaj, kot so Larry King, Howard Stern in Joe Pyne. Veliko zaslug pa nosijo tudi lokalne in komercialne radijske postaje, ki so v 70ih razvile format kontaktne oddaje do potankosti. Danes lahko vidimo, da so kontaktne oddaje navzoče na vseh radijskih postajah, najbolj pogoste pa so nagradne igre, če lahko zaupamo rezultatom ankete med radijskim uredniki v Sloveniji.

Rezultati analize treh kontaktnih oddaj *Dan je lahko tudi takšen, Vaše mnenje o in Eksploziv* na Radiu Glas Ljubljane potrjuje našo tezo, da radijske kontaktne oddaje imajo svoje skupne lastnosti, vendar s tem ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Postavljeni

smo namreč pred dilemo, ali je radijska kontaktna oddaja žanr v okviru informativne pogovorne vrste ali pa je morda vrsta sama zase.

Če verjamemo Andrewu Crisselu, da je v primeru kontaktne oddaje odnos med voditeljem in poslušalcem obrnjen in da klicalec postane sporočevalec, je dilema rešena. V tem primeru lahko zaključimo, da je prevladujoča funkcija radijske kontaktne oddaje interpretativna, kar pomeni, da je radijska kontaktna oddaja vrsta sama zase, poimenujemo pa jo lahko kontaktna vrsta.

Vendar tega z gotovostjo ne moremo reči, saj je bil obseg analize v tem diplomskem delu premajhen, da bi lahko pritrdili Crisselovi teoriji, ali jo ovrgli. Analizirati bi morali namreč večje število kontaktnih oddaj več radijskih postaj. Tako še vedno ostajata obe možnosti: kontaktna vrsta in žanr radijske kontaktne oddaje. Tu namenoma vključujemo besedo radijska, saj naša analiza ni vsebovala televizijskega medija, ki tudi pozna kontakt z gledalci.

Drugi razlog, zakaj ne moremo z gotovostjo potrditi naše teze, pa je pomanjkanje radijske žanrske teorije, predvsem v Sloveniji. Radijsko novinarstvo namreč še vedno ostaja malo raziskano in definirano področje.

Kljub dilemi pa lahko našo tezo vsaj delno potrdimo: radijska kontaktna oddaja v novinarski žanrski teoriji Mance Košir ne obstaja, prav tako noben izmed žanrov nima enakih lastnosti kot radijska kontaktna oddaja, kar pomeni, da le-ta stoji sama zase. Ali je njeno mesto med informativnimi zvrstmi v sklopu pogovorne vrste ali pa med interpretativnimi zvrstmi, kjer stoji sama zase kot kontaktna vrsta, pa žal v tej diplomskem delu nismo mogli dokončno ugotoviti in definirati.

8. VIRI IN LITERATURA

8.1 LITERATURA:

- Barnard, Stephen (2000): *Studying radio*. New York: Oxford University Press.
- Bezlaj-Krevel, Ljudmila (1998): *Halo, tu Radio Ljubljana!: katalog k razstavi Tehniškega muzeja Slovenije ob sedemdeseti obletnici ustanovitve Radia Ljubljana*. Ljubljana: Tehniški muzej Slovenije.
- Bizilj, Ljerka (2003): *Radio – Študijsko gradivo za študente 3. letnika novinarstva na Fakulteti za družbene vede*. Ljubljana
- Bizilj, Ljerka (2004): *Radijsko (ne)novinarstvo na začetku rednega oddajanja Radia Ljubljana*. V Poler Kovačič, Melita in Kalin Golob, Monika (ur.): *Poti slovenskega novinarstva – danes in jutri*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Briggs, Asa (1995): *The History of Broadcasting in the United Kingdom – Volume IV: Sound and Vision*. Oxford in New York: Oxford University Press.
- Briggs, Asa (1995a): *The History of Broadcasting in the United Kingdom – Volume V: Competition*. Oxford in New York: Oxford University Press.
- Brojan, Matjaž (1999): *Začetki radia na Slovenskem*. Ljubljana. Modrijan: Radio Slovenija.
- Coleman, Stephen (1998): BBC Radio Ulster's Talkback phone-in: public feedback in a divided public space. *Javnost* (št. 2) 7-19.
- Crisell, Andrew (1994): *Understanding radio 2nd edition*. London in New York: Routledge.
- Crissel, Andrew (1997): *An Introduction History of British Broadcasting*. London in New York: Routledge.
- Douglas, Susan J. (2002): *Letting the Boys be Boys: Talk Radio, Male Hysteria, and Political Discourse in the 1980s*. V Hilmes, Michele in Loviglio, Jason (ur.): *Radio Reader: essays in the cultural history of radio*. New York in London: Routledge.
- Džigurski, Dragana (1990): *O kontakt programu Radio Novog Sada i Televizije Novi Sad*. Novi Sad : Radio-televizija Novi Sad.

- Golčar, Bojan (2003): *Radio: prvi koraki v radijsko ustvarjanje*. Maribor: Zavod Mariborski radio Študent – MARŠ
- Habič, Simona (2004): *Funkcionalnost radia – drugi program Radia Slovenija – Val 202* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Kocjančič, Vladimir ur. (1998): *Zgodba o III. Programu (Ob 70-letnici Radia Slovenija in 35-letnici III. Programa)*. Ljubljana: Radio Slovenija: Uredništvo III. programa.
- Krišelj, Marijan (1992/1993): *Javna občila in komunikacijska tehnologija Radio: skicirano gradivo predavanj za študente - novinarje na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani in za novinarje na Radiu Slovenija*. Ljubljana: Radio Slovenija, Oddelek za kulturo govora.
- Krišelj, Marijan (1994/1995): *Javna občila in komunikacijska tehnologija Radio: skicirano gradivo predavanj za študente - novinarje na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani in za novinarje na Radiu Slovenija - Dodatek*. Ljubljana: Radio Slovenija, Oddelek za kulturo govora.
- Kušar, Jože (1980): *Radio Maribor: 1945-1980*. Maribor: Radio Maribor.
- Košir, Manca (1988): *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Loviglio, James (2002): *Vox Pop: Network Radio and the Voice of the People*. V Hilmes, Michele in Loviglio, Jason (ur.): *Radio Reader: essays in the cultural history of radio*. New York in London: Routledge.
- Pirc, Tatjana (2005): *Radio: zakaj te imamo radi*. Ljubljana: Modrijan
- Seymour-Ure, Colin (1992): *The British press and broadcasting since 1945*. Oxford in Cambridge: Blackwell.
- Starkey, Guy (2004): *Radio in Context*. Hampshire in New York: Palgrave Macmillan.
- Wilby, Pete in Conroy, Andy (1994): *The radio handbook*. London in New York: Routledge.

8.2 VIRI:

- *A Chronology of AM Radio Broadcasting 1900-1960*, <http://members.aol.com/jeff560/chrono1.html> (16.6.2006).
- *Golden Age of Radio 1935-50*, <http://history.acusd.edu/gen/recording/radio2.html> (16.6.2006).
- *James Stannage*, http://en.wikipedia.org/wiki/James_Stannage (1.8.2006).
- *Joe Pyne*, http://en.wikipedia.org/wiki/Joe_Pyne (1.8.2006).
- *Larry King*, http://en.wikipedia.org/wiki/Larry_King (1.8.2006).
- *Nick Ross*, http://en.wikipedia.org/wiki/Nick_Ross (1.8.2006).
- *Radio Glas Ljubljane: Program*, <http://www.rgl.si/rgl.php?p=program> (8.8.2006).
- *Razvid medijev*, http://www.kultura.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Razvidi/razvid_medijev.pdf (26.8.2006).
- *Slovenski radio na spletu*, <http://www.fmprodukcija.com/RadioFMEn.htm> (26.8.2006)
- *Talk radio*, http://en.wikipedia.org/wiki/Talk_radio (16.6.2006).
- *Telefonski imenik Slovenije*, <http://tis.telekom.si/> (26.8.2006).
- *Timeline of call-in format in radio & television*, http://www.c-span.org/C-SPAN25/timeline_a.asp (16.6.2006).
- *Zakon o medijih*, <http://www.dz-rs.si/index.php?id=101&sm=k&q=zakon+o+medijih&mandate=-1&unid=SZ|C12563A400338836C1256A3A0042E9E5&showdoc=1> (17.9.2006).

8.3 POGOVORI:

- *Majda Juvan*, dolgoletna novinarka, voditeljica in nekaj let tudi urednica Radia Glas Ljubljane, Ljubljana: 13.7.2006.

9. PRILOGE

PRILOGA A – ANKETA O RADIJSKIH KONTAKTNIH ODDAJAH

Radijska postaja: _____

Urednik: _____

1. Ali na vaši radijski postaji uporabljane stik s poslušalci – kontaktne oddaje?

- a. da
- b. ne

2. Katere vrste kontaktnih oddaj imate na vaši radijski postaji?

- svetovalne kontaktne oddaje
- mnenjske, problemske kontaktne oddaje
- kontaktne oddaje, namenjene zabavi
- čestitke in pozdravi
- glasbene želje
- nagradne igre
- drugo: ____

3. Navedite število ur in približen odstotek programskega časa, ki ga na vaši radijski postaji namenite kontaktnim oddajam.

_____ ur _____ %

4. Katero orodje/način uporabljate v kontaktnih oddajah?

- __ telefonski klici v radijski eter
- __ sms sporočila
- __ internetni forum
- __ navadna pošta
- __ elektronska pošta
- __ drugo: ____

PRILOGA B – SEZNAM RADIJSKIH POSTAJ

1. ITR
2. ALPSKI VAL*
3. KOROŠKI RADIO
4. MARIBORSKI RADIO ŠTUDENT - MARŠ*
5. MOJ RADIO*
6. POMURSKI MADŽARSKI RADIO*
7. RADIO 1
8. RADIO 94
9. RADIO ALFA*
10. RADIO ANTENA
11. RADIO AVA
12. RADIO BAKLA*
13. RADIO BELVI*
14. RADIO BREŽICE
15. RADIO BREZJE*
16. RADIO CAPODISTRIA
17. RADIO CAPRIS*
18. RADIO CELJE
19. RADIO CELJSKI VAL
20. RADIO CENTER*
21. RADIO CITY*
22. RADIO DUR*
23. RADIO EKSPRES*
24. RADIO ENERGY
25. RADIO FANTASY
26. RADIO GEOSS*
27. RADIO GLAS LJUBLJANE*
28. RADIO GOLDI - SAVINJSKI VAL*
29. RADIO GORENC
30. RADIO HIT*
31. RADIO KAOS*
32. RADIO KOPER*
33. RADIO KRANJ – GORENJSKI MEGASRČEK*
34. RADIO KRKA*
35. RADIO KUM TRBOVLJE*
36. RADIO LASER*
37. RADIO MAX
38. RADIO MAXI
39. RADIO MORJE*
40. RADIO MURSKI VAL
41. RADIO NET FM
42. RADIO NOVA
43. RADIO ODEON*
44. RADIO ODMEV*
45. RADIO OGNJIŠČE*
46. RADIO ORION*
47. RADIO PLUS MARIBOR*
48. RADIO PORTOROŽ*
49. RADIO PRLEK
50. RADIO PTUJ
51. RADIO RADLJE
52. RADIO ROBIN
53. RADIO ROGLA*
54. RADIO ROMIC
55. RADIO SALOMON*
56. RADIO SEVNICA
57. RADIO SLOVENIA INTERNATIONAL*
58. RADIO SLOVENSKE GORICE
59. RADIO SNOOPY
60. RADIO SORA
61. RADIO ŠPORT*
62. RADIO SRAKA
63. RADIO ŠTAJERSKI VAL
64. RADIO ŠTUDENT*
65. RADIO TARTINI
66. RADIO TEMPO*
67. RADIO TRIGLAV*
68. RADIO UNIVOX*
69. RADIO URBAN*
70. RADIO VAL*
71. RADIO VELENJE*
72. RADIO VESELJAK*
73. RADIO VIVA
74. RADIO ZELENi VAL*
75. RTVS ARS
76. RTVS RADIO MARIBOR
77. RTVS VAL 202*
78. RTVS, PRVI PROGRAM
79. STUDIO D*

* - vrtnjeni anketni listi

PRILOGA C – ANALIZA KONTAKTNIH ODDAJ RADIA GLAS LJUBLJANE

1. DAN JE LAHKO TUDI TAKŠEN

1.1 PONEDELJKOVE IN PETKOVE SVETOVALNICE

Petek 2.6.

VODITELJ: Janja Novoselec

DOLŽINA: 25min 51s

TEMA: Petkova svetovalnica: Varnost v cestnem prometu

GOST V ODDAJI: predsednik Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Bojan Žlender

VPRAŠANJA: 0

ZAKLJUČEK: Voditeljica se zahvali gostu za obisk.

Ponedeljek 5.6.

VODITELJ: Janja Novoselec

DOLŽINA: 18min 42s

TEMA: Zdravstvena svetovalnica: Darovanje organov

GOST V ODDAJI: predsednica Društva darovalcev organov Za življenje Alenka Klopčič

VPRAŠANJA: 2

Arne: Prosi, če lahko gostja še enkrat pove telefonsko številko Društva.

Sonja: Ali je starostna omejitev za darovanje organov in ali lahko pride do zlorabe kartice darovalca organov?

ZAKLJUČEK: Voditeljica se zahvali gostji za obisk in pozove poslušalce, naj razmislijo o darovanju organov po njihovi smrti.

Petek 9.6.

VODITELJ: Janja Novoselec

ŠT. KLICALCEV: 0

ŠT. SMS SPOROČIL: 3

DOLŽINA: 19min 49s

TEMA: Svetovanje: Najemanje neprofitnih stanovanj

GOST V ODDAJI: Direktorica ljubljanskega mestnega stanovanjskega sklada Jožka Hegler

VPRAŠANJA:

Jože: Kaj je profitno in kaj je neprofitno stanovanje?

Igor: Ali bo v letošnjem letu razpis za nakup stanovanj?

Ana: Je možen tudi rentni odkup hiše?

ZAKLJUČEK: Voditeljica zaključi z upanjem, da sta z gostjo odgovorili na vsa vprašanja.

Ponedeljek 12.6.

Ponedeljkova zdravstvena svetovalnica je odpadla, na sporedu je bila navadna oddaja Dan je lahko tudi takšen.

Petek 16.6.

VODITELJ: Janja Novoselec

ŠT. KLICALCEV: 1

DOLŽINA: 24min 25s

TEMA: Svetovanje: Neformalno izobraževanje odraslih

GOST V ODDAJI: Direktorica andragoškega centra Slovenije Vida A. Mohorčič Polar

VPRAŠANJA:

Gabrijela: Je ena tistih, ki se je poskušala izobraževati, vendar je imela precej težav s certifikati. Zanima jo tudi kakšen je finančni zalogaj za tiste s 5. stopnjo izobrazbe? Ali obstaja kakšno izobraževanje, ki bi bilo brezplačno?

ZAKLJUČEK: Voditeljica se zahvali gostji za obisk v studiu.

Ponedeljek 19.6.

Oddaja je odpadla.

Petek 23.6.

Oddaja je odpadla.

Ponedeljek 26.6.

VODITELJ: Slavka Brajovič Hajdenkumer

DOLŽINA: 10min 51s

TEMA: Zdravstvena svetovalnica: Počitniška lekarna in nevarnosti ob piknikih

GOST V ODDAJI: dr. Melanija Nikič Gačeša iz ZD Ljubljana Bežigrad

VPRAŠANJA: 0

ZAKLJUČEK: Voditeljica se zahvali gostji za obisk v studiu.

OPOMBA: Oddaja je bila posneta vnaprej, zato vprašanj poslušalcev niso sprejemali.

Petek 30.6.

Petkova svetovalnica je odpadla, na sporedu je bila navadna oddaja Dan je lahko tudi takšen.

1.2 DAN JE LAHKO TUDI TAKŠEN OD TORKA DO ČETRKA

Četrtek 1.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 4

DOLŽINA: 12min 45s

VPRAŠANJA IN POBUDE:

Zlatko: Kako naj straši preprečijo oziroma opazijo potencial morebitne zasvojenosti z mamili pri svojih otrocih?

Ida: Na fužinskem mostu (pri Fužinskem gradu) je v primeru že najmanjše plohe vedno globoka luža dežja..

Nina: Vodnikova cesta v Šiški še vedno ni do konca sanirana, dela stojijo že 3 mesece.

Smoletova: Že pred tremi leti so odkupili zemljišče, da bodo naredili pločnik v Tacnu na Kajakaški cesti. Zgradili so ga le polovico, naprej od parkirišča pa še ne. Zanima jo, kdaj bo pločnik narejen?

Torek 6.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 7

DOLŽINA: 11min 25s

VPRAŠANJA IN POBUDE:

Eva Lea Müller: poda pojasnilo glede vprašanja poslušalke iz ene prejšnjih oddaj.

Vojko: Podjetje Gastro iz Domžal je že lani obljubilo, da bo stanovanja vpisalo v zemljiško knjigo, poslušalec je tudi že plačal, vendar do zdaj stvari še niso urejene.

Štefanija: Je upokojenka in je naročila revijo Gea, kjer so jo prosili, da jim sporoči EMŠO številko. Zakaj?

Mojca: National Geographic je imel oglas za naročilo na revijo. Poslušalka se je naročila po telefonu še preden je revija začela izhajati, vendar še ni dobila nobenega izvoda. Tudi ona je morala povedati svoj EMŠO.

Marjana: Mercator in Spar v svojih akcijah ljudi sprašujeta za davčno številko in EMŠO.

Marjan: Da pripombo na vprašanje iz ene izmed prejšnjih oddaj glede Vodnikove v Šiški.

Ida: Tudi ona omeni Mercator in pravi, da so ji predmet v akciji, ki naj bi bil brezplačen, zaračunali. Poslušalka ni opazila, zvečer pa ji je prodajalka sporočila, da ji je pomotoma zaračunala in da jo denar čaka na blagajni. Če ne bi pustila svojih podatkov, je prodajalka ne bi našla.

ZAKLJUČEK: Voditeljica ponovi vprašanja, ki jih je dobila v oddaji.

OPOMBA: Voditeljica obljubi, da bo pooblaščenka za dostop do informacij javnega značaja Natašo Pirc Musar povabila v studio, da odgovori na vprašanja o EMŠO številkah.

Sreda 7.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 5

DOLŽINA: 12min 34s

VPRAŠANJA:

? **Dane:** V Domžalah ima hišo na vogalu in dvorišče ni ograjeno. Brez vprašanja so začeli kopati za kanalizacijo, elektriko, telefon in plin. Kdo so izvajalci ali investitorji ne ve. Želi odgovor od odvetniške zbornice, če lahko koga toži?

Jože: Ima komentar glede operacijskih miz.

? **Darka:** Kako je s cenami taksistov? Ponavadi se vozi z avtobusom, enkrat pa se je morala peljati od Kliničnega centra do Kongresnega trga in je plačala 1100 sit. Zanima jo, ali so tarife usklajene in ali je med tarifami kakšna razlika?

Marjan: Predlaga, da RGL naredi oddajo o četrtnih skupnostih, da bi lahko poslušalci kaj povprašali.

Andrej: ima odgovor za 1. poslušalca: najprej mora izvedeti kdo je izvajalec, sicer ne more vložiti tožbe, ki pa jo mora vložiti v 30-ih dneh od motenja posesti.

ZAKLJUČEK: Voditeljica povzame vprašanja in ostale pobude in predloge.

Četrtek 8.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 6

ŠT. EMAILOV: 1

DOLŽINA: 10min 35s

VPRAŠANJA:

Dušan: Poda komentar glede maturitetnih pol.

? **Em:** proga št. 18 je kratka, vendar je treba v prometnih konicah čakati tudi 30 minut.

? **Tatjana:** Poda komentar glede garažne hiše pri kliničnem centru. Zanima jo, kdo je dopustil tak zmazek v centru Ljubljane. Delni odgovor.

? **Ana:** Pred 15 leti je na občini bil znesek 18.500 SIT za sodniško takso, danes pa je dobila račun z obrestmi na 1.040.000 SIT. Ali so to realne obresti? Kam naj se človek obrne?

Lojze: Pohvali oddajo Osir, katere avtorica je Majda Juvan.

Lili: Pohvali osebje v 6. nadstropju (za ožilje in srce) Kliničnega centra.

Jan: Pripomni, da mu je garaža pri Kliničnem centru všeč.

ZAKLJUČEK: Voditeljica zaključi s povzetkom vprašanj.

Ponedeljek 12.6.

VODITELJ: Karmen Kogoj

ŠT. KLICALCEV: 5

DOLŽINA: 8min 7s

VPRAŠANJA:

Ana: Pripomba nad izjavo napovedovalke TV Slovenija. Pohvali tudi RGL.

? **Marjeta:** Mož dela pri s.p. in ima 20 let delovne dobe. Privatnik ne plačuje dodatka za delovno dobo. Kaj storiti?

Jožica: Pripomba nad Ljubljanskim kablom.

? **Betka:** Že tretjič sprašuje zaradi polomljenih klopi v parku med Clevelandsko in Petričevo v Ljubljani. Kdaj bo narejeno?

? **Urška:** Klicala je na TV Paprika med nagradno igro. Na zvezi je bila približno 10 minut, vendar ji v oddajo ni uspelo priti, račun za telefon pa je bil prek 40 tisoč tolarjev. Kako je to mogoče?

ZAKLJUČEK: Voditeljica povzame vprašanja in graje.

Torek 13.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 6

ŠT. EMAILOV: 2

DOLŽINA: 15min 40s

VPRAŠANJA:

? **Miha:** Ali ima Slovenija kdaj v načrtu narediti strategijo za izgraditev postajališč za avtodome?

? **Poslušalka:** zmotilo jo je parkiranje na Vilharjevi in v Župančičevi jami, kjer je vožnja skorajda nemogoča. Kdaj bodo prišli kakšni redarji ali pajki?

? **Poslušalka:** Na Osnovno šolo Vižmarje Brod so prišli zdravniki pregledat otroke zaradi uši. Pri deklici se je pojavil sum, da ima uši, vendar jih ni našel nihče od domačih, zato so jo peljali na pregled v ZD Šentvid, kjer zdravnica ni hotela izdati potrdila, da otrok nima uši, kljub temu, da jih otrok ni imel (otrok brez potrdila namreč ne sme nazaj v šolo).

Janez: Pripomba nad radarjem pred Trojanskim predorom, ki naj ne bi bil točen.

Mare: odgovor Janezu: hitreje voziš, večja je razlika.

? **Marica:** Zakaj Slovenija ne prizna Črne Gore?

? **Andrej:** Kdaj bo DARS nehal goljufati? Če imaš vozilo nad prvo osjo 1,30m prideš v 2. razred. Sam ima nad osjo 1,15m, vendar ga avtomatično vržejo v 2. razred. Ima Ford Tranzit.

Ana: sprašuje, če so odgovorili na vprašanje o sodniški taksi.

ZAKLJUČEK: Voditeljica zaključi s povzetkom vprašanj.

Sreda 14.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 3

ŠT. EMAILOV: 1

DOLŽINA: 12min 38s

VPRAŠANJA:

? **Milena:** Živi v Zavrhu pod Šmarno goro. Sosed je začel na črno graditi preblizu njihove parcele, vendar je v času sporov pridobil gradbeno dovoljenje. Poslušalka se je zaradi neskladnosti gradnje pritožila na upravno sodišče, zato gradbeno dovoljenje ni pravnomočno. Vendar investitorja to ne moti in od 1. maja dalje spet gradi. Poslušalka se je večkrat pritožila na inšpekcijo, vendar ta ni ukrepala. Zanima jo, zakaj imamo inšpekcijo, če le-ta ne ukrepa in če za kršitelje ni nobenih sankcij. Ali obstaja kakšen časovni rok, v katerem se mora inšpektor odzvati od prejema pritožbe? Kaj zdaj? Kam naj se obrne?

? **Jože:** Nekatere občine imajo četrtne skupnosti, nekatere pa krajevne skupnosti. Zakon naj bi bil sprejet že pred leti, kaj je zdaj s tem? Zanima ga tudi, kaj se dogaja z vodo Julijana.

? **Tina:** V Polju nimajo kanalizacije in jo zanima, kdaj le-ta bo. Denar naj bi pred časom bil zagotovljen, vendar se nič ne premakne. Kdaj bo?

? **Mojca:** Ljubljanski grad naj bi bil naš ponos, ko pa prideš, pa ni prijaznosti ali kakršne koli gostinske ponudbe.

Marjana: komentar na enega od odgovorov (glede četrtnih skupnostih). Povedala je tudi grajo glede nogometnega prvenstva, in sicer to, da se na televiziji vrti vse okoli nogometa, tudi filmi.

ZAKLJUČEK: Voditeljica zaključi s povzetkom vprašanj.

Četrtek 15.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 5

ŠT. TELEFAKS SPOROČIL: 1

DOLŽINA: 16min 14s

VPRAŠANJA:

? **Poslušalec:** Kdo je dolžan plačevati stroške stanovanja: lastnik ali najemnik oz. podnajemnik?

Peter: Opozorilo glede oglaševanja Slovenskih železnic.

? **Arne:** T2 je položil kable le do polovice ulice, nato pa so nekateri stanovalci ustavili polaganje kablov kljub temu, da je imel izvajalec vsa dovoljenja. Kaj naj stori?

? **Ankica**: Na Belokranjski ulici so imeli zaboja za papir in steklo, vendar so oba zažgali, novih pa niso pripeljali. Kaj zdaj?

? **Miro**: Na Viču je bil odvoz kosovnih odpadkov, vendar snaga ne pobere vsega (ostalo je nekaj majhnih stvari) in za sabo niso pospravili. Zakaj?

Poslušalec: Pritožuje se nad podganami v Parku Neuvrščenih in nad nepokošeno travo. Enako tudi v Parku Osvobodilne fronte. Pritožil se je tudi nad sanitarijami na železniški postaji.

ZAKLJUČEK: Voditeljica le povabi k poslušanju odgovorov ob 11.45.

Torek 20.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 6

ŠT. EMAILOV: 1

DOLŽINA: 15min 14s

VPRAŠANJA:

? **Irena**: Plačevanje cestnine – ABC pogosto ne sprejema signala in potem nastajajo zastoji. Največkrat se dogaja na cestninski postaji Log.

? **Anča**: Ima invalidsko potrdilo in nalepko na vozilu, zato parkira na parkirnih prostorih za invalide. Mestni redarju ji večkrat napišejo kazen, ker ne vedo, ali potrdilo res ima. Sprašuje se, ali obstaja kakšna možnost, da redarji najprej (elektronsko) preverijo, ali avto ima potrdilo ali ne.

? **Darinka**: Njena sorodnica že nekaj let prejema odškodnino za po vojni odvzeto zemljišče oziroma premoženje. Letos pa mora od teh prejemkov plačati davek. Zakaj?

Robi: Naveže se na Ančo. Rešitev vidi v črtnih kodah na nalepkah, ki so v avtu.

Eva Lea Müller: Pove, kaj bo vprašala prihodnji dan: Kdo skrbi za terarije, akvarije in ostale živali, ki so v šolah v času šolskih počitnic?

? **Julijana**: Kdo je po zakonu dolžan plačevati stroške vzdrževanja v bloku?

Marjan: Pred dnevi je podal predlog za oddajo o četrtnih skupnostih. Ob tem zastavlja vprašanje županji, zakaj so ceste v tako slabem stanju v četrtni skupnosti Šmartno?

ZAKLJUČEK: Voditeljica povzame vprašanja.

OPOMBA: Eno uro po koncu oddaje je prišla v studio županja Danica Simšič, zato je voditeljica sprejemala tudi vprašanja zanjo.

Sreda 21.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 4

ŠT. EMAILOV: 1

DOLŽINA: 12min 29s

VPRAŠANJA:

? **Tanja:** Moti jo nesnaga okoli Mercatorjevih trgovin, še posebej izpostavi trgovino na Brodu in v Savskem naselju.

? **Lea Eva Müller:** Zastavi vprašanje, ki ga je napovedala že včeraj. Telefonirali so ji namreč iz Kopra, kjer naj ne bi skrbeli za živali med počitnicami.

? **Gospod** (poklical je pred oddajo, ker ima težave priti v oddajo): Je vdovec in pred kratkim je prispela osebna pošiljka za njegovo pokojno ženo. Na pošti mu pošiljke ne želijo izročiti, kljub temu, da je imel vse papirje s seboj.

? **Marija:** Most iz Kosez na Malnarjevo ulico (čez avtocesto) – most ni urejen, veliko nesnage, asfalt že odstopa.

? **Poslušalka:** Živi v večstanovanjski, spomeniško zaščiteni hiši v Ljubljani. Zgornja soseda ima hrčke in morske prašičke, in ko je bila v bolnici, so hrčki začeli gristi les, luknjo so naredili celo v strop in začeli padati v stanovanje poslušalke. Soseda je bolna in komaj skrbi sama zase. Veterinarji oz. veterinarski inšpektorji ne morejo nič, ker jih soseda ne spusti v stanovanje, deratizatorji se ne ukvarjajo s hrčki in morskimi prašički, policija pa potrebuje sodno odločbo za motenje posesti, da lahko vstopi v stanovanje zgornje sosede.

ZAKLJUČEK: Voditeljica zaključi s povabilom poslušalcem k poslušanju odgovorov ob 11.45.

Četrtek 22.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 6

DOLŽINA: 13min 50s

VPRAŠANJA:

? **Mojca:** Na strunjanski kolesarski stezi že dolgo stoji policijski avto, ki je nevozen. Ali si s tem policija dela reklamo ali je kakšen drug razlog, da avto tam stoji?

? Marija: Ali obstaja kakšna poceni oziroma brezplačna pravna služba, ki pomaga sestaviti darilno pogodbo?

Feliks: Včeraj se je v oddaji Vaše mnenje o razburil nad RTV Slovenija, ker so zaklenili satelitsko sprejemanje programov med nogometnim prvenstvom. Že danes so mu odklenili in se jim zahvaljuje.

Poslušalec: Pred dnevi je klical glede Parka Neuvrščenih. Tam so pokosili travo, zdaj pa se vidijo vse smeti.

? Brane: V nedeljo je kupil karte za kino prek Monete. Žal mu ni uspelo iti v kino, zato je želel stornirati. Na Mobitelu so mu rekli, naj se obrne na Kolosej, na Koloseju so mu rekli, naj se obrne na Mobitel.

Zlatko (poklical izven etra): Marija naj se oglasi na Informacijski pisarni na Povšetovi 37, kjer imajo nevladne organizacije organizirane različne pomoči, mogoče je tam tudi kakšen pravnik.

ZAKLJUČEK: Voditeljica povzame vprašanja.

Torek 27.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 5

ŠT. SMS SPOROČIL: 1

DOLŽINA: 14min 2s

VPRAŠANJA:

? Poslušalka: V črni gradnji bivajo podnajemniki, gradbena inšpekcija pravi, da to ni njihov problem, stanovanjska prav tako. Lastnik zaračunava 200.000 sit, vendar niso podpisali nobene pogodbe. Kam se obrniti?

? Helena: Kdo v trgovinah nadzira prodajo alkohola mladoletnim osebam? Včeraj je v Mercatorju namreč prodajalka 10 letnemu fantu prodala 10 platojev piva.

? Barbara: Kakšen je postopek, kakšni so kriteriji, da se na cesti določi cona 30 km/h. Na ulici Na brežini so že poskušali namestiti ležeče policaje, vendar jim ni uspelo, ulica pa je zelo prometna. S pobudo na četrtno skupnost še ni poskušala.

Zlatko: Grajo čez RGL.

? **Tanja:** V kolikšnem času mora odgovoriti inšpektorat za delo? Gre namreč za delovne knjižice, ki jih nekdanji delodajalec že več kot 4 mesece ni vrnil. Poiskali so pomoč na inšpektoratu, od koder ni odgovora že več kot 1 mesec.

Eva Lea Müller: Apelira na lastnike živali, naj živalim zagotovijo vodo in senco v tej vročini.

ZAKLJUČEK: Voditeljica povzame vprašanja.

OPOMBA: Iz mestne občine so poslali odgovore na vprašanja, ki so jih poslušalci zastavili županji Danici Simšič prejšnji torek.

Sreda 28.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 2

ŠT. EMAILOV: 1

DOLŽINA: 12min 33s

VPRAŠANJA:

? **Mitja:** Prepričan je, da mu je odvetnik po nepotrebnem zaračunaval storitve, ki jih odvetnik nima v ceniku. Poslušalec je poslal tudi vso dokumentacijo. Kaj naj stori?

? **Vladka:** Pred nekaj dnevi se je nekaj po peti uri po poldan pripeljala domov (živi na Trgu Francoske revolucije) in v tem času so bila zaprta parkirišča od spomenika do Gregorčičeve. Bil je znak, da so parkirišča rezervirana za Telekom, ki naj bi imeli neko prireditev v Križankah, že nekaj let pa ima nekaj parkirišč rezerviranih Festival Ljubljana. Na občini so povedali, da nimajo podatka, da bi Telekom ta parkirišča vzel v najem. Kako je možno, da so si Telekomovci rezervirali parkirišča?

? **Mira:** Ministrstvo za šolstvo je imelo razpis za vračanje dela plačila za mojstrske izpite. Pogodbe so bile podpisane pred mesecem in pol. Ko so klicali na ministrstvo za šolstvo, so rekli, da so denar nakazali na drug transakcijski račun in so jih napotili na ministrstvo za finance, na točno določeno telefonsko številko, kjer pa se že 1 mesec nihče ne oglašja na telefon.

ZAKLJUČEK: Voditeljica zaključi s povabilom k poslušanju odgovorov ob 11.45.

Četrtek 29.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 6

DOLŽINA: 15min 15s

VPRAŠANJA:

? **Jože:** Kako je mogoče, da slovensko gostinstvo in turizem sprejmeta na pomembna delovna mesta strokovno nekvalificirane ljudi? Veliko potujeta po slovenskih zdraviliščih, kjer naj bi bilo v 13-ih od 15-ih zdravilišč še posebej hudo. Izpostavil je Čatež.

? **Božo:** Davčna inšpekcija trdi, da je davčna ureditev usklajena z Nemčijo, poslušalec pa je pred kratkim dobil obvestilo na dom, da mora davek plačati tako v Sloveniji kot v Nemčiji. Stalno prebivališče ima v Sloveniji, v Nemčiji pa ima vrednostne papirje.

? **Božo:** Na Zmajskem mostu so zaradi obnovitvenih del zaprli del mostu in pešci morajo hoditi po cesti, kar je zelo nevarno.

Miran: Prošnja poslušalcem, če kdo ve, kje odkupujejo stare šivalne stroje.

Marko: Povedal je grajo čez četrtno skupnost Stane Sever na Tbilisijski (Vič), ki je obkrožena s parkom in travo, ki je nepokošena, grmovje ni obrezano in to omogoča nepridipravom, da so stavbi, kjer je četrtna skupnost, potrgali žlebove.

Silva: Na parkirišču vrtca na Brodarjevem trgu stoji že nekaj let star beli ford, ki že razpada. Redarji ga ne odpeljejo, ker nima registrske tablice. Odgovori tudi poslušalcu glede šivalnih strojev.

ZAKLJUČEK: Voditeljica povabi k poslušanju odgovorov ob 11.45.

Petek 30.6.

VODITELJ: Janja Novoselec

ŠT. KLICALCEV: 4

ŠT. SMS SPOROČIL: 1

DOLŽINA: 16min 11s

VPRAŠANJA:

? **Tine:** Ali se v podjetju G7 dajejo odločbe o dopustu ali se dajejo le obvestila o številu prostih dni?

? **Igor:** Na vogalu Masarykove in Resljeve stoji staro suho drevo. Prepričan je, da je nevarno in bi ga morali odstraniti.

Arne: Poslušalec vsak dan teče skozi Tivoli, kjer ima RGL staro oglasno tablo (iz leta 1990), ki ima še stare telefonske številke.

Eva Lea Müller: V poletnem času prirejajo veselice in tombole, kjer uporabljajo tudi živali. Opozarja, da mora za vsako nastopanje živali soglasje dati veterinar. Opozarja tudi, da sta strah in glasna glasba tudi mučenje živali.

? **Dare:** Tudi on opozori na staro in nevarno drevo na trim stezi med Štepanjskim naseljem in Sostrom na postaji 13.

? **Majda:** Za 4 ure prejema nadomestilo iz naslova invalidskega zavarovanja (ima namreč polovični delovni čas) in ker se dohodki ne seštevajo, ne more dobiti bančnega posojila in limita. Na Banki Koper se izgovarjajo na zavarovalnico.

ZAKLJUČEK: Voditeljica povabi k poslušanju odgovorov nekaj pred 12. uro.

OPOMBA: Na sporedu bi morala biti Petkova svetovalnica, vendar avtorjem oddaje ni uspelo najti gosta, zato je bila na sporedu navadna oddaja Dan je lahko tudi takšen.

2. VAŠE MNENJE O

Četrtek 1.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 11

DOLŽINA: 10min 21s

TEMA: Kalkulatorji za preračunavanje tolarjev v evre

uvod - neuspel javni razpis za nakup kalkulatorjev za preračunavanje tolarjev v evre, cena nakupa kalkulatorjev za proračun – davkoplačevalski denar (pove jo v tolarjih in evrih);

tema: ali kalkulatorje sploh potrebujemo? Ali bomo gospodinje letale med policami s kalkulatorji in jih preračunavale?

zaključek: povzame mnenje 3 poslušalcev

ZA/PROTI: 9 -, 2 +

Petek 2.6.

VODITELJ: Janja Novoselec

ŠT. KLICALCEV: 8

ŠT. SMS SPOROČIL: 1

DOLŽINA: 8min 22s

TEMA: Varnost v Sloveniji

uvod – konec dvodnevnega srečanja ministrov držav članic mreže za človekovo varnost v Bangkoku, Slovenija bo prevzela predsedovanje;

tema: Ali je Slovenija varna država? Ali je za varnost ob spoštovanju človekovih pravic dobro poskrbljeno?

zaključek: voditeljica zaključi z branjem 1 sms sporočila, ki je prispel med oddajo, vsebine mnenj ne povzame.

ZA/PROTI: 5 -, 3 +

Ponedeljek 5.6.

VODITELJ: Slavka Brajovič Hajdenkumer

ŠT. KLICALCEV: 9

DOLŽINA: 9min 26 s

TEMA: Obisk kardinala Franca Rodeta

uvod: Franc Rode je prvič, odkar je postal kardinal, obiskal Slovenijo. V pridigi je izpostavil 2 moralni prvini: priznanje in obramba zakonske zveze kot zveze med moškim in žensko, spoštovanje človekovega dostojanstva in njegovih pravic. Med pridigo je omenil tudi, da na cestah umre manj oseb kot v ginekološki kliniki.

tema: Ali pogrešate Rodeta? Ali pogrešate njegove poglede, glede na to, da ti večkrat razburkajo javnost? Ali ginekološke klinike uničujejo ljudi?

zaključek: voditeljica zaključi s komentarjem na mnenje zadnjega klicalca

ZA/PROTI: 7 -, 2 +

Torek 6.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 9

DOLŽINA: 12min 58s

TEMA: Zaposlitev pod stopnjo izobrazbe

uvod: Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič je podal predlog o tem, kakšno delo je treba sprejeti, če si prijavljen na Zavodu za zaposlovanje in želiš še vedno prejemati državno pomoč. Predlog predvideva, da bo treba sprejeti zaposlitev tudi 2 stopnji pod posameznikovo izobrazbo.

tema: Se vam zdi primerno, da bodo morali iskalci zaposlitve sprejeti tudi delo, ki bi sicer od njih terjalo bistveno nižjo izobrazbo, kot jo imajo sami?

zaključek: Voditeljica še enkrat ponovi temo kontaktne oddaje.

ZA/PROTI: 5 +, 4 -

Sreda 7.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 8

DOLŽINA: 9min 28s

TEMA: Rušenje črne gradnje na Hrvaškem

uvod: Rušenje na črno grajenih slovenskih hiš v hrvaškem Medulinu vsekakor ne bo prispevalo k dobrim sosedskim odnosom. Mnogi lastniki hiš so od hrvaških oblasti dobili hišno številko, plačevali so elektriko, vodo in ostale dajatve, vendar so pozabili, da so hiše zgradili na črno. Črna gradnja pa je le črna gradnja. Legalisti pravijo, da jih rušijo v Sloveniji in rušijo jih na Hrvaškem.

tema: . Lastniki hiš pa so obupani in prepričani, da se jim godi krivica, tisti ki niso gradili na črno pravijo, da v pravni državi drugače ne gre. Je črna gradnja vedno črna gradnja?

zaključek: Voditeljica povzame večino mnenj klicalcev in še enkrat ponovi temo kontaktne oddaje.

ZA/PROTI: 5 -, 3 +

Četrtek 8.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 6

DOLŽINA: 8min 24s

TEMA: Maturitetna afera

uvod: Pogosto so se pojavljale težave pri maturitetnih izpitih (voditeljica navede nekaj primerov), letos pa so maturitetne izpitne pole za nemščino in psihologijo prišle v javnost pred pisanjem mature. Odgovorni so zaenkrat tiho.

tema: Ali razveljaviti maturo? Razveljaviti samo predmet?

zaključek: Voditeljica poda komentar na mnenje zadnjega klicalca, konča pa s svojim mnenjem o temi kontaktne oddaje.

ZA/PROTI: 6 -

Petek 9.6.

VODITELJ: Janja Novoselec

ŠT. KLICALCEV: 3

ŠT. SMS SPOROČIL: 1

DOLŽINA: 6min 23s

TEMA: Začetek nogometnega svetovnega prvenstva

uvod: Nemčija in Kostarika z večerno tekmo odpirata svetovno nogometno prvenstvo. Nemčija ne bi smela imeti težav, vendar Kostaričani menijo drugače. Brazilci branijo naslov in so tudi favoriti, športni strokovnjaki pa pravijo, da lahko preseneti marsikdo.

tema: Kdo bo zmagal?

zaključek: Voditeljica vsem športnim navdušencem zaželi obilo užitkov in na koncu prebere še eno sms sporočilo.

ZA/PROTI: organizatorji, Nemci, Angleži, najboljši

Ponedeljek 12.6.

VODITELJ: Karmen Kogoj

ŠT. KLICALCEV: 8

ŠT. SMS SPOROČIL: 2

DOLŽINA: 11min 16s

TEMA: Sprava med Slovenci?

uvod: »Nasprotniki NOB zanikajo zgodovinska dejstva, napadajo partizane, njihov boj prikazujejo kot navadna kriminalna dejanja, domobrance, ki so sodelovali z okupatorjem, pa prikazujejo kot borce za domovino,« je dejal član sveta Zveze združenj borcev NOB Ivan Kristan na spominski slovesnosti pod Ljubeljem. »Ljudem so vsiljevali lažne komunistične pravljice o usodnih časih slovenskega naroda, heroji so bili komunistični pristaši, drugi pa so bili izdajalci in kolaboranti z okupatorjem,« pa so besede upokojenega beograjskega nadškofa Franca Perka v Kočevju. Z ene in druge strani že nekaj let poslušamo očitke, spravo pa čakamo že od začetka slovenskega osamosvajanje.

tema: Kdaj bomo v Sloveniji dosegli spravo in ali se bo to sploh zgodilo?

zaključek: Voditeljica pokomentira negativne odzive, ki po njenem mnenju niso razveseljujoči.

ZA/PROTI: 7 -, 3 +

Torek 13.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 7

DOLŽINA: 10min 1s

TEMA: Nakup oklepnikov

uvod: Slovenska vojska bo kupila 136 oklepnih vozil za 63 milijard tolarjev, ki jih bomo plačali davkoplačevalci. Ministrstvo za obrambo se je odločilo za finsko podjetje in ne za podjetje Sistemska tehnika z Raven na Koroškem, ki je bilo za 18 odstotkov dražje. Izbira ministrstva bo pahnila ravensko podjetje v težave, žrtve pa bodo delavci.

tema: Bi se morali na ministrstvu ozirati na to, da je eden izmed ponudnikov bil slovenski?

zaključek: Voditeljica se je zahvalila vsem, ki so klicali in poslušali.

ZA/PROTI: 7 +

Sreda 14.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 11

DOLŽINA: 10min 54s

TEMA: Davek za verske skupnosti

uvod: Poslanec Sašo Peče je ministru za finance Andreju Bajuku poslal poslansko pobudo, naj pripravi zakonsko podlago za ureditev institucionalne oblike pobiranja davka za cerkvene skupnosti. S tem bi omogočili verskim skupnostim dostojno življenje in posameznikom, da k temu pripomorejo. Tako se lahko vsak sam odloči, ali bo prispeval za financiranje verskih skupnosti.

tema: Bi se vam cerkveni davek zdel pravšnja rešitev za financiranje verskih skupnosti?

zaključek: Voditeljica se je zahvalila vsem, ki so klicali in poslušali.

ZA/PROTI: 7 +, 4 –

Četrtek 15.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 9

DOLŽINA: 10min 21s

TEMA: Garažna hiša Šempeter

uvod: Otvoritev garažne hiše Šempeter, znane tudi pod imenom Šarabon, pri Kliničnem centru, okoli katerega je parkirati praktično nemogoče, zasedene so namreč vse okoliške ulice. Pozornost pa vzbujajo pročelje garažne hiše, ki je malce nenavadno. Načrtovalci hiše pravijo, da služi svojemu namenu, mimoidoči pa si mislijo svoje. Lastnik parkirne hiše pravi, da je vse stvar okusa in da je njemu všeč.

tema: Vam je všeč pročelje garažne hiše Šempeter?

zaključek: Voditeljica zaključi s ponovitvijo teme kontaktne oddaje in se zahvali klicalcem in poslušalcem.

ZA/PROTI: 6 -, 3 +

Petek 16.6.

VODITELJ: Janja Novoselec

ŠT. KLICALCEV: 7

DOLŽINA: 8min 30s

TEMA: Nezavarovani železniški prehodi

uvod: V trčenju z vlakom je na nezavarovanem oziroma nivojskem železniškem prehodu v Depali vasi umrla mati štirih otrok. Postavlja se vprašanje, ali so nezavarovani železniški prehodi res takšna težava ali pa smo Slovenci preveč nestrpni in neučakani?

tema: Vprašanje je, ali so nezavarovani železniški prehodi res takšna težava ali pa smo Slovenci preveč nestrpni, neučakani in premalo pozorni?

zaključek: Voditeljica opozori poslušalce, naj vozijo previdno.

ZA/PROTI: nevarni: 2, neučakani: 5

Ponedeljek 19.6.

VODITELJ: Slavka Brajovič Hajdenkumer

ŠT. KLICALCEV: 3

DOLŽINA: 6min 21s

TEMA:

uvod: Voditeljica znova odpre temo nakupa oklepnikov od finske Patrie. Poudari, da je tema že pogreta in stara, vendar so znane nove podrobnosti, zaradi katerih je tema vnovič zanimiva. Korošci so obrambnega ministra zmerjali z narodnim izdajalcem, napovedujejo tožbe in pritožbe in celo priključitev Koroške k Avstriji. Finska Patria pa je Hrvaški poslala za 43 % bolj ugodno ponudbo kot Sloveniji. Na obrambnem ministrstvu odgovarjajo, da je cena za nas za vozila z nadgradnjo, za hrvaška pa verjetno za osnovna vozila. V sindikatu SKEI za popoldan napovedujejo stavko.

tema: So se na obrambnem ministrstvu odločili pravilno?

zaključek: Voditeljica zaključi s povzetkom teme.

ZA/PROTI: 2 +, 1 -

Torek 20.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 7

DOLŽINA: 8min 31s

TEMA: Bela knjiga o meji s Hrvaško

uvod: Ministrstvo za zunanje zadeve je predstavilo Belo knjigo o meji s Hrvaško, kjer so zbrali argumente in dokumente o slovenskih stališčih do meje. Zahteve niso nove, so pa vsaj nekatere postavljene bolj jasno, npr. da je slovenski ves Piranski zaliv.

tema: Ali objavo Bele knjige razumete kot novo, bolj odločno držo slovenske diplomacije do obmejnih vprašanj s Hrvaško?

zaključek: Voditeljica zaključi s povzetkom teme.

ZA/PROTI: 4 -, 3 +

Sreda 21.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 9

DOLŽINA: 16min 32s

TEMA: Zatemnitev tujih programov v času nogometnega prvenstva

uvod: V času nogometnega prvenstva so bile nekatere tuje televizije na kabelskih sistemih zatemnjene. Odgovorni zagotavljajo, da imajo zakonsko podlago, ker so tuje televizije prosile za zatemnitev prek SAZAS-a, kar nadzirajo tudi tržni inšpektorji.

tema: Kaj mislite o zatemnitvi programov?

zaključek: Voditeljica zaključi s komentarjem mnenj, nad njimi ni presenečena.

ZA/PROTI: 8 -, 1 +

Četrtek 22.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 8

DOLŽINA: 12min 6s

TEMA: Kvote v gimnazijah?

uvod: Ravnatelji srednjih šol predvsem gimnazij in drugi strokovnjaki se strinjajo, da je bil letošnji sistem za vpis v srednje šole slab. Letos namreč rezultati eksternega preverjanja znanja niso bili merilo za vpis, štele so le ocene zadnjega leta osnovne šole. Tako se je zgodilo, da se tudi odličnjaki niso mogli vpisati na želene šole. Tako na gimnazijah, fakultetah in podiplomskem študiju najdemo predvsem »pridna dekleta«. Ravnatelj Škofijske gimnazije v Ljubljani pravi, da če obstajajo kvote v parlamentu, bi morali razmišljati tudi o kvotah v gimnazijah.

tema: Ali bi morali razmišljati o kvotah v gimnazijah?

zaključek: Voditeljica komentira mnenje ene od poslušalk, ki pravi, da pridni pridejo v nebesa, poredni pa povsod.

ZA/PROTI: 8 -

Petek 23.6.

VODITELJ: Janja Novoselec

ŠT. KLICALCEV: 8

ŠT. SMS SPOROČIL: 1

DOLŽINA: 9min 53s

TEMA: Velika proslava ob dnevu državnosti

uvod: Na Trgu republike se obeta proslava ob dnevu državnosti, nastopilo bo 250 ljudi, režiserka pa zagotavlja veliko zanimivosti, prenašala pa jo bo tudi nacionalna televizija.

tema: Ali je tako velika proslava potrebna?

zaključek: Voditeljica zaključi z ugotovitvijo, da so mnenja deljena in pritrdi tistim, ki so povedali, da je tak praznik za Slovence pomemben, zato tudi taka proslava.

ZA/PROTI: 4 -, 4 +

Ponedeljek 26.6.

VODITELJ: Karmen Kogoj

ŠT. KLICALCEV: 8

ŠT. SMS SPOROČIL: 2

DOLŽINA: 8min 35s

TEMA: Dan državnosti

uvod: Včeraj je slovenska država praznovala 15. rojstni dan, na Trgu republike je bila proslava.

tema: Ali ste včeraj praznovali? Ste praznovali slovensko samostojnost?

zaključek: Voditeljica poudari, da moramo biti ponosni na svojo državo.

ZA/PROTI: 6 -, 4 +

Torek 27.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 7

DOLŽINA: 8min 36s

TEMA: Umik Janeza Drnovška iz dnevne politike

uvod: »V vrhunski politiki sem od leta 1989, dovolj je bilo,« je rekel predsednik države Janez Drnovšek v intervjuju za TV Slovenija. Za predsednika države ne bo več kandidiral in to ne glede na podatek iz javnomnenjskih raziskav, da bi ga Slovenci izvolili še enkrat. V pokoj le ne bo šel, delal bo za Gibanje za pravičnost in razvoj, ki pa bo ostalo apolitično.

tema: Vam je žal, da se bo predsednik Drnovšek umaknil iz dnevne politike?

zaključek: Voditeljica zaključí, da smo slišali, kar smo slišali, vsak pa naj presodi sam.

ZA/PROTI: 4 -, 3 +

Sreda 28.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 6

DOLŽINA: 8min 59s

TEMA: Sojenje na nogometnem prvenstvu

uvod: Svetovno nogometno prvenstvo se bliža najzanimivejšemu delu, na vrsti je četrtfinale, vsi favoriti pa so obstali v igri, pravijo poznavalci, in to kljub temu, da so sodniki sem in tja krojili potek tekem. Veliko črnila je bilo prelitega o golih, ki so jih priznali ali ne, o enajstmetrovkah, o nedovoljenih položajih in rdečih kartonih. In vedno so se oglasili tudi tisti, ki so prepričani, da v času sodobne tehnologije ni nobenega vzroka, da sodnik ne bi smel svoje odločitve preveriti na posnetku. Romantiki pa pravijo, da so tudi zmotljivi sodniki del čara nogometne igre.

tema: Ali bi nogomet izgubil svojo romantičnost, če bi sodniki svoje odločitve preverjali na posnetkih?

zaključek: Voditeljica zaključi s povzetkom mnenj, ki smo jih slišali v kontaktni oddaji.

ZA/PROTI: 5 -, 1 +

Četrtek 29.6.

VODITELJ: Majda Juvan

ŠT. KLICALCEV: 13

DOLŽINA: 10min 10s

TEMA:

uvod: **Ksenija Benedetti**, šefinja protokola, se je s pismom bralcev v časopisu Delo odzvala na razprave o proslavi ob dnevu državnosti: »Čudi me, da ste kot odgovori urednik časopisa dovolili, da se na naslovnici objavi fotografija predsednika v trenutku slabosti. Razumem, da morate časopis prodajati, a v vsakem od nas bi morala biti neka meja srčnosti, dostojnosti in pietete, konec koncev pa tudi odnosa do države, in take fotografije v časopisu Delo ne bi smelo biti.«

tema: Ali je taka fotografija dostojna? Je časopis, ki jo objavi, dostojen? Ali naj časopisi objavljajo take fotografije?

zaključek: Voditeljica zaključi s podatkom, da je bilo klicalcev, ki so se zgražali nad objavo fotografije, več.

ZA/PROTI: 8 -, 5 +

Petek 30.6.

Oddaja Vaše mnenje o je zaradi tehničnih težav s telefonom odpadla.

3. EKSPLOZIV

Ponedeljek 19.6.

VODITELJ: Mitja Grajzar

ŠT. KLICALCEV: 0

ŠT. SMS SPOROČIL: 4

DOLŽINA: 3h

POTEK ODDAJE:

uvodni pozdrav, pove, da bo izpolnjeval glasbene želje in da se bo urednik Ekipe Goran Obrez javljal iz Nemčije s svetovnega prvenstva – glasba – glasba – novica s svetovnega prvenstva – glasba – oglasi – glasba – glasba – oglasi sponzorjev – oglašanje Gorana Obreza – glasba – oglasi – glasba – glasba – novica s svetovnega prvenstva – **sms**: »Glasbena želja Gloria Estefan in Don Omer: Tu fotografija« – glasba – napoved novic – napoved naslednje glasbe – glasba – novice – napoved naslednje ure oddaje in poziv poslušalcem, naj se oglasio prek sms sporočil – glasba – glasba – novica o Britney Spears in njenem drugem otroku, pokomentira imena, ki jih zvezdniki dajejo svojim otrokom, pozove poslušalce, naj mu sporočijo prek sms sporočil, kakšna imena dajejo svojim otrokom – glasba – **sms**: »Glasbena želja za Nino, ki gre ravno rolat, želi pa si nekaj poskočnega: Tarkan: Simarik« – glasba – Nini želi varno rolanje, **sms**: »Glasbena želja: Whitney Huston: I will always love you za Majo« – oglasi – prometna obvestila – glasba – glasba – rezultat tekme med Ukrajino in Savdsko Arabijo, **sms**: »Glasbena želja Patrick Swazey: She's like the wind« – glasba – glasba – novica o Paulu McCartneyju – glasba – rezultat tekme med Ukrajino in Savdsko Arabijo – oglasi – glasba – glasba – novica o neki škotski pevki, ki je trenutno Izbranka tedna – glasba (Izbranka tedna) – glasba – oglasi – napoved glasbe – glasba – novica o sporazumu o radiofuziji – glasba – glasba – glasba – glasba – glasba – glasba – glasba – glasba – novica z Japonske o mobilnih telefonih – glasba – glasba – glasba – glasba – novica Abramoviču, slovo – glasba.

Torek 20.6.

VODITELJ: Gregor Bolčina

ŠT. KLICALCEV: 0

ŠT. SMS SPOROČIL: 8

DOLŽINA: 3h

POTEK ODDAJE:

uvodni pozdrav poslušalcem, uvodni pozdrav gostu Petru Janušu, povabilo poslušalcem, naj pošiljajo sms sporočila – glasba – pogovor s Petrom Janušem (izid novega albuma) – glasba (Peter Januš: Kot dan in noč) – glasba – pogovor s Petrom Janušem (Melodije morja in sonca), napoved javljanja s svetovnega prvenstva – oglasi – glasba – pogovor s Petrom Janušem (Melodije morja in sonca) – glasba – oglasi sponzorjev – oglašanje Gorana Obreza z nogometnega prvenstva – glasba – pogovor s Petrom Janušem – oglasi – prometni servis – glasba (Peter Januš: Vroče noči) – pogovor s Petrom Janušem (načrti za prihodnost in zaključek) – glasba – napoved novic – glasba – novice – povabilo poslušalcem, naj pošiljajo sms sporočila – glasba – glasba – komentar o vročini in novica o teniškem turnirju Wimbledon – glasba – napoved glasbe, poziv poslušalcem, naj pošiljajo sms sporočila z glasbenimi željami – oglasi – glasba – glasba – **sms**: »Oj, a lahko komad od Hanesa: La camisa nera? Lep sončen pozdravček, Neli« – glasba – glasba – potoži nad težavo z računalnikom in obljubi, da bo prejšnjo glasbeno željo zavrtel še enkrat; **sms**: »Čau, a bi se dalo slišat skupino Depeche mode za vse ubožce na cesti s klimo ali brez. Moker pozdravček, Nikica«; **sms**: »Ojla, a bi mi lahko zavrtel od Siddharte Plastika? Hvala in lep večer še naprej, Vesna«; **sms**: »Živjo, rada bi slišala Siddharto Neznano, Tatjana« – prometna obvestila – glasba – glasba – napoved nadaljevanja oddaje – oglasi – glasba – glasba – novica o Tomu Cruiseu – glasba – napoved Izbranke tedna – Glasba (Izbranke tedna) – oglasi – glasba – novica o Jamesu Bondu; **sms**: »Živjo, može Lambada? Lep pozdrav, Lidija«; **sms**: »Oj, a mi lahko zavrtite please Hips don't lie od Shakire? Hvala že vnaprej in lep pozdrav« – glasba – glasba – novica o Orlandu Bloomu – glasba – glasba – novica o Stonehengeu – glasba – glasba – **sms**: »Lep sončen pozdravček. Rada bi slišala od Celine Dione: My heart will go on.«; **sms**: »Helou, jaz pa bi bila zelo vesela, če bi mi zavrteli eno od Robbieja Williamsa.« – glasba – glasba – novica iz svetovnega prvenstva v nogometu – glasba – glasba – napoved vremena – glasba – napoved prihodnje oddaje – glasba.

Sreda 21.6.

VODITELJ: Gregor Bolčina

ŠT. KLICALCEV: 1

ŠT. SMS SPOROČIL: 3

DOLŽINA: 3h

POTEK ODDAJE:

Uvodni pozdrav in napoved oddaje – glasba – glasba – komentar na vročino in napoved vremena, napoved nagradne igre – glasba – glasba – novica iz Stonehengea – oglasi – glasba – glasba – novica o novem nestrčku – glasba – glasba – novica o alergiji – glasba – oglasi sponzorjev – oglašanje Gorana Obreza z nogometnega prvenstva – glasba – napoved nadaljevanja oddaje – oglasi – glasba – napoved novic – glasba – novice – napoved nadaljevanja oddaje – glasba – glasba – novica o košarki – glasba – napoved nagradne igre – oglasi – glasba – novica o festivalu Evropskega filma v Portorožu, nagradna igra: nagradna igra poteka prek sms sporočil, nagrada je DVD film, nagradno vprašanje je: Koliko filmov bodo predstavili na filmskem festivalu v Portorožu? – glasba – voditelj še enkrat ponovi vprašanje in pozove poslušalce, naj pošljejo sms sporočila s pravilnim odgovorom in pove, da bo nato enega izžrebal – prometna obvestila – glasba – izžreba poslušalko Majo in jo pokliče po telefonu, v radijski eter opravita kratek pogovor o filmskem festivalu – glasba – glasba – pozove poslušalce, naj pošljejo sms sporočila z glasbenimi željami – glasba – novica o Madonni; glasbena želja (**sms**, vendar ga ne prebere) Van Halen: Jump – glasba – glasba – novica o koncentraciji ozona – glasba – oglasi – glasba – glasba – **sms**: »Helou, da bom še bolje študirala, bi rada še eno glasbeno željo Rihanno in SOS, Pika«; glasbena želja za Denisa Born to be wild (**sms**, vendar ga ne prebere) – glasba – glasba – glasba – novica o tenisu – glasba – glasa – novica o točenju goriva v Angliji – glasba – glasba – novica o nogometnem prvenstvu – glasba – novica o nogometnem prvenstvu – glasba – glasba – novica o bioenergetikih – glasba – pregled temperatur po Sloveniji in napoved za prihodnje dni – glasba – slovo – glasba.

Četrtek 22.6.

VODITELJ: Gregor Bolčina

ŠT. KLICALCEV: 1

ŠT. SMS SPOROČIL: 1

DOLŽINA: 3h

POTEK ODDAJE:

Uvodni pozdrav poslušalcem in pozdrav gostu Jožetu Potrebuješ (iz skupine Čuki) – glasba – pogovor z Jožetom Potrebuješem (novi album Mi gremo pa na morje) – glasba – pogovor z Jožetom Potrebuješem – glasba – glasba – pogovor z Jožetom Potrebuješem in povabilo poslušalcem, naj pošiljajo sms sporočila z vprašanji za Jožeta – oglasi – glasba – pogovor z Jožetom Potrebuješem – glasba – pogovor z Jožetom Potrebuješem – oglasi sponzorjev – oglašanje Gorana Obreza z nogometnega prvenstva – glasba – zadnji del pogovora z Jožetom Potrebuješem – oglasi – glasba – napoved novic – glasba – glasba – novice – napoved nadaljevanja oddaje: nagradna igra in glasbene želje – glasba – glasba – glasba – novica o spolnih navadah na Japonskem – glasba – glasba – **sms**: glasbena želja (sms spočila ne prebere), poziv, naj pošljejo sms sporočila z glasbenimi željami in napoved nagradne igre – oglasi – glasba – napoved nagradne igre, novica o Evropskem filmskem festivalu, **nagradno vprašanje**: Koliko držav sodeluje na filmskem festivalu?, pozove poslušalce, naj pošljejo sms sporočila s pravilnim odgovorom – glasba – ponovi nagradno vprašanje in nagrado – prometna obvestila – glasba – voditelj poudari, da je prišlo veliko sms sporočil, izžreba Mojco in jo pokliče ter z njo malce pokramlja v radijski eter – glasba – napoved glasbe – oglasi – glasba – glasba – novica o nesreči jadralnega padalca – glasba – glasba – novica o Jennifer Aniston – glasba – napoved Izbranke tedna – glasba (Izbranka tedna) – glasba – glasba – novica o Pameli Anderson – glasba – glasba – napoved nadaljevanja oddaje – oglasi – glasba – glasba – novica o vročini – glasba – glasba – novica o Justinu Timberlakeu – glasba – glasba – pregled temperatur po Sloveniji in napoved za prihodnje dni – glasba – glasba – slovo – glasba.

Petek 23.6.

VODITELJ: Gregor Bolčina

ŠT. KLICALCEV: 2

ŠT. SMS SPOROČIL: 0

DOLŽINA: 2h

POTEK ODDAJE:

Uvodni pozdrav, voditelj poslušalce povabi k pošiljanju sms sporočil za glasbene želje in napove 2 nagradni igri – glasba – glasba – novica o Paris Hilton – glasba – glasba – bolj podrobno napove obe nagradni igri: 1. vstopnici za Miss Slovenije (poslušalci morajo poslati sms sporočilo z geslom MISS IME PRIIMEK, računalnik bo nato izžrebal nekoga,

ki ga bo voditelj poklical in mu podaril 2 vstopnici za izbor za Miss Slovenije) in 2. DVD (pravila so enaka kot prejšnje dni) – oglasi – glasba – novica s svetovnega prvenstva v Nemčiji – oglasi sponzorjev – oglašanje Gorana Obreza z nogometnega prvenstva – glasba – ponovno pozove poslušalce, naj sodelujejo v nagradni igri za Miss Slovenije – oglasi – glasba – voditelj pokliče Boštjana, ki ga je računalnik izžrebal izmed prejetih sms sporočil, voditelj in nagradjenec pokramljata – glasba – glasba – napoved novic – glasba – novice – napoved nadaljevanja oddaje, voditelj znova pozove poslušalce, naj pošiljajo sms sporočila za glasbene želje – glasba – glasba – voditelj po telefonu pokliče organizatorja Večera saksofonov Igorja Cesarja in z njim opravi telefonski intervju – glasba – voditelj napove 2. nagradno igro, pove nekaj novic z Evropskega filmskega festivala – oglasi – glasba – nagradna igra za DVD film, nagradno vprašanje: V katerem mestu filmski festival ne poteka?, voditelj da za odgovor možnosti a, b in c – glasba – voditelj pokliče Mirjam, s katero malce pokramlja o filmskem festivalu – glasba – voditelj napove nadaljevanje oddaje – prometna obvestila – oddaje Carpe Diem (avtor Miha Juvan, oddaja je o rekreaciji) – oglasi – glasba – napoved dogodkov, ki jih lahko poslušalci obišejo čez vikend – glasba – glasba – slovo – glasba.

OPOMBA: Petkova oddaja traja le 2 uri.

Ponedeljek 26.6.

VODITELJ: Gregor Bolčina

ŠT. KLICALCEV: 1

ŠT. SMS SPOROČIL: 2

DOLŽINA: 3h

POTEK ODDAJE:

Uvodni pozdrav, novica o Miss Slovenije in napoved, da je to tokratna tema oddaje – glasba – glasba – utrinki z Miss Slovenije – glasba – glasba - utrinki z Miss Slovenije – glasba – pozove poslušalce, naj s pomočjo sms sporočil pokomentirajo izbor za Miss Slovenije, utrinki z Miss Slovenije – glasba – glasba - utrinki z Miss Slovenije – glasba – oglasi – glasba – utrinki z Miss Slovenije – glasba – glasba – napoved novic – glasba – novice – napoved nadaljevanja oddaje – glasba – glasba – napoved oglašanja Gorana Obreza – oglasi sponzorjev – oglašanje Gorana Obreza z nogometnega prvenstva – glasba – voditelj pozove k pošiljanju sms sporočil za glasbene želje in za komentarje o novi Miss

Slovenije Iris Mulej – oglasi – glasba – **sms**: »Čau Gregor, resnično se vprašam, kdo je teje Iris reševal pole o IQ testih. Ali imajo za te lepoticke posebne? Lepo se imej, Joži«; **sms**: »Zakaj govoriš o izbranih narcisah, ko pa imaš na radiu popoln šopek? Moja je Mojca B. Lep pozdrav, Igor«; utrinki z Miss Slovenije – glasba – prometna obvestila – glasba - utrinki z Miss Slovenije – glasba – novica o Sebastianu – oglasi – glasba - utrinki z Miss Slovenije – glasba – utrinki z Miss Slovenije – glasba – utrinki z Miss Slovenije, napoved nagradne igre za DVD film, napoved Izbranke tedna – glasba (Izbranka tedna) – glasba – utrinki z Miss Slovenije – glasba – glasba – znova napove nagradno igro za DVD film – oglasi – glasba – glasba – glasba – nekaj novic o Evropskem filmskem festivalu, nagradno vprašanje: Katerega leta je nastal film Niti?, povabi poslušalce, da pošljejo sms sporočila – glasba – ponovi nagradno vprašanje in pozove k pošiljanju sms sporočil – voditelj pokliče poslušalca Uroša, ki je pravilno odgovoril na nagradno vprašanje in z njim pokramlja – glasba – glasba – glasba – pregled temperatur po Sloveniji in napoved za prihodnje dni – glasba – utrinki z Miss Slovenije, slovo – glasba.

Torek 27.6.

VODITELJ: Gregor Bolčina

ŠT. KLICALCEV: 1

ŠT. SMS SPOROČIL: 8

DOLŽINA: 3h

POTEK ODDAJE:

Uvodni pozdrav in napoved oddaje ter nagradne igre – glasba – glasba – prometne informacije in temperature po Sloveniji – glasba – glasba – napoved glasbe in nagradne igre – oglasi – glasba – glasba – nagradna igra, nekaj novic o Evropskem filmskem festivalu, nagradno vprašanje: V kateri državi je bil posnet film Zlo?, povabi poslušalce, da pošljejo sms sporočila – glasba – ponovi nagradno vprašanje in pozove k pošiljanju sms sporočil – glasba – voditelj pokliče poslušalko Sašo, z njo pokramlja o vročini in nogometu – glasba – novice z nogometnega prvenstva – oglasi – glasba – glasba – napoved novic – glasba – glasba – novice – napoved nadaljevanja oddaje – glasba – glasba – napoved javljanja Gorana Obreza – oglasi sponzorjev – oglašanje Gorana Obreza z nogometnega prvenstva – glasba – **sms**: »Hej, glasbena želja za Carja in njegovo ekipo od skupine Queen, hvala in lepe pozdrave«; voditelj pozove k pošiljanju sms sporočil za glasbene želje – oglasi –

glasba – prometna obvestila – glasba – novica iz sveta zabave – glasba – glasba – **sms**: »Za lepši večer poslušam vašo radijsko postajo, da lažje zaspim, si glasbeno željo zaželim Big foot mama Nisem več s tabo, lep pozdrav, Klavdija«; voditelj pozove k pošiljanju sms sporočil za glasbene želje – oglasi – glasba – glasba – novice z nogometnega prvenstva – glasba – glasba – **sms**: »Čau, a bi lahko spustil od Pussycat Dolls Beep hvala in lep pozdrav vsem, m.« – glasba (Izbranka tedna) – glasba – novice iz sveta zabave – glasba – glasba – **sms**: »Bi prosil za Atomic Kitten Whole Again, da bi se končno danes začel učiti, lep pozdrav Grega«; vnovič pove telefonsko številko za sms sporočila – oglasi – glasba – glasba – novica o dragih mestih – glasba – glasba – novica iz sveta zabave; **sms**: »Evo mene, tukaj sem, vse štiri od sebe, tale beton razhajcan do maksimuma, hvala bogu vsaj mrzla voda teče. A bi jaz lahko slišala Anjo Rupel Na zadnji postaji? Lep pozdrav, Neva«; **sms**: »Živjo, prosim za glasbeno željo, da mi bo vsaj malce hitreje minil čas v službi, kajti sem že od šestih tu, kjer je svinjsko vroče, prosim za komad od Neishe, karkoli, hvala Nataša«; **sms**: »Hello, kako ste, jaz se glih učim pa vas poslušam. A mi lahko prosim zavrtiš L'Amour Toujours uno u izi priredbo, drugače pa kaj starejšega od Placebo, uživajte, lep pozdrav Julie« – glasba – glasba – športna novica – glasba – glasba – pregled temperatur po Sloveniji in napoved za prihodnje dni – glasba – napoved prihodnje oddaje in slovo; **sms**: »Prosim za glasbeno željo norveške skupine na predhodnem Evrosongu, hvala in lep dan še naprej, Alenka« – glasba.

Sreda 28.6.

VODITELJ: Gregor Bolčina

ŠT. KLICALCEV: 1

ŠT. SMS SPOROČIL: 1

DOLŽINA: 3h

POTEK ODDAJE:

Uvodni pozdrav in napoved oddaje, nagradne igre, nato pa pozdravi gosta Janeza iz skupine Poluks – glasba – glasba – pogovor z Janezom – glasba – pogovor z Janezom – glasba – pogovor z Janezom – oglasi – glasba – glasba – pogovor z Janezom – glasba – zadnji del pogovora z Janezom – glasba – oglasi – glasba – glasba – novica iz sveta zabave – glasba – napoved novic – glasba – novice – napoved nadaljevanja oddaje – glasba – glasba – novice iz sveta zabave – glasba – glasba – oglasi – glasba – glasba – nagradna igra za DVD film:

nekaj novic o Evropskem filmskem festivalu, nagradno vprašanje: Katerega leta je bil posnet film Wilbur se hoče ubiti?, povabi poslušalce, da pošljejo sms sporočila – glasba – oglasi sponzorjev – oglašanje Gorana Obreza z nogometnega prvenstva – prometna obvestila – oglasi – glasba – voditelj pokliče poslušalca Francija in z njim poklepeta – glasba – glasba – napoved nadaljevanja oddaje – oglasi – glasba – glasba – novica iz Wimbledonu, pove telefonsko številko za glasbene želje – glasba – glasba – glasba – novice iz Hrvaške; **sms:** »Ali lahko od Tošeta Proeskega zavrtite komad Praticim te, Ines« – glasba – glasba – še ena novica iz Hrvaške – glasba – glasba – športna novica – glasba – glasba – pregled temperatur po Sloveniji in napoved za prihodnje dni – glasba – slovo – oglasi – glasba.

Četrtek 29.6.

VODITELJ: Gregor Bolčina

ŠT. KLICALCEV: 1

ŠT. SMS SPOROČIL: 2

DOLŽINA: 3h

POTEK ODDAJE:

Uvodni pozdrav in napoved nagradne igre – glasba – glasba – novica iz sveta glasbe – glasba – 2 sms sporočili na temo prejšnje oddaje – glasba – glasba – temperature po Sloveniji – oglasi – glasba – novica o neurjih – glasba – novica o nogometnem prvenstvu, napoved nagradne igre, nagradno vprašanje: Katerega jesenskega meseca je bil rojen Diego Armando Maradona?, voditelj pove številko, kamor lahko pošljejo sms sporočila s pravilnim odgovorom – glasba – ponovi nagradno vprašanje – glasba – voditelj pokliče Milico, ki je pravilno odgovorila na nagradno vprašanje – oglasi – glasba – glasba – novica o neurjih – glasba – napoved novic – glasba – novice – napoved nadaljevanja oddaje – glasba – glasba – novica z nogometnega prvenstva – glasba – glasba – **sms:** »Čau, a bi lahko spustil od Pussycat Dolls in Snoop Dogga Buttonz? Hvala in lep pozdrav vsem, M.« – oglasi – glasba – novica o neurju – glasba – oglasi sponzorjev – oglašanje Gorana Obreza z nogometnega prvenstva – prometna obvestila – glasba – obvestila – glasba – glasba – novica iz sveta zabave – glasba – napoved za Izbranko tedna – glasba (Izbranka tedna) – glasba – novica z nogometnega prvenstva – glasba – glasba – novica iz sveta zabave – oglasi – glasba – glasba – novica iz sveta zabave – glasba – glasba – novica iz sveta zabave

– glasba – novica o neurjih – glasba – glasba – pregled temperatur po Sloveniji in napoved za prihodnje dni – glasba – glasba – **sms**: »Hello, jaz imam pa jutri popravca, in sm čist živčna, a mi lahko kakšen starejši komad od Placebo zavrtiš za pomiritev? Thanks, fajn se mejte, lep pozdrav, Julie«; slovo – oglasi – glasba.

Petek 30.6.

VODITELJ: Gregor Bolčina

ŠT. KLICALCEV: 0

ŠT. SMS SPOROČIL: 3

DOLŽINA: 2h

POTEK ODDAJE:

Uvodni pozdrav in napoved oddaje – glasba – glasba – pregled temperatur – glasba – glasba – novica iz sveta zabave – oglasi – glasba – glasba – novica iz sveta zabave – glasba – glasba – novica z nogometnega prvenstva – oglasi – glasba – glasba – **sms**: »Za punce ki gremo ta vikend žurat od Mojčike Pink Get this party started.« – prometne informacije – glasba – napoved novic – glasba – glasba – novica z nogometnega prvenstva – novice – napoved nadaljevanja oddaje – glasba – glasba – novica z nogometnega prvenstva, povabilo za glasbene želje preko sms sporočil – glasba – glasba – prometne informacije – oglasi – glasba – glasba – novica z nogometnega prvenstva – prometna obvestila – glasba – novica z nogometnega prvenstva, **sms**: »Zelo rada imam šport, zelo rada imam tek, vsak dan po 45 minut, toda tale nogomet mi pa preseda. Moj sostanovalec oziroma moj bivši mož je tako obseden z nogometom, da si je kupil majhen prenosni tv za v kopalnico, da med tem, ker je vase zatrapan in porabi več časa v kopalnici kot jaz, recimo 1 polčas. Vsaj za par minut bi se rada sprostila, zato vas lepo prosim za Stinga, pozdrav od Tanje iz Rogaške« – glasba - novica z nogometnega prvenstva – Carpe Diem – glasba – napoved naslednje oddaje; **sms**: »Živjo, kot dolgoletni navijač Nemčije, če ni naših sem zelo vesel zmage. Želel bi slišati od Queenov We are the champions«; slovo - glasba

**PRILOGA D – AVDIO POSNETKI ANALIZIRANIH
KONTAKTNIH ODDAJ RADIA GLAS LJUBLJANE**